

Inya Economic Journal

Founded 2017

Volume 1   October 2017   No.1

Cover Article

ရခိုင်ပြည်နယ်၏ အကျပ်အတည်း: pg - 1

Inya Economics Press

IEJ 1(1) 1-137 (2017)

Inya Economic Journal

Founded 2017

Volume 1

October 2017

No.1

Inya Economics Press

(Yangon University of Economics), Yangon

IEJ 1(1) 1-136 (2017)

This page intentionally left blank

ကျေးဇူးတင်လွှာ

(Acknowledgments)

*"Poor countries are poor not because of their geographies or cultures,
or because their leaders do not know which policies will enrich their citizens."*

Daron Acemoglu & James A. Robinson, Why Nations Fail.

မိမိတို့ Inya Economics အနေဖြင့် ပထမဆုံး Inya Economic Journal (IEJ) ကို ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ IEJကို မည်ကဲ့သို့ စတင်ဖြစ်လာသနည်းဟု မေးလျှင် ဖြေရာမှာ မိမိတို့ရင်ထဲတွင် အစဉ်ကိန်းအောင်းနေသော တိုင်းပြည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည်ကို မြင်ချင်သော စိတ်ကြောင့်ဟုပင် ဖြေရပါမည်။ မိမိတို့အဖွဲ့သားများ၏ စိတ်ဓာတ်မှာ မည်မျှပင် ပင်ပန်းဆင်းရဲစေကာမူ မိမိတို့လုပ်နိုင်သည်ထက် ပိုလုပ်ကြဖို့ဖြစ်သည်။ တိုင်းပြည်တစ်ခု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် အစိုးရတွင်အဓိက တာဝန်ရှိသည်။ သို့သော် မိမိတို့တွင်လည်း တာဝန်ရှိသည်ဟု ခံယူထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအဖွဲ့သားများကို ပထမဦးစွာ ကျေးဇူးတင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့ ရေးသားထားတဲ့ စာတမ်း၊ ဆောင်းပါးများမှာ အမှားကင်းနိုင်မည် မဟုတ်သည်ကို ဝန်ခံပါသည်။ ထိုအမှားများအပေါ် စာဖတ်သူများ ခွင့်လွှတ်နားလည်ပေးပါလို့ တောင်းပန်ချင်ပါသည်။ ထိုအပြင် မိမိတို့တွင် မည်သည့်အမှားများ၊ လိုအပ်ချက်များကို သိရှိစေနိုင်ရန် မိမိတို့အဖွဲ့၏ အီးမေးလ်သို့ ပေးပို့ကာ ပြောကြားစေလိုပါသည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့်မိမိတို့အဖွဲ့ကို စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ အကြံဉာဏ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကူညီသူများတစ်ယောက်စီတိုင်းကို ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ပြောကြားလိုပြီး နောက်များတွင် ဒီထက် ကောင်းအောင် ပိုကြိုးစားပါမည်ဟု ကတိပြုပါသည်။

About

Inya Economics is a non-profit and nonpartisan think-tank organization. It is designed for Economics policy discussion and Economics research/ analysis which are envisioned to economic interest group. It is operated for demand-led academic activities based on frontier research.

Who we are?

Inya Economics has been constituted with economic researchers from Yangon University of Economics. The core-team majorly experiences in the field of economic research.

Our objectives?

Inya Economics aims to support policy consideration and evidence-based research to policy makers, government organizations and non-government organizations. Furthermore, it is aimed to become leading economic research institution.

Products?

Inya Economics regularly produces *Inya Economic Journal*, Policy Research, Report, Economic briefing, Commentary, Economic Snapshot and Book.

What we do? (Areas of research)

Inya Economics emphasizes majorly on following areas of research;

- a) Macroeconomics
- b) Public Finance
- c) Public policy
- d) Economic development and more

Inya Economics' Core Team

- 1) Pyai Nyein Kyaw
- 2) Sann Linn Aung
- 3) Saw Lalbwel Htoo
- 4) Si Thu Kyaw
- 5) Thurein Lwin
- 6) Ye Min Aung

Inya Economic Journal

Board of Editors

Pyai Nyein Kyaw

Saw Lalbwel Htoo

Ye Min Aung

Thurein Lwin

Consultants

Si Thu Kyaw

Sann Linn Aung

Volume 1, Number 1 (October 2017)

Copyright © 2017 by Inya Economics. All rights reserved.

Contact for journal : inyaeconomicjournal@gmail.com

Contact for Inya Economics : info.inyaeconomics@gmail.com

Facebook Page : Inya Economics

ARTICLES

Inya Economics 1

ရခိုင်ပြည်နယ်၏ အကျပ်အတည်း

သူရိန်လွင် 35

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ ငွေကြေးမူဝါဒ အခြေအနေ

ရဲမင်းအောင် 60

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိအခွန်ရရှိမှု အခြေအနေ

PYAI NYEIN KYAW 67

Seeking an optimal policy path, least “negative externalities” on regional growth in Chin State

SANN LINN AUNG 86

The Impact of Exchange Rate on Myanmar Trade Sector

SAW LALBWEL HTOO 95

The Impact of Government Debt and Macro Variables on Economic Growth of Myanmar, Cambodia, Laos PDR and Bangladesh

SI THU KYAW 109

Do Inflation And Its Volatility Impact On Economic Growth Rate In Myanmar?

THUREIN LWIN 121

Difficulties of Fixing the Minimum Wage and its Impact on Inflation in Myanmar

ရခိုင်ပြည်နယ်၏ အကျပ်အတည်း

Crisis in Rakhine State

By

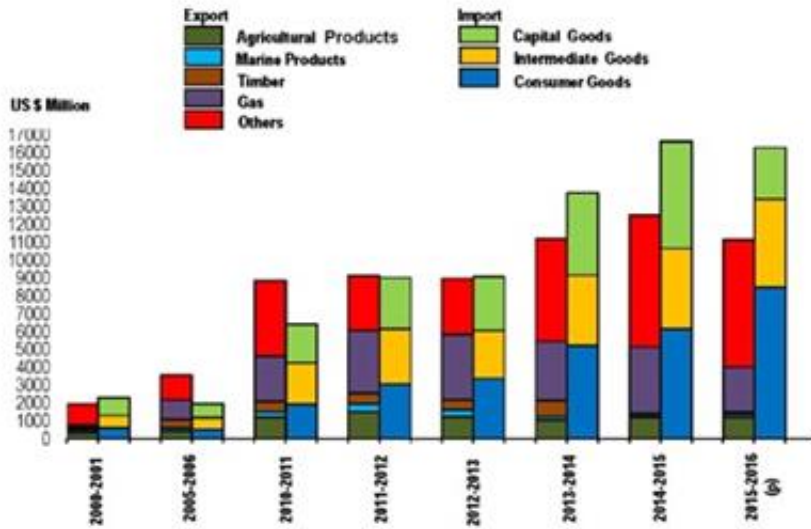
Inya Economics

ရခိုင်ပြည်နယ်၏ လူမှုစီးပွားရေးနှင့် နောက်ခံအချက်အလက်များ

Advisory Commision on Rakhine State ၏ “Towards a Peaceful, Fair and Prosperous Future for the People of Rakhine” အစီရင်ခံစာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်၏ ဆင်းရဲမွဲတေမှုမှာ ၇၈ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ မစ္စတာကိုဖီအာနန် (Kofi A Annan) ဦးဆောင်သော ကော်မရှင်မှ အစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်သည့်နေ့ (ဩဂုတ်လ ၂၄ရက်) တွင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ အစီရင်ခံစာထုတ်ပြန်ပြီး နောက်နေ့ (ဩဂုတ်လ ၂၅ရက်) တွင်ရခိုင်ပြည်နယ်၌ အကြမ်းဖက်အဖွဲ့က အချိန်ကိုက် တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။

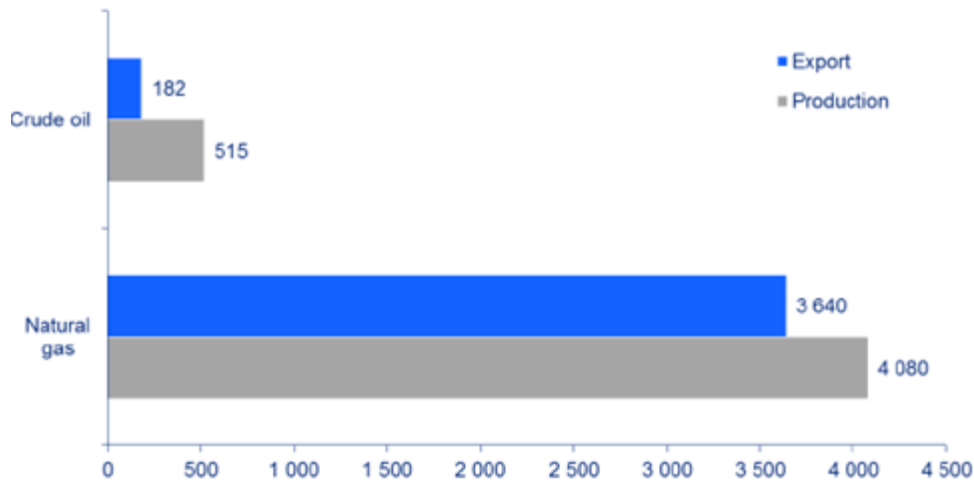

Fig -1 Value of Foreign Trade

Source: Customs Department

Fig -2 Production and export of Crude Oil and Natural Gas (US\$ million)

Source: MEITI, March 2014

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဝင်ငွေတစ်နည်းအားဖြင့် ပို့ကုန်ရငွေတွင် ဓာတ်ငွေတင်ပို့မှုမှ ရငွေမှာ အရေးပါသည်။ ထိုဓာတ်ငွေများရှိရာ နေရာမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်ဖြစ်သည်။ ယခုဆိုလျှင် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ

ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မည်။ ကျောက်ဖြူရေနက်ဆိပ်ကမ်း အထူးစီးပွားရေးဇုန် (SEZ) တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ၃၀ရာခိုင်နှုန်းရရှိမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာနှင့် တွဲဖက်လုပ်မည် နိုင်ငံမှာ အလုပ်သမားကအစ ၎င်းတို့ဆီမှ အကုန်ခေါ်လာတတ်သော တရုတ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ကျောက်ဖြူအထူးစီးပွားရေးဇုန် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းကြောင့် မိမိတို့ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ပြည်သူများ အလုပ်ရလိမ့်မည်ဟု လွယ်လွယ်တွေး၍ မရပေ။ ကျွမ်းကျင်သောလုပ်သားများ (Skilled Labor) မရှိဟုဆိုကာ မိမိတို့နိုင်ငံမှာ ခဏခဏ ခံရလေသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့လုပ်သားအင်အားများ မဆုံးရှုံးရလေအောင် လိုအပ်သော ဥပဒေများ ပြဌာန်းရမည်ဖြစ်သလို မိမိတို့လုပ်သားများကို အမှန်တကယ် ကျွမ်းကျင်သော လုပ်သားများ(Skilled Labor) ဖြစ်လာစေရန် ပြင်ဆင်ရမည်ဖြစ်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်သည် သဘာဝမှ ပေးအပ်ထားသော အရင်းအမြစ်များစွာ ရှိသည်။ ထိုအရင်းအမြစ်များကို ကောင်းစွာ အသုံးပြုနိုင်မှသာ ရေရှည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော ရခိုင်ပြည်နယ်ကို တည်ဆောက်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

Table -1

အသက် (၁၀)နှစ်နှင့်အထက် လူဦးရေကို လုပ်သားအမျိုးအစားအလိုက် ကျား/မ ခွဲခြားဖော်ပြသောဇယား													
ကျား/မ	လုပ်သားအမျိုးအစား												
	စုစုပေါင်း	အစိုးရဝန်ထမ်း	အလုပ်သမား (ပုဂ္ဂလိက/အဖွဲ့အစည်း)	လုပ်ငန်းရှင်	ကိုယ်တိုင်လုပ်	မိသားစုလုပ်ငန်းတွင် လုပ်ကိုင်သူ	အလုပ်ရှာဆဲ	အလုပ်မရှာခဲ့ပါ	အချိန်ပြည့် ကျောင်းတက်သောကျောင်းသား	အိမ်မှုကိစ္စလုပ်	အငြိမ်းစား သက်ကြီးရွယ်အို	ဈားနာသူ၊ မသန်စွမ်းသူ	အခြား
ရခိုင်ပြည်နယ်	1,690,992	59,276	167,683	46,458	332,503	127,249	89,698	16,951	257,454	391,025	99,459	11,319	91,917
ကျား	782,862	38,676	124,873	37,201	237,334	45,764	50,762	8,797	131,598	11,217	37,171	5,370	54,099
မ	908,130	20,600	42,810	9,257	95,169	81,485	38,936	8,154	125,856	379,808	62,288	5,949	37,818
မောင်တေခရိုင်	74,899	8,672	4,103	1,812	14,346	8,005	3,115	654	11,207	15,946	2,388	340	4,311
ကျား	37,916	6,957	3,269	1,392	10,804	3,011	1,829	342	6,100	582	900	150	2,580
မ	36,983	1,715	834	420	3,542	4,994	1,286	312	5,107	15,364	1,488	190	1,731

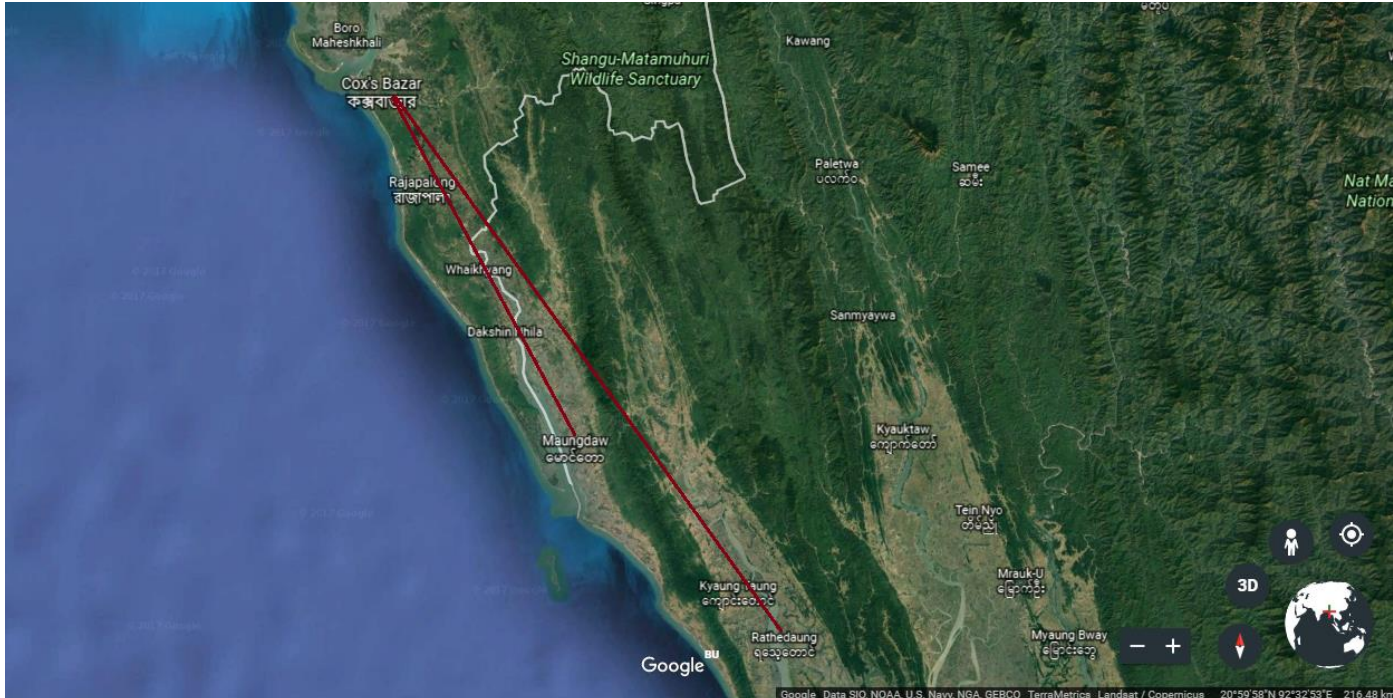
Source: www.dop.gov.mm

၂၀၁၄ သန်းခေါင်စာရင်းအရ ကောက်ယူရရှိသော စာရင်းများအရ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အလုပ်ရှာဆဲနှင့် အလုပ်မရှာခဲ့ပါ လူဦးရေ အရေအတွက်သည် သိန်းကျော်ရှိသည်။ စုစုပေါင်းလူဦးရေတွင် အလုပ်လုပ်သော ဦးရေမှာ (အိမ်မှုကိစ္စလုပ် မပါ) ၈၆၅,၉၀၆ ယောက်ရှိသည်။ ဤဇယားအရ လူဦးရေ၏ တစ်ဝက်လောက်သာ အလုပ်လုပ်နိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်၏ စုစုပေါင်း အမျိုးသမီးဦးရေမှာ ငြိမ်းကျော်ဖြစ်ပြီး အိမ်မှုကိစ္စလုပ်သူ ဦးရေမှာ ၃သိန်းကျော်ဖြစ်သည့်အတွက် အဆိုပါဇယားအရ အမျိုးသမီး ၆သိန်းကျော်မှာ အလုပ်လုပ်နေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်၏ စုစုပေါင်း အမျိုးသမီး အရေအတွက်မှာ အမျိုးသားအရေအတွက်ထက် ၂သိန်းကျော်များသည်။ ဤသည်မှာ အချိုးအစားသိပ်မကွာလှသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ဤနေရာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ မောင်တော၊ စစ်တွေနှင့် မြောက်ဦးခရိုင်၃ခရိုင်တွင် တစ်ဝက်တဒေသမှ လူအချို့(သန်ခေါင်စာရင်း အရ တစ်သန်းကိုးသောင်းဦးရေ)သည် နိုင်ငံတော်မှ အသိအမှတ်မပြုသည့် လူမျိုးအမည်ကို ဖြေဆိုခွင့်မရသဖြင့် စာရင်းအကောက်မခံသည့်အတွင် ၎င်းတို့အား စားရင်းမကောက်ယူနိုင်ခဲ့ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။

အကယ်၍ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရအနေဖြင့် ၎င်းတို့ဆီမှ အချက်အလက်များရရှိရေးအတွက် သန်းခေါင်စာရင်းကောက်ယူရာတွင် ဖြေရှင်းနည်းတစ်ခုခုဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါက ယနေ့လို ရခိုင်ပြည်နယ် ပြဿနာအရေးတွင် အကျိုးရှိစွာ အသုံးပြုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံဘက်ရှိ မောင်တောနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံဘက်ရှိ Cox's Bazar ကွားဝေးပုံပြမြေပုံ

Source: Google Earth

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံရှိ ကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများရှိသော Cox's Bazar မြို့နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ မောင်တောမြို့ အကွားအဝေးကို အတိအကျမသိရသော်လည်း ထွက်ပြေးသူများအတွက် ထွက်ပြေးရန် ဖြစ်နိုင်သော အကွာအဝေးရှိသည်ကို အထက်ပါ ပုံတွင်တွေ့ရသည်။

Table -2

၂၀၁၇ ဩဂုတ်လ ၂၅ ရက်နေ့မှစ၍ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မောင်တောဒေသ အကြမ်းဖက် တိုက်ခိုက်ခံရမှုကြောင့် အပြစ်မဲ့ပြည်သူများ သေဆုံး၊ ပျောက်ဆုံး၊ ဒဏ်ရာရနှင့် ဖမ်းဆီးထားသူများ အခြေအနေ

စဉ်	အကြောင်းအရာ		တိုင်းရင်းသား	ဟိန္ဒူ	ဘင်္ဂါလီ	ပေါင်း	မှတ်ချက်
၁	ကျေးရွာပေါင်း		၄	၂	၄	၁၀	
၂	က	ကျား	၁၆	၇	၇	၃၀	တိုင်းရင်းသားဝန်ထမ်း ၂ ဦးပါ
	ခ	မ	၈	၃	၇	၁၈	
	ဂ	ကလေး	၀	၃	၀	၃	
၃	အပြစ်မဲ့ပြည်သူ ပျောက်ဆုံးသူဦးရေ		၆	၀	၁	၇	
	က	ကျား	၆	၀	၀	၆	
	ခ	မ	၀	၀	၁	၁	
	ဂ	ကလေး	၀	၀	၀	၀	
၄	အပြစ်မဲ့ပြည်သူ ဒဏ်ရာလူဦးရေ		၆	၀	၁	၇	တိုင်းရင်းသားဝန်ထမ်း ၃ ဦးပါ
	က	ကျား	၃	၀	၀	၃	
	ခ	မ	၃	၁	၀	၄	
	ဂ	ကလေး	၀	၀	၀	၀	
၅	ဖမ်းဆီးထားသူဦးရေ		၀	၀	၃၈	၃၈	
	က	ကျား	၀	၀	၃၈	၃၈	
	ခ	မ	၀	၀	၀	၀	
	ဂ	ကလေး	၀	၀	၀	၀	

Source: ရခိုင်ပြည်နယ် အစိုးရ (၄. ၉. ၂၀၁၇)

Table - 3

မောင်တောဒေသအကြမ်းဖက်ဖြစ်စဉ်ကြောင့် တိုင်းရင်းသားများ နေရပ်စွန့်ခွာသူများ စာရင်းချုပ် (မြို့ပေါ် + စုရပ်ကျေးရွာ)						
၄.၉.၂၀၁၇ ရက်နေ့အထိ						
စဉ်	မြို့နယ်	အထစ	လူဦးရေ			မှတ်ချက်
			ကျား	မ	ပေါင်း	
၁	ဘူးသီးတောင်	၁၉၅၇	၃၃၆၃	၄၄၄၃	၇၈၀၆	
၂	မောင်တော	၂၈၂၄	၆၄၀၄	၇၈၅၀	၁၄၂၅၃	
၃	ရသေ့တောင်	၂၂၆	၂၇၈	၅၈၆	၈၆၄	
၄	ပုဏ္ဏားကျွန်း	၂၆	၄၂	၅၈	၁၀၀	မောင်တော ဒေသမှ ပြောင်းရွှေ့ လာခြင်းဖြစ် သည်
၅	စစ်တွေ	၉၂၆	၁၂၈၂	၁၇၁၆	၂၉၉၈	
၆	ကျောက်တော်	၁၄၇	၂၀၈	၃၅၀	၅၅၈	
၇	မင်းပြား	၃၇	၄၆	၇၂	၁၁၈	
၈	မြောက်ဦး	၁၅	၁၉	၃၁	၅၀	
	ပြည်နယ်ချုပ်	၆၁၅၈	၁၁၆၄၁	၁၅၁၀၆	၂၆၇၄၇	
Source: ရခိုင်ပြည်နယ်အစိုးရ (၄.၉.၂၀၁၇)						

Table - 4

ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း (၂၅-၈-၂၀၁၇) ရက်နေ့ မှစ၍ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အကြမ်းဖက်ဖြစ်စဉ်ကြောင့် နေရပ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေသူများမှ မိမိနေရပ်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိမှုစာရင်း						
စဉ်	မြို့နယ်	ရပ်ကွက်/ကျေးရွာ	လူဦးရေ			ပြန်လည်ရောက်ရှိသည့် ရက်စွဲ (စက်တင်ဘာလ၊ ၂၀၁၇)
			ကျား	မ	စုစုပေါင်း	
၁	မောင်တော	အင်းဒင်	၁၆၃	၃၃၇	၅၀၀	၁၁
၂	။	ကျောက်ပန္နဲ	၁၂၅	၂၃၆	၃၆၁	၈
၃	။	မောရဝတီ	၈၀	၄၀	၁၂၀	၇
၄	။	တပ်ချောင်း	၂၄၀	၂၇၀	၅၁၀	၁၁
၅	။	အောင်လေ	၆၆	၁၄၇	၂၁၃	၇
၆	။	သရက်အုပ်	၄၀	၈	၄၈	၉
၇	။	မြဝတီ	၉၅	၉၂	၁၈၇	၉
၈	။	ငါးခုရ	၅၀	၃၉	၈၉	၁၀
၉	။	အောင်ဇေယျ	၂၃	၃၉	၆၂	၇
၁၀	။	ရေနောက်ငါးသား	၁၂၇	၁၄၈	၂၇၅	၁၁
၁၁	။	မင်းကြီး	၁၂၁	၁၈၀	၃၀၀	၁၁
၁၂	။	ထရိန်း (မြို့)	၁၄၇	၁၂၉	၂၇၆	၉
၁၃	။	ထရိန်း (ရခိုင်)	၈၉	၈၃	၁၇၂	၉
၁၄	။	လောင်းဒို (မြို့)	၆၅	၁၁၀	၁၇၅	၁၀
၁၅	။	အောင်သာယာ	၃၉	၉၀	၁၂၉	၇
၁၆	ရသေ့တောင်	ခေတ်ပြင်	၄၆	၈၄	၁၃၀	၆
၁၇	။	ညောင်ပင်လှ	၃	၆	၉	၁၀
၁၈	။	သိမ်ထောင်	၁	၁	၂	၁၂
၁၉	။	မော်ထက်	၃	၁၁	၁၄	၁၂
၂၀	ဘူးသီးတောင်	ကန့်ကော်မြိုင်	၂၃	၄၃	၆၆	၁၂
၂၁	။	ထိပ်တောင်ပြင်	၆	၃	၉	၁၂
၂၂	။	တောင်ဘတ	၁၇၂	၁၈၀	၃၅၂	၁၀
၂၃	။	သရဖီ	၁၀၅	၁၁၇	၂၂၂	၁၀
၂၄	။	ပီရွက်	၂	၃	၅	၁၀
၂၅	။	ပန်းဘဲချောင်း	၂	၀	၂	၁၀
		စုစုပေါင်း	၁၈၃၂	၂၃၉၆	၄၂၂၈	

ရခိုင်ပြည်နယ်၏ ပဋိပက္ခအပေါ် နိုင်ငံရေးနှင့် ဘောဂဗေဒရှုထောင့်မှ သုံးသပ်ခြင်း

၂၀၁၇ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၅ရက်နှင့် အောက်တိုဘာ ၉ရက်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ကို Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) မှ အကြမ်းဖက် ဝင်ရောက်စီးနင်းခဲ့သည်။ ထို အကြမ်းဖက် ဝင်ရောက် စီးနင်းမှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာ၊ ပိုင်နက်နယ်မြေတို့မှာ ကျူးကျော်ထိပါး ခံရပြီး စီးပွားရေးအရ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို နှောင့်နှေးစေခဲ့သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်၏ လက်ရှိ အခြေအနေ

၂၀၁၇ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၅ရက်နေ့တွင် ARSA က ရဲကင်းစခန်း(၃၀) ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီးနောက် တပ်မတော်နှင့် ထိတွေ့မှု အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ရှိခဲ့သည်။ ထို ထိတွေ့မှုများကြောင့် ဘင်္ဂါလီတို့သည် အနောက် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ရသည်။

ARSA သည် ယခင်က Harakah al-Yaqin အမည်နှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သော အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ARSA ကို ဆော်ဒီအာရေဘီးယားနှင့် အခြားသော မွတ်စလင်နိုင်ငံများက ထောက်ပံ့ပေးထားပြီး ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် အခြေချ လှုပ်ရှားလျက် ရှိသည်။ ၎င်းအကြမ်းဖက်အဖွဲ့သည် ၂၀၁၂ခုနှစ် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် အစ္စလာမ်ဘာသာကြား အဓိကရုဏ်းဖြစ်ပြီးနောက် ဖွဲ့စည်းလိုက်သော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ ဩဂုတ်လ ၂၅ရက် ထိတွေ့မှုနှင့် အောက်တိုဘာ ၉ရက်ထိတွေ့မှုတို့ကြောင့် တပ်မတော်သည် ၎င်းအကြမ်းဖက် အဖွဲ့အပေါ် နယ်မြေရှင်းလင်းမှုလုပ်ခဲ့သည်။

ဩဂုတ်လ ၂၅ရက်နေ့တွင် ARSAတို့ ရဲကင်းစခန်း (၃၀)ဝန်းကျင်ခန့်ကို ဝင်ရောက်စီးနင်းခဲ့ပြီး ရဲအရာရှိ(၁၂)ယောက် ကျဆုံးခဲ့သည်။ လူအယောက်ပေါင်း (၅၁၉၀၀)ယောက် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ခဲ့ရသည်။ ၎င်းအဖွဲ့သည် မြန်မာအစိုးရကို ငြိမ်းချမ်းရေးစကားပိုင်းအတွက် တောင်းဆိုထားပြီး မြန်မာ အတွင်းရှိ ဘင်္ဂါလီများကို အပြည့်အဝနိုင်ငံသားပေးရမည်ဟု တောင်းဆိုထားသည်။ တိုက်ခိုက်မှုအတွင်း သေဆုံးသူ စုစုပေါင်း (၄၀၀)ကျော် ရှိသည်ဟု သိရသည်။ လက်တွေ့တွင် ထိုအရေးအတွက်ထက် ပိုနိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ရင်း နတ်မြစ်တွင် ရေနစ်သေဆုံးသူ ပေါင်း (၈၈)ယောက်ရှိပြီဟု သိရသည်။

နှစ်ဖက်ထိတွေ့ တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် လူပေါင်း (၇၀၀,၀၀၀)ခန့် နေရပ်ကို စွန့်ခွာခဲ့ကြရပြီး လူပေါင်း (၄၀၀,၀၀၀)သည် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ဘက်ရှိ ပြည်နယ်များဘက်သို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့သည်။ လူပေါင်း (၁၂၀,၀၀၀)သည် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် နေထိုင်လျက် ရှိသည်။

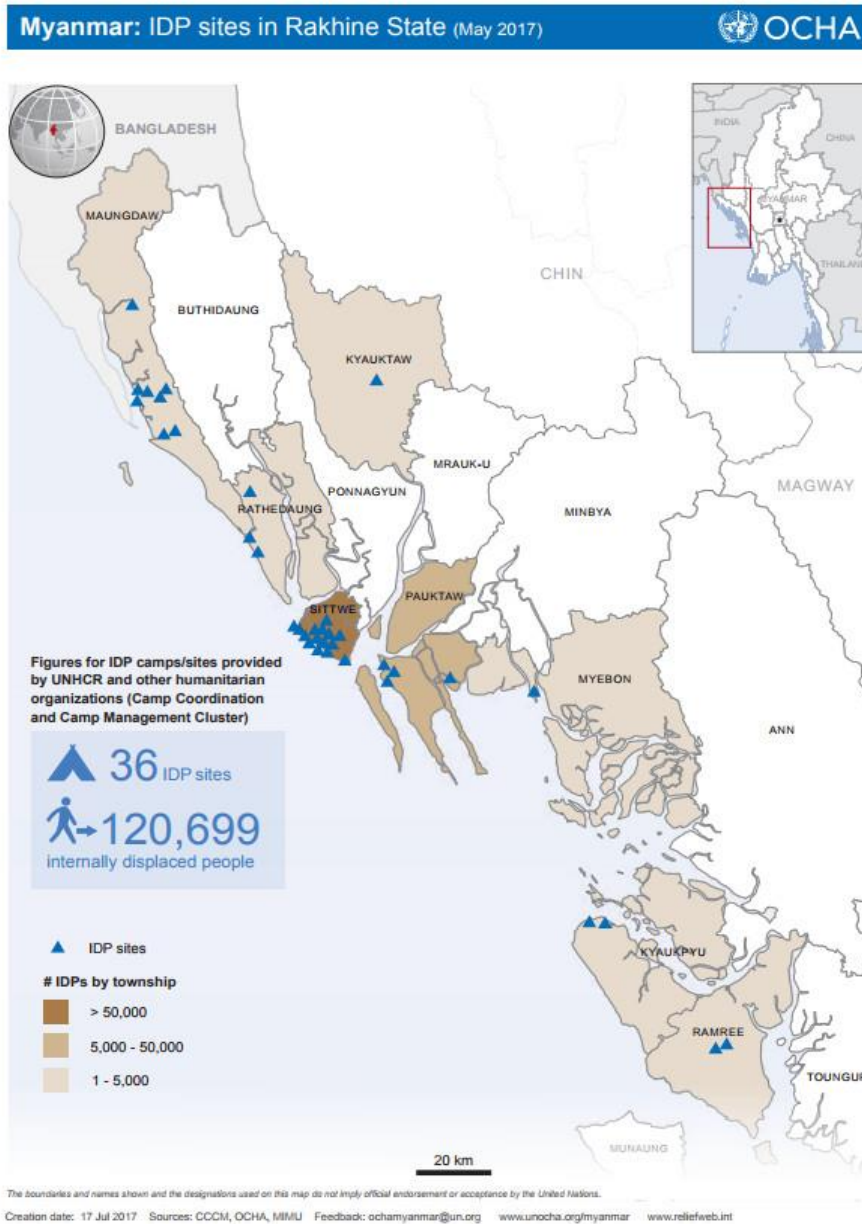
ရခိုင်ဒေသတွင် ပြောင်းရွှေ့ ခိုလှုံသော သူတို့ ကြုံတွေ့ခံစားနေရသည့် အခက်အခဲတစ်ခုမှာ သန့်ရှင်းသော အစားအသောက် မရနိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မောင်တောဒေသတွင် အဆိုးဝါးဆုံး အခြေအနေကို တွေ့နိုင်သည်။ အိမ်ခြေ သုံးပုံနှစ်ပုံလောက်သည် အာဟာရမျှတသော အစားအသောက်များကို မရရှိနိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ခန့်မှန်းခြေ အိမ်ခြေပေါင်း (၃၈၀၀၀)ခန့်ရှိပြီး လူပေါင်း (၂၂၅၈၀၀)တို့သည် အခြေခံလိုအပ်ချက်များ အပါအဝင် အာဟာရမျှတသော အစားအသောက်ကို အဆောတလျှင် လိုအပ်လျက် ရှိသည်။

အောက်တိုဘာ ၉ရက် တိုက်ခိုက်မှုအပြီး ထိခိုက်မှုဖြစ်ပွားသည့် ဒေသများတွင် စီးပွားရေးအရ ငါးဖမ်းခြင်း အစရှိသော ရေလုပ်ငန်းများကို ပင်လယ်တွင် (၁၀) ရက် ဆက်တိုက် ငါးဖမ်းထွက်ခြင်းအစား (၃)ရက်ဆက်တိုက်သာ ထွက်ခွာရန် အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် လုံလောက်သော အစားအသောက် ရရှိနိုင်ရေးအတွက် အခက်အခဲတစ်ခု ဖြစ်ရသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် လူပေါင်း (၃၇၆၆၀၀)ခန့် ကျန်းမာရေး ထောက်ပံ့မှုများ လိုအပ် လျက်ရှိသည်။ နှစ်ဖက် ထိတွေ့မှုကြောင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုအတွက် သွားလာရေးတွင် လုံခြုံရေးအရ ခွင့်မပြုသည့်အခါ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးရန် ခက်ခဲလာသည်။ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအနေဖြင့် ယခင်က တစ်လလျှင် လူပေါင်း (၂၀၅၅၀၀)ကို ဆေးရုံဆေးခန်းများတွင် ဝန်ဆောင်မှု ပေးနေရာမှ အောက်တိုဘာ (၉)ရက် တိုက်ခိုက်မှုအပြီးတွင် တစ်လလျှင် လူပေါင်း (၁၂၈၀၀)ကိုသာ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ပေးနိုင်တော့သည်။ အကြမ်းဖက်မှုကြောင့် စစ်ရှောင် ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် လူအများနှင့် ရောနှောနေထိုင်ရသဖြင့် အဆုတ်ရောင်ရောဂါနှင့် တီဘီအစရှိသော ကူးစက်ရောဂါများကို စစ်ရှောင်သူများ ခံစားနေရကြောင်း သိရသည်။

ရခိုင်ဒေသတွင် ကလေးပေါင်း (၁၀၀၀၀၀)ခန့်သည် ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် နေထိုင်ကြရပြီး အခြေခံပညာကိုပင် သင်ကြားရန် အခက်အခဲရှိသည်။ ရခိုင်ဒေသရှိ ကလေးပေါင်း (၃၀၀၀၀)ခန့်သည် ပြဋ္ဌာန်းစာအုပ် သင်ထောက်ကူ ပစ္စည်းများ စာရေးကိရိယာများနှင့် သင်ကြားပေးမည့် ဆရာ၊ဆရာမများ အလုံအလောက်မရှိပဲ စာသင်ကြားနေရ သည်။ အောက်တိုဘာ ၉ရက် တိုက်ခိုက်မှုအပြီးတွင် မောင်တော၊ ရသေ့တောင်နှင့် ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်များတွင် စာသင်ကျောင်း (၄၀၀)ကျော် ပိတ်လိုက်ရသည်။

Figure - 3

ရခိုင်ဒေသအခြေအနေပေါ် သုံးသပ်ချက်

နိုင်ငံတော် (State) ဟုဆိုရာဝယ် အချုပ်အခြာအာဏာ၊ အစိုးရ၊ နယ်မြေပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ပြည်သူ အစရှိသော လက္ခဏာ လေးရပ်နှင့် ပြည့်စုံသော တိုင်းပြည်ကို ဆိုလိုသည်။ ထိုနိုင်ငံတော်ကိုလည်း ကမ္ဘာ့ ကုလသမဂ္ဂ အနေဖြင့် အချုပ်အခြာ အာဏာပိုင်နိုင်ငံဟု သတ်မှတ်သည်။ အချုပ်အခြာပိုင် နိုင်ငံသည်

ကုလသမဂ္ဂ အစည်းအဝေးတွင် နေရာပေးကာ အလေးထားဆက်ဆံရသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ထိုနိုင်ငံသို့ တရားမဝင် ဝင်ရောက်နေထိုင်လျှင် လဝကဥပဒေဖြင့် ငြိစွန်းပြီး တစ်နည်းအားဖြင့် ကျူးကျော်ဝင်ရောက်ခြင်း (Invasion) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ထို့အပြင် လူကိုသေစေနိုင်သည့် လက်နက် ခဲယမ်းဖြင့် ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်ပါလျှင် အကြမ်းဖက် ကျူးကျော်ခြင်းဟု ဆိုနိုင်သည့်အပြင် နိုင်ငံတော်၏ နယ်မြေကို ကျူးကျော်သိမ်းပိုက်ခြင်း၊ နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို ထိပါးခြင်းဟု နိုင်ငံရေးသိပ္ပံဘာသာရပ်တွင် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။

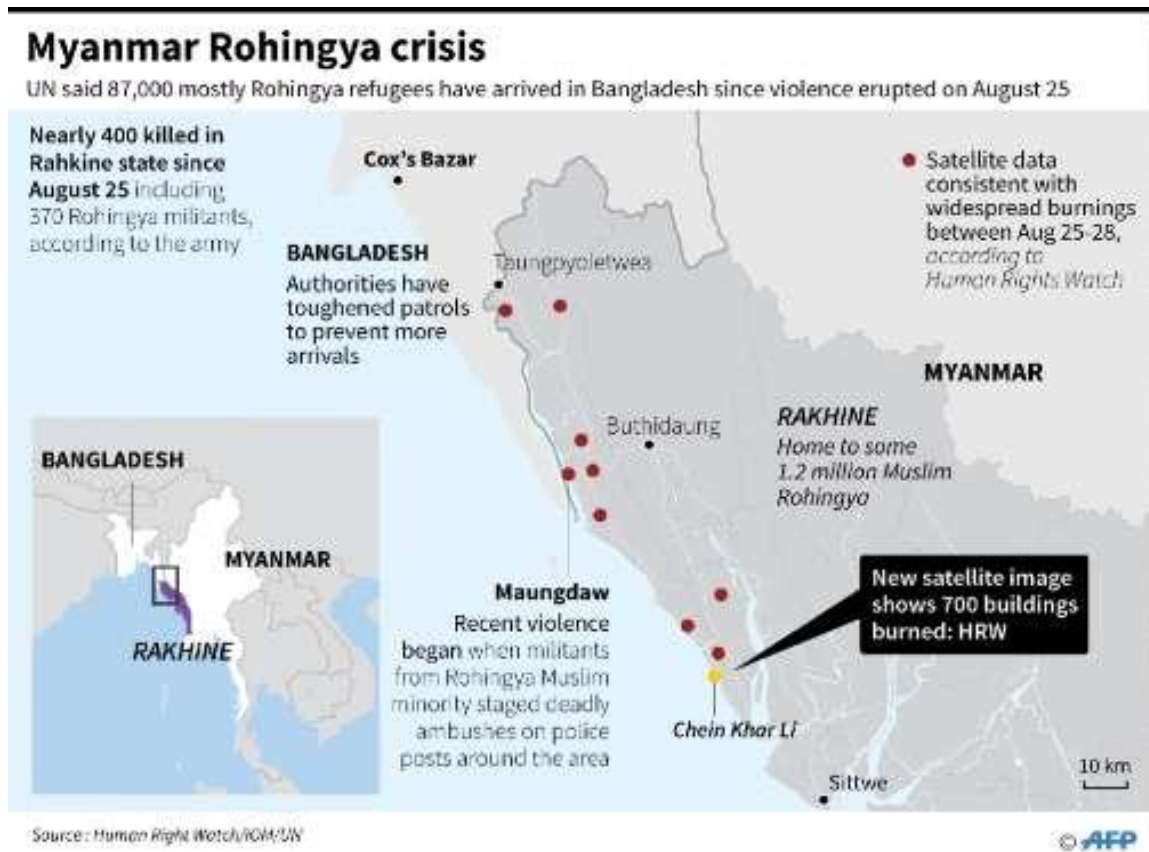
De jure နိုင်ငံဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်ကို ARSA အကြမ်းဖက်အဖွဲ့ ဝင်ရောက်စီးနင်း တိုက်ခိုက်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏နယ်မြေကို ကျူးကျော်ဝင်ရောက်သည့်အပြင် အချုပ်အခြာအာဏာကို ထိပါးသည်ဟု ဆိုလျှင် မှားမည်မထင်ပါ။ ဤနေရာတွင် အလျဉ်းသင့်၍ ဖော်ပြလိုသည်မှာ ARSA အကြမ်းဖက်အဖွဲ့ကိုသာ အကြမ်းဖက်ကျူးကျော်သူဟု ဖော်ပြလိုခြင်း ဖြစ်ပြီး ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသော ငြိမ်းချမ်းစွာ ယှဉ်တွဲနေထိုင်သော ဘင်္ဂါလီများကို မည်သည့်အဓိပ္ပာယ်နှင့်မျှ ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။

ARSAဟူသည် ဆော်ဒီအာရေးဗျနှင့် အခြားသော မွတ်စလင်နိုင်ငံများက ထောက်ပံ့ပေးထားသော အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ ဤအချက်အလက်အပေါ် ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် အလွန်တရာ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာဖြစ်သော နောက်ဆက်တွဲ ပြဿနာတစ်ရပ်ရှိသည်။ ထိုပြဿနာမှာ အခြားမဟုတ်။ စစ်ပွဲတိုင်းတွင် စစ်ရေးအမြတ်ထုတ်သူ တတိယအုပ်စု ပါစမြဲ ဖြစ်သည်။ စစ်ရေးအမြတ်ထုတ်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် သွယ်ဝိုက်သော အန္တရာယ်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ARSAတို့သည် နယ်မြေပိုင်ဆိုင်ထားသူများမဟုတ်ပါ။ စစ်အသုံးစရိတ်အတွက် သုံးစွဲနိုင်သော စီးပွားရေးအင်အားရှိသူများလည်းမဟုတ်ပါ။ ထိုမပြည့်စုံမှုကြားထဲကပင် ရရာလက်နက်၊ လက်လုပ်ဖောက်ခွဲရေးပစ္စည်းများနှင့် ရခိုင်ဒေသရှိ ရဲကင်းစခန်းများကို စီးနင်းတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ARSAတို့၏ လက်နက်ကိုင်တိုက်ခိုက်ရေးသည် ထိုမပြည့်စုံမှုများကြောင့် ရေတိုကာလတွင် တပ်ပျက်သွားမည်လား။ သို့မဟုတ် ရေရှည်တိုက်ခိုက်နိုင်ရန် ကြိုးစားခဲ့ပါလျှင် ပထမဆုံး ခြေကုပ်ရယူ၍ တိုက်ခိုက်ရေးအဖွဲ့ ထူထောင်ရန် အခြေစိုက်စခန်း လိုအပ်ပေလိမ့်မည်။ ထို့အတွက် သူတို့ ဆက်လက် တိုက်ခိုက်ကြဦးမည်။ လက်နက်ခဲယမ်း အစရှိသည်တို့အတွက် စစ်သုံးစရိတ် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ လက်နက်ခဲယမ်းစုဆောင်းမှုသာမက တိုက်ခိုက်ရန် တပ်သားနှင့် ချဲ့ထွင်ထားသော တပ်သားအင်အားစုအတွက် စားသောက်ရေးနှင့် ကျန်းမာရေးအစရှိသော အသုံးစရိတ်များအတွက် သူတို့ ဧကန်မလွဲ ဆက်လက်တိုက်ခိုက်ကြရလိမ့်မည်။ စစ်ရေးအမြတ်ထုတ်သူ တတိယအုပ်စုမှ ဤပဋိပက္ခအပေါ် စစ်ရေးအမြတ်ထုတ်လေလေ၊ မြန်မာနိုင်ငံသို့ အကြမ်းဖက် ကျူးကျော်လေလေဟူသော နည်းလမ်းမှာ ဖြစ်နိုင်ခြင်း၊ မဖြစ်နိုင်ခြင်းအပေါ် စာဖတ်သူများနှင့် တတ်သိပညာရှင်တို့ ကိုယ်တိုင် အဖြေထုတ်စေလိုပါသည်။

ARSAတို့ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက် စီးနင်းမှုလုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကို အချက်နှစ်ချက် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ ပထမအချက်မှာ ငြိမ်းချမ်းရေးစကားပိုင်းပြုလုပ်ရန်နှင့် ဒုတိယအချက်မှာ ဘင်္ဂါလီများအား အပြည့်အဝ နိုင်ငံသားလက်မှတ် ထုတ်ပေးရန်ဖြစ်သည်။

- အချုပ်အခြာအာဏာ၊ အစိုးရ၊ နယ်မြေပိုင်ဆိုင်မှုမရှိသော အကြမ်းဖက်ကျူးကျော်သူ ARSAအဖွဲ့မှ De jure နိုင်ငံ (ဝါ) မြန်မာနိုင်ငံအား အဆိုပါတောင်းဆိုမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်း ရှိမရှိ
- ထိုတောင်းဆိုမှုအပေါ် အခြေခံ၍ ကမ္ဘာ့အင်အားကြီးနိုင်ငံများ၊ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာ မီဒီယာများမှ ဘက်မလိုက်ဘဲ သမာသမတ်ကျကျ ရပ်တည်ပေးနိုင်မှု ရှိမရှိ။
- အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့သည် ARSAအဖွဲ့နှင့် ၎င်း၏ တောင်းဆိုချက်များအပေါ် မည်သို့ ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းနိုင်သည်ကို လေ့လာစောင့်ကြည့်ရုံသာ ရှိသည်။

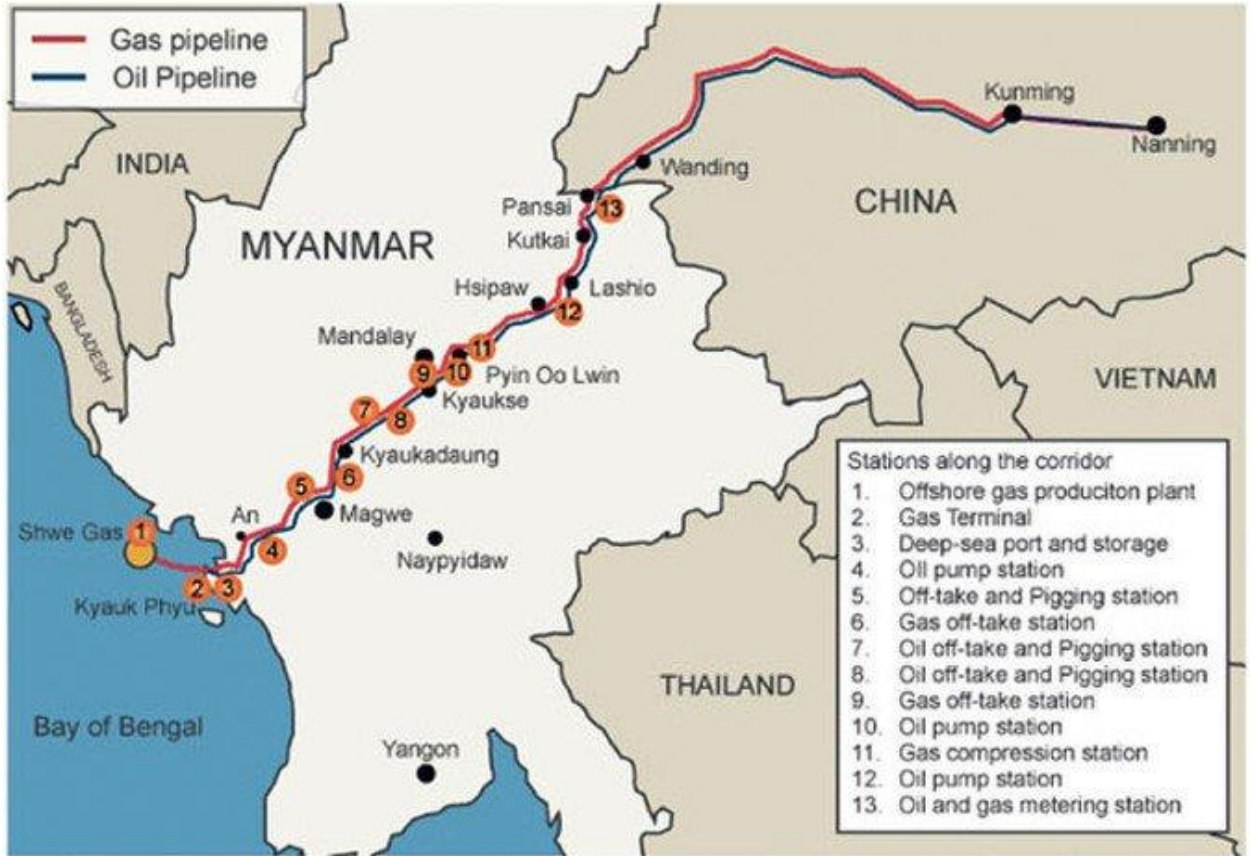
Figure - 4

ARSA အနေဖြင့် မည်သည့် အကြောင်းကြောင့် တိုက်ခိုက်မှုဖြစ်ပါစေ၊ ထိုတိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ဒေသစီးပွားရေး နှောင့်နှေး ရသည်ကို အရှင်းသား မြင်နိုင်သည်။ အထင်အရှားပြသနိုင်သော

စီးပွားရေးတစ်ခုမှာ ကျောက်ဖြူ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဖြစ်သည်။ ထိုဒေသတွင် တိုက်ခိုက်မှုမဖြစ်သော်လည်း ရခိုင်ဒေသအတွင်း နယ်မြေ မတည်ငြိမ်မှုကြောင့် မည်သည့်နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ဝင်ရောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်မည် မဟုတ်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတံခါးတစ်ချပ် ပိတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

Figure - 5

လူအများစုသည် တိုက်ပွဲကြောင့် စစ်ဘေးဒုက္ခသည်စခန်း တွင် စစ်ဘေးရှောင်ရသဖြင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် လုပ်သားအင်အား ဆုံးရှုံးသည်။ ဘောဂဗေဒ၏ ဖခင် အဒမ်စမစ် သီအိုရီအရ လုပ်သားအင်အားသည် နိုင်ငံတော် ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အဓိက ငွေကြေးအင်အားတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ထိုငွေကြေးအင်အားကြောင့် လိုအပ်သည်များနှင့် ဘဝ၏ မပြည့်စုံမှု များကို ဖြည့်ဆည်းနိုင်သည်။ စားသုံးမှု (consumption) ကို မြင့်တက်စေပြီး ကုန်ထုတ်စွမ်းအား (Production) ကို တက်စေနိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။

စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု (Economics Development) တွင် ဆိုထားသည့် Classical Theory တွင်

$$Q = f(L, K, N, T)$$

Q = Total Output

L = Labor Force

K = Capital

N = Amount of available natural resource

T = Technology

Equation တွင် တွေ့ရသည့်အတိုင်း Labor force (L) လျော့နည်းလျှင် ၎င်းနှင့် Positive Relationship ဖြစ်သော Total Output (Q) လျော့နည်းမည်ဖြစ်သည်။ Labor force (L) လျော့နည်းခြင်းကြောင့် အခြား ကိန်းရှင်များဖြစ်သော Capital (K) ရင်းနှီးမတည်ငွေ လျော့နည်းရ၏ ရင်းနှီးမတည်ငွေ လျော့နည်းခြင်းကြောင့် အဆင့်မြင့် နည်းပညာ Advance Technology (T) တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လျော့နည်းရ၏ Technology (T) မတိုးတက်ခြင်းကြောင့် တစ်ဖန် Total Output (Q) လျော့နည်းရပြန်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် Labor force (L) အားကောင်းပါရန်နှင့် မလိုလားအပ်သော တိုက်ပွဲကြောင့် လုပ်သားအင်အား ဆုံးရှုံးခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေးအဆောက်အအုံ တစ်ခုလုံးအတွက် နစ်နာရသည်။ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုအတွက်လည်း အဟန့်အတားဖြစ်ရသည်။

ဘောဂဗေဒသီအိုရီအရ Labor force (L) သည် Wage (W) အပေါ်မှီတည်သည်။ ထိုဥပဒေသကို Iron Law of Wages ဟုခေါ်သည်။ Wages (W) တိုးလာသည်နှင့်အမျှ Labor force (L) အင်အား တိုးလာရသည်။ Labor force (L) တိုးခြင်းကြောင့်လည်း Wages (W) အပြန်အလှန် တိုးရသည်။ Equation က ထိုဆက်သွယ်ချက်ကို သင်္ချာနည်းဖြင့် သက်သေပြပါလိမ့်မည်။

$$L = f(W)$$

L = size of labor force

W = wage fund

Labor force (L) သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ (investment) အပေါ် မှီတည်သည်။ ကျမ်းရိုးဘောဗေဒပညာရှင် (Classical Economists) တို့က Wages (W) သည် အရင်းရှင် (Capitalist) တို့၏ စုဆောင်းမှု (Saving) နှင့် စုဆောင်းမှု (Saving) မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (Investment) တို့၏ နှုန်းတိုးတက်မှု တွင် အခြေခံသည်ဟု ဆိုသည်။

Equation အရ

$$W = f(I)$$

W = Wage fund

I = Investment

အနှစ်ချုပ်ပြောရလျှင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (Investment) တိုးတက်မှုကြောင့် Wages (W) တက်ရသည်။ Wages (W) တက်လာခြင်းကြောင့် Labor force (L) တက်လာရသည်။ တစ်နည်း ၎င်းတို့ ကိန်းရှင် တို့မှာ အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်မှုရှိသည်။

ရခိုင်အငြမ်းဖက် တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ကျောက်ဖြူအထူးစီးပွားရေးဇုန်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (investment) တို့ လျော့ကျရသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (investment) ကျဆင်းမှုကြောင့် Wages (W) အနည်းသာရသည်။ Wages (W) အနည်းငယ်ခြင်းကြောင့် Labor force (L) အင်အားလျော့နည်းရသည်။ ထို့ကြောင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ထိခိုက်သည်။

အပြန်အလှန်အားဖြင့် ထိုတိုက်ခိုက်မှုကြောင့် စစ်ဘေးရှောင် ဒုက္ခသည်များသာ များလာပြီး Labor force (L) လျော့နည်းရသည်။ Labor force (L) လျော့နည်းခြင်းကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လျော့နည်းပြန်သည်။ ဤတွင် လျော့နည်းခြင်း သံသရာလည်ကာ မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေး တိုးတက်မှုသည် တည်ဆောက်၍ မရနိုင်ဖြစ်ရသည်။

" လူတစ်ယောက်ကို ငါးတစ်ကောင်ပေးလိုက်ပါ။ တစ်ရက်စာဖူလုံပါလိမ့်မယ်။ "

လူတစ်ယောက်ကို ငါးဖမ်းနည်း သင်ပေးလိုက်ပါ။ တစ်သက်စာဖူလုံပါလိမ့်မယ်။ "

လောင်ဂူး

စစ်တမ်းများအရ ရခိုင်ဒေသတွင် ကလေးသူငယ်ပေါင်း (၁၀၀,၀၀၀)သည် စစ်ဘေးရှောင် ဒုက္ခသည်စခန်းတွင် နေထိုင်ရပြီး ပညာသင်ကြားရန် အခက်အခဲရှိသည်ဟု သိရသည်။ ကလေးသူငယ်ပေါင်း (၃၀,၀၀၀)သည် ပြဋ္ဌာန်းစာအုပ် သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများ၊ စာရေးကိရိယာများနှင့် သင်ကြားပေးမည့်ဆရာ၊ ဆရာမများ အလုံအလောက်မရှိဘဲ စာသင်ကြားနေရသည်။

ပညာရေးတွင် ပညာသင်ကြားရန်အခက်အခဲရှိခြင်းသည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အကြီးမားဆုံး အဟန့်အတားဖြစ်သည်။ ပညာရေးသည် လူသားအရင်းအမြစ်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဖြစ်သည်။ Human Capital သီအိုရီတွင် ပညာရေးသည် မြင့်မားသော လစာရရှိရေးအတွက် အဓိကသော့ချက်ဟု ဆိုသည်။ (ဘွဲ့ရ ပညာမတတ်များကို ဆိုလိုဟန် မတူချေ။) ပညာရေးသည် လူတစ်ယောက်ကို ကော်လာပြာလုပ်သားမှ ကောလာဖြူ လုပ်သားအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲပေးနိုင်သည်။ ပညာရေးကြောင့် ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများ တိုးပွားရ သည်။ ကျွမ်းကျင်လုပ်သားကြောင့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းတိုးတက်မှု အထိ တိုးတက်လာနိုင်သည်။

စစ်တမ်းများအရ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှု ၁၀၀ရာခိုင်နှုန်း (Total Wealth)တွင် လူသားအရင်းအနှီး(Human Capital)သည် ၆၂ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ လူသားအရင်း အနှီး၏ တန်ဖိုးသည် ကုန်ထုတ်အရင်းအနှီး(Produce Capital)၏ လေးဆရှိပြီး သဘာဝအရင်းအနှီး(Natural Capital)၏ ၁၅ဆရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ပညာရေးကို အခြေခံသော တိုင်းပြည်များ အလျင်အမြန် တိုးတက်လာရသည်။ တောင်ကိုရီးယား၊ ဂျပန်နှင့် စင်ကာပူသည် အကောင်းဆုံး သာဓကများ ဖြစ်သည်။ ပညာရေးကြောင့်ပင် လုပ်သားအင်အား တစ်နှစ်ကို ၅ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်လာရသည်။ ယနေ့ခေတ်ကမ္ဘာသည် ကျွမ်းကျင်မှုအတတ်ပညာနှင့် အလျင်အမြန် တိုးတက်လာပြီး ကျွမ်းကျင်လုပ်သားများကို လိုအပ်သော စီးပွားရေးကမ္ဘာအဖြစ် ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည်။ ဘော ဂဗေဒသီအိုရီများတွင် ဆိုထားခဲ့သည့်အတိုင်း Labor force တိုးတက်ခြင်းသည် စီးပွားရေးကို တိုးတက်စေ သည်။ Labor force သည်လည်း ပညာရေးနှင့် နည်းပညာတို့၏ တိုးတက်မှုတို့ကြောင့်သာ တိုးပွားနိုင်သည်။ အနှစ်ချုပ် ပြန်ပြောရလျှင် ရခိုင်ဒေသတွင် ARSAတို့၏ အကြမ်းဖက်မှုကြောင့် ပညာမသင်ကြားရသည့် ကလေး များ သိန်းဂဏန်းလောက်ရှိသည်¹။ ပညာရေး အားနည်းခြင်းကြောင့် နည်းပညာ မဖွံ့ဖြိုး၊ မတိုးတက်နိုင်။ ပညာရေး နှင့် နည်းပညာ အားနည်းခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုပ်သားအင်အား လျော့နည်းရချေသည်။ လုပ်သားအင်အား အလုံအလောက်မရှိခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အလားအလာ မရှိနိုင်ပေ။

ARSAတို့၏ အကြမ်းဖက် တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် လုပ်သားအင်အား အလေအလွင့်ဖြစ်ခြင်း၊ စစ်ဘေးရှောင်ရခြင်း ကြောင့် ပညာမသင်ကြားရခြင်း အစရှိသည်တို့ကြောင့် တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် အဟန့်အတား တစ်ခုပင် ဖြစ်ချေတော့သည်။

1- ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ကျောင်းတက်နေသူဦးရေမှာ ၄၀၇၄၃၆ရှိသည်။ ကျောင်းတက်ဖူးသူ ဦးရေမှာ ၁၁၆၁၆၆၁ ရှိသည်။ ကျောင်းမနေဖူးသူမှာဦးရေမှာ ၂၈၇၅၆၆ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ကျောင်းတက်နေသူ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၂၁.၅ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ မောင်တောခရိုင်တစ်လုံးတွင် ကျောင်းတက်နေသူ ဦးရေ၁၇၅၇၆ရှိသည်။ ကျောင်းတက်ဖူးသူမှာဦးရေမှာ ၃၇၇၇၄ရှိသည်။ ကျောင်းမနေဖူးသူဦးရေမှာ ၂၄၃၉၃ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ကျောင်းတက်နေသူရာခိုင်နှုန်းမှာ ၂၂ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်ဟု ၂၀၁၄ သန်းခေါင်စာရင်းအရသိရသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော ပဋိပက္ခများအပေါ် နိုင်ငံတကာ၏ တုံ့ပြန်မှုများ

ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အကြမ်းဖက်ခံခဲ့ရမှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ပုံစံအမျိုးမျိုး၊ ရပ်တည်ချက်ဦးတည်ချက်အမျိုးမျိုးများဖြင့် ၎င်းတို့၏ အာဂျင်ဒါ (agenda) များကို ချော်လဲရောထိုင် ပုံစံဖြင့်ဖိအားပေးပြီး၊ အစိုးရအနေဖြင့် အကျဉ်းအကြပ် ဖြစ်စေခဲ့သည်။ ထိုလုပ်ဆောင်ချက်များသည် အကူအညီထက် ပိုမိုဆိုးရွားသော အခြေအနေသို့ တွန်းပို့လျက်ရှိသည်။

နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းဟု ဆိုရာ ဤနေရာတွင် သဲသဲကွဲကွဲဖြင့် ခွဲခြားပြောရမည်ဖြစ်သည်။ ရှေးဦးစွာ နိုင်ငံတကာ အစိုးရများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာ မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများ စသည်တို့ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံတကာ မီဒီယာ အဖွဲ့အစည်းများထဲတွင် လွတ်လပ်ပြီး သီးခြားရပ်တည်သော ပုဂ္ဂလိက မီဒီယာ အေဂျင်စီများနှင့် အစိုးရတစ်ရပ်၏ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒများနှင့် အခြားမူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် တည်ဆောက်ထားသော တစ်ဝက်တစ်ပျက် မီဒီယာများပါဝင်သည်။ ထို့အပြင် လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေး အယူအဆ ရေးရာ အခြေပြု ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသော မီဒီယာများ စသည်တို့သည် ရခိုင်ပြည်နယ် အရေးကိစ္စတွင် အသီးသီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင် လှုပ်ရှားလျက်ရှိသည်။

ထို့နောက် နိုင်ငံတကာ အစိုးရကဲ့သို့ နိုင်ငံရေး ပါဝါ ရှိသော အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြသည့် ကုလသမဂ္ဂ၊ ဥရောပ သမဂ္ဂ တို့၏ အခန်းကဏ္ဍသည်လည်း ရခိုင်ပြည်နယ်၏ ဖြစ်ရပ်များအပေါ် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော တိုင်းသိပြည်သိ၊ ကမ္ဘာသိ အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ရပ်များ မတိုင်ခင် အဆိုပါဒေသတွင် ဘာသာရေး၊ လူမျိုးရေး အစွန်းရောက်သမားများ၏ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်မှုများသည် ပုံစံအမျိုးအမျိုးဖြင့် မကြာခဏဆိုသလို ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် အဆိုပါသတင်းများမှ ယခုကဲ့သို့ အုပ်အော်သင်းနင်း ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယခင်နိုင်ငံရေးအခြေအနေအရနှင့် ဆက်သွယ်ရေး အဆောက်အအုံများနှင့် လူမှုကွန်ယက်များ အားမကောင်းခဲ့သောကြောင့် အလွယ် တကူ မပျံ့နှံ့ခဲ့ပေ။ မကြာသေးမှီ ဩဂုတ်လ ၂၀၁၇ခုနှစ်က ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော အကြမ်းဖက်မှုများသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှုမှ အစပြုခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပြည်ပမှ လက်နက်နှင့် ငွေကြေး အထောက်အပံ့များ ရယူပြီး အကြမ်းဖက်သင်တန်းများ ပေးနေသည့် အစွန်းရောက် အကြမ်းဖက်သမားများမှ ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ကြောင်း သက်သေအထောက်အထားများတွေ့ရှိရသည်ဟု ပြည်ထောင်စု အစိုးရက ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့တွင် သတင်းထုတ်ပြန်သည်။

အဆိုပါ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်အရ အစွန်းရောက် အကြမ်းဖက်သမားများ၏ အကြမ်းဖက်လုပ်ဆောင်မှုများသည် နှစ်ဖက်အသိုင်းအဝိုင်းရှိ အရပ်သားများနှင့် ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို လူမဆန်စွာ သတ်ဖြတ်ခြင်း များပြုလုပ်ခဲ့သည် ဟုဆိုသည်။

ထိုအကြမ်းဖက်မှုများကို နယ်မြေရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းများ ပြုလုပ်ရာတွင် တပ်မတော်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့တို့ ပူးပေါင်းပြီး ဆောင်ရွက် ခဲ့သည်။ ထိုသို့ ရှင်းလင်းရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့အနေဖြင့် ဒေသတွင်း မတည်မငြိမ်ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်နေသည့် အစွန်းရောက်အကြမ်းဖက်သမားများကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရေးနှင့် အမြစ်ပြတ်ရှင်းလင်းဖယ်ရှားနိုင်ရေးအတွက် အရေးယူခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်း ပြည်ထောင်စု အဖွဲ့အစိုးရအဖွဲ့၏ ထုတ်ပြန်ချက်တွင် ပါရှိသည်။

တည်ငြိမ်ရေးနှင့် နယ်မြေလုံခြုံရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် လုံခြုံရေးအင်အားစုများဖြစ်သည့် တပ်မတော်၊ မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် နယ်ခြားစောင့်တပ်များဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည် ဟု ရခိုင်ပြည်နယ် လုံခြုံရေးနှင့် နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီး ဝိုလ်မှူးကြီး ထိန်လင်းက မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ ဇူလိုင်လ၊ ၂ ရက်နေ့၊ ၂၀၁၇ခုနှစ်တွင်ပြောကြားခဲ့သည်။¹

ထိုသို့ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များမှ ဒေသလုံခြုံရေး လုပ်ငန်း အစီအစဉ်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းအနေဖြင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန်ရှုပ်ချခဲ့ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လုပ်ခြံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ နယ်မြေရှင်းလင်းရေး လုပ်ငန်းများသည် ဘင်္ဂါလီ ၄၂၀၀၀၀ ကျော်ကို အိမ်နီးချင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးစေခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) ၏ အကြမ်းဖက်မှုများတွင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များက နယ်မြေရှင်းလင်းရေးများ ပြုလုပ်စဉ် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖြင့် ဘင်္ဂါလီများ၏ အိမ်များကို မီးရှို့ခြင်း၊ ညှင်းပန်းနှိပ်ဆက်ခြင်း၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အနိုင်ကျင့်ခြင်း စသည့် လုပ်ရပ်များကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ဟု RFA သတင်းဌာန ကဖော်ပြသည်။²

ထို့အပြင် နိုင်ငံတကာ ဖိအားတစ်ခုအနေဖြင့် တပ်မတော်သည် လူနည်းစု ဘင်္ဂါလီ(ရိုဟင်ဂျာ)များအား အကြမ်းဖက်ဖြိုခွင်းခဲ့ပြီး၊ လူမျိုးတုံးသက်ဖြတ်မှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့ပြီး အပြစ်ရှိကြောင်း Permanent People's Tribunal (PPT) ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

ကုလသမဂ္ဂ အကြီးအကဲများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဖြစ်စဉ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး “genocide” အသုံးအနှုန်းအစား “ethnic cleansing” ဟု သံစွဲခဲ့သည်။ သို့သော် PPT အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏

¹ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာ ဇူလိုင်လ၊ ၂ ရက်နေ့၊ ၂၀၁၇ခုနှစ်
² RFA, International Pressure Poses Challenges to Security in Rakhine: Myanmar Military Chief, September, 21, 2017

ပြောကြားချက်များတွင် “genocide” စသည့် အသုံးအနှုန်းများကို သုံးစွဲခဲ့သည်။³ ထိုသို့သာမက အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာရေး အဖွဲ့ (Amnesty International) ကလည်း ၎င်းတို့၏ ထုတ်ပြန်ချက်တွင် မြန်မာလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များသည် စနစ်တကျ လူသတ်ခြင်း၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျူးလွန်ခြင်း၊ မီးရှို့ခြင်း စသည့် ကျူးလွန်မှုများကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြောင်း ၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၈ ရက်နေ့ တွင် “Myanmar: Crimes against humanity terrorize and drive Rohingya out” ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။⁴

နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အကြမ်းဖက်မှု ကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍ အများ၏ စိုးရိမ်မှုမှာ အဆိုပါ ဒေသတွင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ နယ်မြေ ရှင်းလင်းရေးကို လုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်ပြီး စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်ကြ သည်။ ဥပမာပ သမဂ္ဂအနေဖြင့် မြန်မာလုံခြုံရေးတပ်များအနေဖြင့် ဝင်ရောက်နိုင်နင်းမှုများ ပြုလုပ်ရာမှာ ဘင်္ဂါလီ(ရိုဟင်ဂျာ) ၅ သိန်းခန့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံဘက်သို့ ထွက်ပြေးစေခဲ့သည်။

ထို့အပြင် ၎င်းတို့၏ အိမ်များဖျက်ဆီးခံခဲ့ရပြီး၊ အမျိုးသမီးများကို မတရားပြုကျင့်ခဲ့မှုများရှိသည်ဟု စွပ်စွဲထားပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထိပ်တန်းစစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများကို ဥပမာပ သမဂ္ဂနိုင်ငံများသို့ ဖိတ်ခေါ်မှုများကို ရပ်ဆိုင်းခဲ့သည်။⁵ ထို့အပြင် ဘင်္ဂါလီ (ရိုဟင်ဂျာ)များ ကို လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များက မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ခွာသွားရန် အသံချစ်စက်များမှ တစ်ဆင့် ခြိမ်းခြောက်ပြောဆို ခဲ့ကြောင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ ဒုက္ခသည် စခန်းသို့ အသစ်ရောက်ရှိလာသော ဘင်္ဂါလီ (ရိုဟင်ဂျာ) များက ထွက်ဆိုကြသည်။

ထိုသို့သာ မက လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးချင်းမှလည်း ဘင်္ဂါလီ(ရိုဟင်ဂျာ) များ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုများကို စနစ်တကျ ဖျက်စီးစေပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း (ယခင်၎င်းတို့ နေထိုင်ခဲ့သောနေရာ) သို့ ပြန်လည်လာရောက်ရန် မဖြစ်နိုင်သော အခြေအနေဖြစ်အောင် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ဟု စက်တင်ဘာလ ၂၀၁၇တွင် ကုလသမဂ္ဂ မဟာမင်းကြီးရုံးမှ ထုတ်ပြန်သော အစီရင်ခံစာက ဆိုသည်။ ထိုသို့သာမက လုံခြုံရေးတပ်များအနေဖြင့် ဘင်္ဂါလီ(ရိုဟင်ဂျာ) အသိုင်းအဝိုင်းတွင် လွှမ်းမိုးမှုရှိသူများ၊ ဆရာ/ဆရာမ များ၊ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များကို ပစ်မှတ်ထားပြီး၊ ဘင်္ဂါလီ(ရိုဟင်ဂျာ) သမိုင်းနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကို ပျောက်ပျက်သွားစေရန် ရည်ရွယ် ချက်ရှိရှိဖြင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ဟု လည်း ဖော်ပြပါရှိသည်။⁶

တစ်ဖက်တွင် ကုလသမဂ္ဂမှ အသုံးပြုခဲ့သော မျိုးနွယ်စု ရှင်းလင်းခြင်း “ethnic cleansing” နှင့် ပတ်သက်ပြီး မြန်မာအစိုးရအနေမှ ငြင်းဆန်ထားသည်။⁷ အချို့နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများသည် ယခုဖြစ်ရပ်တွင် တာဝန်ရှိသော တပ်မတော်အစိုးရထိပ်ပိုင်း အရာရှိများ နှင့် တပ်နှင့် စပ်ဆက်လျက်ရှိသော

³ RFA, Tribunal Finds Myanmar Guilty of Genocide Against Rohingya, September, 22, 2017
⁴ Amnesty International, Myanmar: Crimes against humanity terrorize and drive Rohingya out, October, 18, 2017
⁵ အာအဖအေ၊ မြန်မာစစ်ဗိုလ်ချုပ်တွေကို ဖိတ်ကြားမှု ဥပမာပ နိုင်ငံများအဖွဲ့ ရပ်ဆိုင်း၊ အောက်တိုဘာ၊ ၁၆ ရက်၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်
⁶ United Nations Human Rights Office of The High Commissioner, Mission report of OHCHR rapid response mission to Cox’s Bazar, Bangladesh, September, 13-24, 2017
⁷ Reuters, Rohingya refugees scoff at Myanmar’s assurances on going home, October, 3, 2017

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အရေးယူ ပိတ်ဆို့မှုများပြုလုပ်သွားရန် ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီသို့ တိုက်တွန်းကြသည်။ ထိုသို့သာမက အမေရိကန် အစိုးရအနေဖြင့်လည်း အမေရိကန်-မြန်မာစစ်တပ် အကြားပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် ကိစ္စများကိုလည်း ကန့်သတ် သင့်သည်ဟု Refugees Internationalမှ သတင်းထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုထုတ်ပြန်ချက်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မြန်မာအစိုးရ၏ ဖိနှိပ်မှုများ ဆုံးခန်းတိုင်သွားသည်အထိ ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်နှင့် တပ်မတော် ထိပ်ပိုင်း အရာရှိ များကို ပိတ်ဆို့ အရေးယူမှုများပြုလုပ်သင့် သည်ဟု အကြံပြုထားကြသည်။⁸

နိုင်ငံတကာ မီဒီယာအများစု အနေဖြင့် ရခိုင်အရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်ပြီး အစွန်းရောက် အကြမ်းဖက်အဖွဲ့အစည်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြခြင်းထက် မြန်မာလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ နယ်မြေရှင်းလင်းရေးကိစ္စများကို ဝေဖန်ပြောဆိုလျက်ရှိသည်။ နှစ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်း ကို ကာကွယ်ရန်အတွက် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ စေလွှတ်ခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက်အဖွဲ့ဝင်များကို ရှင်းလင်းခြင်းလုပ်ခြင်းအပေါ် တစ်ဖက်သက် ဝေဖန်နေခြင်းမှာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေသည်။

ထို့အပြင် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ နယ်မြေရှင်းလင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကြောင့် ဘင်္ဂါလီ(ရိုဟင်ဂျာ) များ အိမ်နီးချင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ အလုံးအရင်းဖြင့် ထွက်ခွာသွားကြကြောင်း ကောက်ချက်ချကြသည်။ မှန်ကန်သော ဖြစ်ရပ် သို့မဟုတ် မှန်ကန်သော သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိရန်မှာ ပြဿနာကို ချဉ်းကပ်နိုင်ရန် အရေးကြီးပေသည်။ ဤဖြစ်စဉ်တွင် အဓိက ပါဝင်နေကြသူများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာရန် လိုအပ်ပေမည်။ နိုင်ငံတကာ မီဒီယာများ၊ ပြည်တွင်း ပုဂ္ဂလိက မီဒီယာများနှင့် အစိုးရမီဒီယာများ၏ ဖော်ပြချက်များမှာ ပြဿနာ၏ ဖြစ်စဉ်ကို ပုံဖော်နိုင်ရန်မှာ ခက်ခဲပေသည်။ ထို့အပြင် ဒေသခံများ၏ ပြောဆိုချက်များ မှာ လည်း ကွဲပြားလျက်ရှိသည့်အတွက် မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်မှာ မှန်ကန်သည်ကို မဆုံးဖြတ်နိုင်ပေ။ ဘင်္ဂါလီ(ရိုဟင်ဂျာ) များ တစ်ဖက်နိုင်ငံသို့ အလုံးအရင်းဖြစ် သွားရောက်ခြင်းမှာ ၎င်းတို့အား အစွလာမ်ဘာသာဝင် ခေါင်ဆောင်များမှ တစ်ဖက်နိုင်ငံသို့ ထွက်ခွာရန် ခြိမ်းခြောက်မှုများကြောင့်ဟုဆိုသည်။

ထိုသို့ တစ်ဖက်နိုင်ငံသို့ ထွက်ခွာသူအများစုသည် အမျိုးသမီး၊ ကလေးသူငယ်နှင့် သက် ကြီးရွယ်အိုများ အများစုဖြစ်ကြသည်ဟုဆိုသည်။ လူငယ်များနှင့် အမျိုးသားကြီးများသည် ထွက်ခွာသွားသူများထဲတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိဟု လည်းသတင်းရရှိထားသည်။⁹ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာ မီဒီယာများအနေဖြင့် ဘင်္ဂါလီ(ရိုဟင်ဂျာ) များ အလုံးအရင်း ဖြင့် ထွက်ခွာသွားခြင်းမှာ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ နယ်မြေရှင်းလင်းရေးကိစ္စများကြောင့်ဟုလည်း တစ်ဖက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းတို့၏ သတင်းအချက်အလက်များကို အခြေခံ၍ စဉ်းစားပါက ဘင်္ဂါလီ(ရိုဟင်ဂျာ) များ အနေဖြင့် မောင်းတောမြို့ တွင်

⁸ Refugees International, Bearing Witness to Crimes against Humanity The Forced Expulsion of the Rohingya from Myanmar, October 5, 2017
⁹ မောင်တော မြို့ ခံ ကိုကျော်မင်းခိုင် နှင့် ဖုန်းအင်တီဗျူး၊ အောက်တိုဘာ၊ ၁၈ ရက်၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်

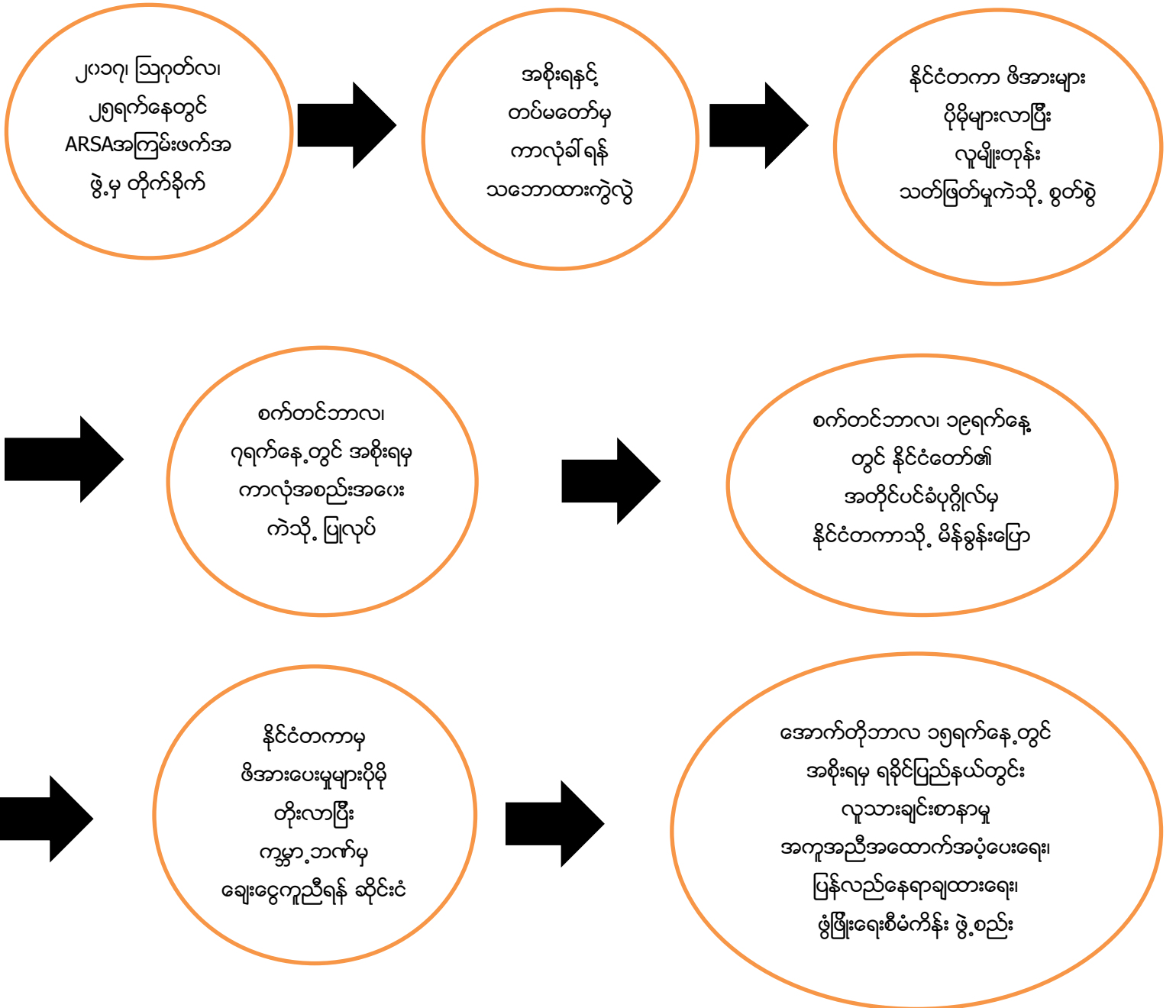
ဆက်လျက်နေထိုင်ပါက လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် အစ္စလာမ် ဘာသာရေးခေါင်ဆောင်များ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုများ ကို တစ်ပြိုင်နက်တည်း ရင်ဆိုင်နေရသောကြောင့် တစ်ဖက်နိုင်ငံသို့ အလုံးအရင်းဖြင့် ထွက်ခွာသွားရန်သာရှိတော့သည်။ သို့သော်လည်း တစ်ဖက်တွင် မြန်မာအစိုးရ၏ သတင်းအရင်းအမြစ်များအရ တစ်ဖက်နိုင်ငံသို့ ထွက်ခွာရန် ပြင်ဆင်နေသူများကို တားမြစ်ခဲ့ပြီး၊ ကူညီ ထောက်ပံ့မှုများ ပြုလုပ်ပေးသွားမည်ဟု တာဝန်ရှိသူများမှ ဆွဲဆောင်သော်လည်း အောင်မြင်ခြင်းမရှိခဲ့ကြောင်းဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းတို့အ နေဖြင့် အာဏာပိုင်များ၏ ကတိ၊ ကတိများကို ယုံကြည်ရန် ခက်ခဲသော ကြောင့် ဆွဲဆောင်မှုများကို ငြင်းပါယ်ခဲ့ကြသည်။

သို့သော် နိုင်ငံတကာ မီဒီယာများအနေဖြင့် ဘင်္ဂါလီ (ရိုဟင်ဂျာ) များ အလုံးအရင်းဖြင့် နေရပ်စွန့်ခွာကြသည့် ဖြစ်ရပ်သည် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ များ၏ နယ်မြေရှင်းလင်းရေး အကြောင်းတစ်ချက်တည်းကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း ကောက်ချက်ချခြင်းသည် မျှတမှု မရှိပေ။ ဤပဋိပက္ခတွင်ပါဝင် ပတ်သက်သူများ၏ အခန်းကဏ္ဍများကို လည်းဆန်းစစ်ရမည်ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် ပြဿနာ၏ အတိမ်အနက်မှာ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ မီဒီယာများတွင် ဖော်ပြကြသလို ရိုးရှင်းမှု မရှိပေ။ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပရှိ ဘင်္ဂါလီ (ရိုဟင်ဂျာ) အရေး လှုပ်ရှားသူများအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာတွင် ၎င်းတို့၏ လုံဆော်ရေး နည်းဗျူဟာများမှာ စနစ်တကျရှိသလို၊ ၎င်းတို့၏ တိုက်တွန်းလှုံ့ဆော်မှုသည် နိုင်ငံတကာ မျက်နှာစာတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါ အရေးကိစ္စသည် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ မီဒီယာများတွင် ဖော်ပြသော သတင်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြု၍ ကောက်ချက်ချခြင်းသည် အန္တရာယ်များပေသည်။ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းဖို့ရန် အထောက်အကူနိုင်ကြောင်း သုံးသပ်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဖြေရှင်းနိုင်မည့် နည်းလမ်းများ

ပြဿနာဖြစ်စဉ်များ

ဗုဒ္ဓဟောကြားခဲ့သော တိုင်းပြည်မှာ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုတွေရှိရင် မငြိမ်းချမ်းဘူးဆိုရင် ငြိမ်းချမ်းအောင် လုပ်တဲ့ နည်းလမ်းသုံးသွယ်ရှိပါတယ်။

၁ - စီးပွားရေး လုပ်ငန်းနဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လမ်းဖွင့်ပေးခြင်း

၂ - စိုက်ပျိုးရေးနှင့် လမ်းဖွင့်ပေးခြင်း

၃ - ရာထူး နေရာလိုချင်သူများကို ရာထူး၊ နေရာဖန်တီးပေးခြင်း တို့ဖြစ်ပါတယ်။ (ဥပမာ - ရခိုင်ပြည်နယ် ဝန်ကြီးချုပ်ကို ရခိုင်လူမျိုး ခန့်အပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

အထက်ပါ ၃ချက်ကို လုပ်ဆောင်နိုင်သူမှာ အစိုးရသာလျှင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရသည် ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် အဖြေဖြစ်သည်။ အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက် ကောင်းမွန်လျှင် ပြဿနာများ လျော့ကျသွားမည်ဖြစ်ပြီး အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်များ မှားယွင်းပါက ပြဿနာများ ပိုဆိုးလာမည် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ရခိုင်ပြဿနာမှာ ပိုဆိုးလာသည်မှာ မည်သူ့အမှားဖြစ်သနည်း?

အချက်အလက် အမှားများ၏ ထောင်ချောက်

ရခိုင်နယ်မြေရှိ ပြည်သူများသည် သတင်းအချက်အလက်ကို ဘယ်လို ပုံစံနှင့် ရယူသနည်းဆိုသည်မှာ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်။ ၂၀၁၄ သန်းခေါင်စာရင်းအရ ကြိုးဖုန်းနှင့် လက်ကိုင်ဖုန်းအသုံးပြုသူဦးရေမှာ ၁၈.၆ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ {ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ မောင်တော၊ စစ်တွေနှင့် မြောက်ဦးခရိုင်၃ခရိုင်တွင် တစ်စိတ်တစ်ဒေသမှ လူအချို့ (သန်ခေါင်စာရင်း အရ တစ်သန်းကိုးသောင်းဦးရေ)သည် နိုင်ငံတော်မှ အသိအမှတ်မပြုသည့် လူမျိုးအမည်ကို ဖြေဆိုခွင့်မရသဖြင့် စာရင်းအကောက်မခံသည်။ အတွင်း ၎င်းတို့အား စားရင်းမကောက်ယူနိုင်ခဲ့ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ }

ဤအချက်အလက်ကို ကြည့်ချင်းဖြင့် ဖုန်းဆက်သွယ်မှုမှာ အဓိကကျသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် သတင်းအချက်အလက်များ မှန်ကန်စွာ ဖြန့်နိုင်ရန်အတွက် ဂျာနယ်၊ သတင်းစာများသည် အလုပ်မဖြစ်ပေ။ ပြည်သူ့အချင်းချင်း ဖုန်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ Facebookကဲ့သို့ လူမှုကွန်ယက်များမှ လက်ဆင့်ကမ်း၍ ပေးသော သတင်းများဖြင့်သာ လှုပ်ရှားကြသည်ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ပြဿနာအတွက် ဘယ်အဖွဲ့အစည်းမှ တာဝန်ရှိသလဲ?

ရခိုင်ပြည်နယ် အတွက် အဓိက တာဝန်ရှိသူမှာ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ပြည်ထောင်စု အစိုးရပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်မှု ယန္တရား ရှုပ်ထွေးမှု အကျိုးဆက်အဖြစ် မည်သူ့မှာ တာဝန်ရှိသည်ကိုမူ မကွဲပြားပေ။

ပြည်သူများသည် စားဝတ်နေရေး မချောင်လည်ပါက၊ နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားတတ်ပါသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် အရေးသည် တိုင်းပြည်စီးပွားရေး ကျဆင်းမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပေါက်ကွဲမှုဖြစ်သည်။ လူနာတစ်ဦးကဲ့သို့ပင် ငှက်ဖျားရောဂါရှိသော လူနာအတွက် ငှက်ဖျားရောဂါပျောက်ဆေးပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ဆီးချိုရောဂါပျောက်ဆေးပေး၍ မရပေ။ ဤသဘောတရားအတိုင်းပင် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွက် လိုအပ်နေသော ဆေးမှာ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပြည်နယ်နှင့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရအနေဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် သီးသန့်ဖော်စပ်ထားသော စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် ဆေးညွှန်းမရှိပေ။ ပြည်ထောင်စုကို တိုက်ကျွေးမည် စီးပွားရေးမူဝါဒ ၁၂ချက်ဆေးညွှန်းသည်ပင် ဘိုးဘိုးအောင် ပေးသော မန်းဆေးကဲ့သို့ပင် ဖြစ်နေပြီး ငြိမ်းပါးသော ရောဂါကုရန် ရည်ရွယ်ဟန်တူသည်။

ရောဂါ ပျောက်ကင်းဖို့ ဆေးသောက်ရန် လိုအပ်နေချိန်တွင် ဆေးမသောက်ရပါက ထိုလူနာသည် ဆရာဝန်ပြောင်း၍ ကုသမည် ဖြစ်သည်။ ဤသဘောအတိုင်းပင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အစွဲလမ်းမိသားစုများသည် ၎င်းတို့၏ ဘဝ အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို မဖြေရှင်းပေးနိုင်သော မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအစား ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံတကာဆီမှ အကူအညီများ မျှော်လင့်ကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤသည်ကို ဘယ်သူ့အမှားဟု ပြောကြမည်နည်း။

ဤနေရာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ် မောင်တောရှိ အစွဲလမ်းမိသားစုများသည် အဘယ်ကြောင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးရန် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသနည်း ဆိုသည့်မေးခွန်းဖြစ်သည်။ ဖြစ်နိုင်ချေ ရှိသော ယူဆချက် ၂ခုမှာ -

၁- မောင်တောရှိ အစွဲလမ်းမိသားစုများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့နေရပ်မှာပင် နေထိုင်ရန် ဆုံးဖြတ်ပါက တပ်မတော်မှ နယ်မြေရှင်းလင်းသည့်အခါ မိမိတို့မှာ ARSA နှင့် မပက်သက်ကြောင်း ပြသရန်သက်သေအခိုင်အမာ မရှိသဖြင့် စိုးရိမ်ပူပန်ရမည်။ ၎င်းတို့အား အစိုးရနှင့် တပ်မတော်မှာ လိုလိုလားလားဖြင့် မဆက်ဆံသင့်တိုင် အကြမ်းဖက်သမားများ ဖြစ်နိုင်သည်ဟူသော သံသယဖြင့် ဆက်ဆံနေသည်ကို သိကြသည်။ ထိုအခြေအနေမျိုးတွင် ထွက်ပြေးဘဲ နေနိုင်ခဲ့လျှင်ရှိသော် အချိန်အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ နေထိုင်စားသောက်ရန် အခက်အခဲရှိသည်။ အစားအသောက်အကူအညီများ ရနိုင်ရန်မှလဲ အချိန်ကြာနိုင်သည်။

၂ - မောင်တောရှိ အစ္စလာမ်မိသားစုများသည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံဘက်သို့ ထွက်ပြေးပါက နိုင်ငံတကာ အထောက်အပံ့ဖြင့် အစားအသောက်အကူအညီအတွက် မပူရချေ။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့ ဘာသာရေးနှင့် ဆက်နွယ်သော ဖိအားရှိသည်။ ထိုဖိအားမှာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှာ မြန်မာနိုင်ငံထက် အသက်အန္တရာယ် ပိုလုံခြုံနိုင်သည် ဟူသော ယူဆချက်ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် မိမိသာ အစ္စလာမ် ဘာသာဝင် တစ်ယောက်ဆိုလျှင် ရခိုင်ပြည်နယ် စစ်တွေမြို့ကို ထွက်ပြေးမည်လား၊ သို့မဟုတ် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံဘက်သို့ ထွက်ပြေးမည်လား ဆိုသည်ကို လူတိုင်းကိုယ်ချင်းစာ စဉ်းစားကြဖို့ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ မိမိသာ ဟိန္ဒူဘာသာဝင်ဆိုလျှင် ရခိုင်ပြည်နယ် စစ်တွေမြို့ကို ထွက်ပြေးမည်လား၊ သို့မဟုတ် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံဘက်သို့ ထွက်ပြေးမည်လား ဆိုသည်ကို သူတို့ကိုယ်စား စဉ်းစားကြည့်ဖို့ဖြစ်သည်။

ဤပြဿနာကို ဖြေရှင်းနေသူများမှာ မြန်မာအစိုးရ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်အစိုးရ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပြင်ပနိုင်ငံများရှိ ထိပ်ပိုင်း လူတစ်စု၏ ကစားပွဲတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ အားလုံးသော အောက်ခြေမှ ပြည်သူများမှာ အတိဒုက္ခခံစားနေရခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့၏ ရပ်တည်ချက်

တပ်မတော်သည် ဩဂုတ်လ ၂၅ရက်နေ့တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ပြဿနာဖြစ်ပြီးနောက်ပိုင်း စက်တင်ဘာလ ၁ရက်နေ့တွင် ပြည်သူများ၏ အမျိုးသား အကျိုးစီးပွားအတွက် ၎င်းတို့ မီဒီယာသမားများအပေါ်တွင် တရားစွဲဆိုထားသော အမှုများကို ရုတ်သိမ်းပေးခဲ့သည်။^၁

သင်ခန်းစာတစ်ခုမှာ ရခိုင်ပြဿနာဖြစ်ချိန်တွင် အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့၏ ရပ်တည်ချက် ကွဲလွဲမှုဖြစ်သည်။ ရခိုင်အရေးမှာ ယခင်ကတည်းက နိုင်ငံတကာ ဖိအားရှိသော ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ပြဿနာကို ကိုင်တွယ်ရန်တပ်မတော်မှ အမျိုးသားကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေး ကောင်စီ (ကာလုံ)အစည်းအဝေးခေါ်ရန် လိုလားသော်လည်း အစိုးရမှ ငြင်းဆန်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် တပ်မတော်မှ ကာလုံအစည်းအဝေးခေါ်ရန် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင် တောင်းဆိုသည်အဆင့်အထိ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ပြဿနာဖြစ်သည့် ဩဂုတ်လ ၂၅ရက်နေ့မှ နိုင်ငံတော် သမ္မတအိမ်တော်တွင် တွေ့ဆုံခဲ့သော ရခိုင်ပြည်နယ် အရေးကိစ္စများနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးဆိုင်ရာများ ရှင်လင်းတင်ပြသည့် အခမ်းအနားကျင်းပသည့်ရက်^၂ ၊ စက်တင်ဘာလ ၆ရက် အထိ ၁၃ရက်ကြာမြင့်ပြီး နောက်မှသာ ကာလုံအစည်းအဝေးကဲ့သို့သော အခမ်းအနားကို ကျင်းပခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ကာလုံအစည်းအဝေးခေါ်ရန် အစိုးရနှင့် တပ်မတော် သဘောကွဲလွဲနေချိန်တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အရေးအတွက် မတရားသတင်းများနှင့် အချက်အလက်အမှားများမှာ ကမ္ဘာတဝှမ်းသို့ ပြန့်နှံ့နေပြီ ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့

သဘောထားကွဲလွဲချိန်တွင် နိုင်ငံတကာမီဒီယာများနှင့် နိုင်ငံများသည် အမှန်တကယ် တာဝန်ရှိသော အစိုးရအစား တပ်မတော်အပေါ်တွင် ပိုမိုဖိအားပေးလာခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်မှ စက်တင်ဘာလ ၁၉ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်အခြေပြမိန့်ခွန်းကို ပြည်တွင်းရှိ နိုင်ငံတကာ သံတမန်များသို့ ပြောကြားခဲ့သည်။ ထိုသို့ ပြောကြားပြီးနောက် ညနေပိုင်းတွင် RFA သတင်းဌာနမှ အင်တာဗျူးမှမေးခွန်းတွင် "တစ်ချို့က ပြောတယ် အမ နေအိမ်အကျယ်ချုပ်ကျစဉ်ကာလက တပ်မတော်အပေါ်အလျှော့လုံးဝမပေးဘဲနဲ့ အခုကျတော့ တော်တော်လေးလိုက်လိုက်လျော့လျော့ အမက ဆက်ဆံတယ် ဆိုတဲ့အမြင်ရှိတယ်၊ အဲ့ဒါ သူတို့ပြောတာမှန်လား အမမှာ ဘယ်လို ရည်မှန်းချက်တွေထားလို့လဲ" ဟု ဦးခင်မောင်စိုးမှ မေးရာတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်မှ "အမတို့ ဘယ်တုန်းကမှ မပြောင်းခဲ့ဘူး။ အမတို့ အစကတည်းက ပြောတယ်နော်၊ အမျိုးသားရင်ကြားစေ့ရေးကို သွားမယ်။ ဒါ ကိုခင်မောင်စိုးတို့လဲ သိမှာဘဲ တပ်မတော်နဲ့ ပက်သက်လို့ တပ်မတော်ရယ်လို့ ဝေဖန်ခဲ့တာလဲ မရှိဘူး။ လုပ်ရပ်တွေဘဲ၊ ဒီလိုလုပ်ရပ်တွေ၊ ဒီလိုလုပ်ရပ်တွေဆိုရင် သဘောမတူဘူး။ ဥပမာဆိုလို့ရှိရင် ၂၀၁၂ နောက်ပိုင်း လွတ်တော်ထဲ ရောက်ပြီးတော့တောင်မှ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကနေပြီးတော့ ၄၃၆(ဥပဒေ) ဖယ်ရှားရေးဆိုပြီးတော့ လှုပ်ရှားမှုလုပ်ခဲ့တာဘဲလေ။ ဒါပြောင်ပြောင်တင်းတင်းလုပ်ခဲ့တာဘဲ၊ တရားဝင်လုပ်ခဲ့တာဘဲ၊ တရားဥပဒေဘောင်အတွင်းက လုပ်ခဲ့တာဘဲ။ အဲ့တော့ ဒါမျိုးဆိုတာကတော့ ဥပဒေဘောင်အတွင်းက လုပ်သွားမှာဘဲ။ တပ်မတော်ကို အလျှော့မပေးဘူးဆိုတာ အခုကော အလျှော့ပေးလို့လား" ဟု ပြန်လည်ဖြေကြားခဲ့သည်။

ဤကဲ့သို့ တိုင်ပြည်၏ မူဝါဒများစွာကို ချမှတ်နေရသော ခေါင်းဆောင်အနေဖြင့် ရေရှည် အမြင်ဖြင့် မဟုတ်ဘဲ စိတ်ခံစားမှုဖြင့် ဖြေလိုက်ခြင်းကြောင့် အစိုးရနှင့် တပ်မတော်ကြား ဆက်ဆံရေးအတွက် ဘာအကျိုးအမြတ်ရမည်နည်းဆိုသည်ကို စဉ်းစားကြဖို့ဖြစ်သည်။

အစိုးရမှ ကာလုံအစည်းအဝေးမခေါ်ခြင်း၏ အကျိုးဆက်မှာ အစိုးရမှ တပ်မတော်အပေါ် ယုံကြည်မှုမရှိကြောင်း ပြသရာရောက်သလို၊ နိုင်ငံ၏ ကာကွယ်ရေးကို တာဝန်ယူနေရသော တပ်မတော်အပေါ် နိုင်ငံတကာဖိအားများ စုပုံကျရောက်သွားစေသည်။ ဤအကျိုးဆက်အဖြစ် စက်တင်ဘာလ ၂၀ရက်နေ့တွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ဖြစ်စဉ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဗြိတိန်ပါလီမန်အမတ်များက ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် သင်တန်းတက်ရောက်နေသော မြန်မာ့တပ်မတော် သင်တန်းသားများအား သင်တန်းဆိုင်ခံပေးရန် တောင်းဆိုမှုအရ အဆိုပါ သင်တန်းသား အရာရှိများအား မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်စေလွှတ်ခဲ့သည်။

---

၁ - မြန်မာ့အလင်း၊ စက်တင်ဘာလ ၇ရက်၊ ၂၀၁၇ခုနှစ်

၂- The Daily Eleven Newspaper, October 19, 2017

ထို့နောက်တပ်မတော်မှ ယခင်က ကမ်းလှမ်းသဘောတူညီထားသည့် သင်တန်းသားများ အပါအဝင် ဗြိတိန်နိုင်ငံသို့ သင်တန်းသားများ ထပ်မံစေလွှတ်မည် မဟုတ်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ (မြန်မာ့အလင်း၊ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၇၊ ၂၀၁၇ခုနှစ်)

ထို့အပြင် ရခိုင်ပြည်နယ် ဖြစ်ရပ်များအတွက် တာဝန်ရှိနိုင်ခြေရှိသော မြန်မာတပ်မတော်သည် တာဝန်ခံရမည် ဖြစ်ကြောင်း အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး ရက်စ်တေလာဆင်က အောက်တိုဘာလ၊ ၁၈ရက်တွင် ပြောကြားခဲ့သည်။^၂ ဤကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာ ဖိအားများ ပိုမိုရလာခြင်းသည် မည်သူ့အမှား ဖြစ်သနည်း။

အစိုးရအနေဖြင့် "မြန်မာ-ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နယ်စပ်ခြံစည်းရိုးကာရံခြင်း လုပ်ငန်းအတွက် ၂၀၀၉-၂၀၁၀ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခုနှစ်အထိ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်များအတွင်း နှစ်စဉ်မူလခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းနှင့် ဖြည့်စွက်ခွင့်ပြုငွေ စုစုပေါင်း ငွေကျပ် ဘီလီယံ (၁၉၀)ကျော်ကို ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ ခွင့်ပြုပေးခဲ့ပြီး၊ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဌာနမှ ကာကွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ စစ်အင်ဂျင်နီယာ ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံးသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။"

၂၀၁၇ - ၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ခြံစည်းရိုးကာရံခြင်းနှင့် ဆက်စပ်လုပ်ငန်းများအတွက် ငွေကျပ် (၆) ဘီလီယံကျော်ကို ခွင့်ပြုပေးခဲ့ပြီး ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ငွေအပ်လုပ်ငန်းအဖြစ် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ အပ်နှံဆောင်ရွက်ထားပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဖြည့်စွက်ခွင့်ပြုငွေအဖြစ် ငွေကျပ်(၂)ဘီလီယံကျော်ကို ထပ်မံသုံးစွဲနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ယခုကာလအတွင်း ခြံစည်းရိုးကာရံခြင်းလုပ်ငန်းများ ချက်ချင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ပထမအဆင့်အနေဖြင့် ငွေကျပ် (၂၀) ဘီလီယံကို နိုင်ငံတော်အစိုးရက လက်ငင်းဖြည့်ဆည်းပေးသွားမည် ဖြစ်ပါကြောင်းနှင့် နယ်စပ်ခြံစည်းရိုးကာရံခြင်းလုပ်ငန်းအား ယခင်ဆောင်ရွက်သည့်အတိုင်း ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ရန်ပုံငွေတင်ပြ တောင်းခံ၍ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံဆောင်ရွက်သွားစေမည် ဖြစ်ပါသည်။" ဟု စက်တင်ဘာလ ၁၉ရက်နေ့ထုတ် မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

အဓိက အားနည်းချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရဖြစ်သည်။ အစိုးရသည် ဤကဲ့သို့ ပြဿနာမဖြစ်လာစေရန် နယ်စပ်တံတိုင်းကာရန် ကျပ်၂၀ဘီလျံကို ကြိုတင်သုံးမည်ဆိုသော အမြင်ထက် ပြဿနာဖြစ်တော့မှ ငွေကျပ်၂၀ဘီလျံကို သုံးသည် ပြဿနာကို ချဉ်းကပ်မှုမျိုး ဖြစ်သည်။ မြန်မာအစိုးရမှာ ဤကဲ့သို့ ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ကျပ်၂၀ဘီလျံ ရဲရဲဝင်းဝင်း မသုံးရဲခြင်းသည် နိုင်ငံတကာမှ အကူအညီ ကျပ် ၂၀ဘီလျံကို တားဆီးလိုက်သည့် သဘော ဖြစ်သွားစေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဤရခိုင်ပြဿနာကြောင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ မြန်မာနိုင်ငံ၏ State Budget အတွက် ချေးငွေ ဒေါ်လာသန်း၂၀၀အား ဆိုင်းငံ့လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အသိုင်းအဝိုင်းနှစ်ခု၏ ဆက်ဆံရေး

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်ရှိသော အသိုင်းအဝိုင်း ၂ခု၏ ဆက်ဆံရေးမှာ တစ်ယောက်မျက်နှာ တစ်ယောက် မကြည့်ချင်လောက်အောင် ဖြစ်သော အခြေအနေ ဖြစ်သည်။ ရခိုင်လူမျိုးများရှိသော နေရာကို အစွဲလမ်းဘာသာဝင်များက မသွားရဲ၊ မသွားချင်ကြပေ။ အစွဲလမ်းဘာသာဝင်များ ထုတ်လုပ်သော ပစ္စည်း၊ ဝန်ဆောင်မှု၊ လုပ်အားတို့ကို ရခိုင်လူမျိုးတို့မှ အသုံးမပြုလိုပေ။ ဤသည်မှာ Economic Theory တွင် မရှိခဲ့ဖူးသော Demand Factor ကို ထိခိုက်စေသော အချက်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ အသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုနှင့် တစ်ခု စီးပွားရေးအရပင် ဆက်ဆံမှု မရှိလျှင် တစ်ခြားသော ကိစ္စများကို ပြုလုပ်ရန် ပိုမိုခက်ခဲမည်ဖြစ်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ရခိုင်လူမျိုးများနှင့် အစွဲလမ်းဘာသာဝင်များ အသိုင်းအဝိုင်း ၂ခု၏ ဆက်ဆံရေးမှာ အမေရိကန်တွင် ရှိခဲ့သော၊ ရှိနေဆဲဖြစ်သော လူဖြူ၊ လူမည်း ခွဲခြားဆက်ဆံသကဲ့သို့ပင်ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်တွင် လူဖြူကြီးစိုးရေးကို တိုက်ဖျက်ခဲ့သော အဓိက ခေါင်းဆောင်မှာ ဒေါက်တာမာတင်လူသာကင်းဖြစ်သည်။ ရိုးရိုးမဟုတ် ဒေါက်တာ ဖြစ်သည်။ ၎င်းကို ထောက်ခံသောသူများမှာ လူဖြူများလဲ အမြားအပြားပင်။ အမေရိကန်၏ ငှုဆက်မြောက် သမ္မတမှာ ပထမဆုံး လူမည်းသမ္မတ ဘားရက်အိုဘားမားဖြစ်သည်။ ရိုးရိုးမဟုတ် ဟားဗတ် ဥပဒေကျောင်းဆင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းမှာ အမေရိကန်တို့၏ အသည်းနှလုံးကို ယခုထိ ကိုင်လှုပ်နေဆဲဖြစ်သော ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် ပြောလိုသည်မှာ ပညာတတ်သော သူများကို လူမျိုး၊ ဘာသာရေးခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိ၊ လေးစားမှုရှိသည်ဟုပင် ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ပင် ရခိုင်ပြည်နယ် အခြေအနေကို ဖြေရှင်းရန်မှာ တဖြည်းဖြည်းချင်း အခြေခံမစ၍ ပညာရေးကို ဆွဲတင်ဖို့ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ပညာတတ်သူများကိုမွေးထုတ်ခြင်းဖြင့် အသိုင်းအဝိုင်း ၂ခုအကြား အမြင်၊ နားလည်မှုလွဲမှုများ လျော့ချနိုင်ပြီး တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် လေးစားမှုရှိလာကြမည် ဖြစ်သည်။

မျှတသော အကူအညီ အထောက်အပံ့များ

မျှတမှုမရှိသော နိုင်ငံတကာ အကူအညီများသည် ရခိုင်လူမျိုးနှင့် ဘင်္ဂါလီ(ရိုဟင်ဂျာ) အသိုင်းအဝိုင်းကြား၏ ပြဿနာအစဖြစ်သည်။ ဤသို့ဆိုရာတွင် ရခိုင်လူမျိုးများကို နိုင်ငံတကာမှ အကူအညီအထောက်အပံ့ ပိုပေးရန်မဟုတ်ဘဲ မျှတသော အခြေအနေကို အစိုးရမှ ဖန်တီးပေးရန်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိ ကုလသမဂ္ဂမှနေ၍ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်အစိုးရကို မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ပြေးလာသော ဘင်္ဂါလီ(ရိုဟင်ဂျာ)များအား ကူညီရန်အတွက် ဒေါ်လာသန်း ၄၀၀ကျော် ထောက်ပံ့ဖို့ စီစဉ်ထားသည်။ သို့သော် ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ရခိုင်ပြည်နယ်ပြဿနာကြောင့် ဒေါ်လာသန်း ၂၀၀ကို ဆိုင်းငံ့ထားသည်။

တကယ်ပြဿနာဖြစ်သော နယ်မြေမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတကာ၏ ဘက်မလိုက်သော အကူအညီများသည် ပြဿနာကို တစ်နည်းအားဖြင့် ဖြေရှင်းရာရောက်သည်။

ဤနေရာတွင် မေးခွန်းမှာ ဘာကြောင့် ရခိုင်လူမျိုးများသည် အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်များ၊ ဘင်္ဂါလီ(ရိုဟင်ဂျာ)များဆီသို့ လာရောက်သော အကူအညီများကို ကန့်ကွက် မကျေနပ်ဖြစ်နေရသနည်း။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် စားဝတ်နေရေး အဆင်မပြေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အိမ်တစ်အိမ်တွင် လူ၂ယောက်လုံးဆင်းရဲနေသော်လည်း တစ်ယောက်ကိုသာ အစားအသောက်အကူအညီပေးလျှင် ကျန်တစ်ယောက်မှာ မကျေနပ်ဖြစ်မည်မှာ မေ့တာပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဓိက ပြဿနာမှာ စားဝတ်နေရေး မပြေလည်ခြင်းနှင့် စီးပွားရေး မကောင်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်း လူသားချင်းစာနာမှု အကူအညီအထောက်အပံ့ပေးရေး၊ ပြန်လည်နေရာချထားရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း (Union Enterprise for Humanitarian Assistance, Resettlement and Development in Rakhine) ဖြင့် အောက်ဖော်ပြပါ အဓိက လုပ်ငန်းစဉ်ကြီး (၃) ခုကို ဆောင်ရွက်သွားမည် ဟု အစိုးရမှ ၂၀၁၇ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၅ရက်နေ့တွင် ကြေညာခဲ့သည်-

လုပ်ငန်းစဉ် (၁) လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာအကူအညီများ ထိထိရောက်ရောက် ပေးအပ်ရေးနှင့် ဒုက္ခသည်များ ပြန်လည်လက်ခံရေး။

လုပ်ငန်းစဉ် (၂) ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး။

လုပ်ငန်းစဉ် (၃) ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ရေရှည် ပဋိပက္ခကင်းဝေးရေး။

ထိုလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်မူဝါဒများမှာ ဩဂုတ်လ ၂၅ရက်နေ့ပြဿနာမဖြစ်ခင် အရင်ကတည်းက အစိုးရလုပ်နေသည့် ပုံစံဖြစ်ပြီး ဖြေရှင်းနည်း အသစ်များမဟုတ်ပေ။

မြန်မာနိုင်ငံအတွက်ကော ရခိုင်ပြည်နယ်အတွက်ပါ ကုသရမည့် ဆေးမှာ စီးပွားရေး တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်သည် စိုက်ပျိုးရေး၊ ရေလုပ်ငန်း၊ သား/ငါးလုပ်ငန်း၊ ကုန်ရောင်း၊ ကုန်ဝယ်လုပ်ငန်းများကို အဓိကထား လုပ်ကိုင်ကြသော ပြည်နယ်ဖြစ်သည်။ ထိုပြည်နယ်မှ ပြည်သူများ သက်သာချောင်ချိရေးအတွက် အစိုးရမှ တိုက်ရိုက်အခွန်နှင့် သွယ်ပိုက်အခွန်များလျှော့ပေါ့ပေးခြင်း၊ နှုန်းလျော့ခွန်ကောက်ခံခြင်း၊ ဆက်သွယ်ရေး ကောင်းမွန်စေရန် လမ်းဖောက်ခြင်းတို့ပြုလုပ်ပေးရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းများ ပိုမို တွယ်ကျယ်၊ အလုပ်ဖြစ်လာစေရန် လိုအပ်သည့် စက်ပစ္စည်းများ ဌားရမ်းပေးခြင်း၊ အစိုးရမှ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွက် ချေးငွေ အတိုးနှုန်း လျှော့ချပေးခြင်း သို့မဟုတ် နှစ်ရှည်ချေးပေးခြင်း စသည်တို့ ပြုလုပ်နိုင်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်၏ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်မည့်နည်းလမ်းများကို ဖော်ဆောင်နိုင်သူမှာ အစိုးရသာလျှင်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူများသည် ၎င်းတို့၏ စားဝတ်နေရေး၊ စီးပွားရေး ကောင်းမွန်စေရန် အစိုးရကို ဒီမိုကရေစီနည်းကျ မဲပေးခြင်းဖြင့် တာဝန်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ အစိုးရမှ မှန်ကန်သော မူဝါဒများ ချမှတ်နိုင်မှသာ ပြည်သူများက နောက်ကလိုက်နိုင်လိမ့်မည်။ အစိုးရမှ ပြည်သူများသို့ ခဏခဏပြောင်းပြန် တာဝန်ယူစေခြင်းမှာ ဆိုးဝါးသော အတွေးအခေါ်ဖြစ်ပေသည်။

အစိုးရတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်နေချိန်တွင် အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်ကို လျော့ချနေခြင်းမှာ မှန်ကန်သော မူဝါဒမဟုတ်ပေ။ အစိုးရမှာ ၎င်း၏ မူဝါဒများ အောင်မြင်ရန် အသုံးစရိတ်ကို ပိုသုံးရမည် ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ အစိုးရဝန်ထမ်းများလဲ သက်သာချောင်ချိမည်ဖြစ်ပြီး မူဝါဒများ အကောင်အထည်ဖော်ရန် ပိုမို စိတ်ပါဝင်စားလာစေမည် ဖြစ်သည်။ အစိုးရအသုံးစရိတ်ကို ကာမိစေရန် အခွန်ကို တိုးကောက်ရမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဆင်းရဲသော အောက်ခြေမှ ပြည်သူများ ထိခိုက်နိုင်သော အခွန် မူဝါဒများထက် ချမ်းသာသော အလွှာများကို အခွန်ပိုတိုးကောက်သောမူဝါဒ ဖြစ်သင့်သည်။

နောက်ဆုံးအချက်မှာ အမှန်တကယ် ထွက်ပြေးသူ အစွလာမ်အများစုမှာ မိန်းမများ၊ ကလေးများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများ ဖြစ်သည် ယောကျာ်းဦးရေ နည်းသည်ဆိုသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် လိုအပ်နေသော ဖြေရှင်းနည်းမှာ သားဆက်ခြား ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် လူဦးရေ မျှတစေရန် ထိန်းချုပ်သည့် မူဝါဒဖြစ်သည်။

ဥပဒေ အကျပ်အတည်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၁၉၈၂နိုင်ငံသား ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် ကိုဖီအာနန် ဦးဆောင်သော ကော်မရှင်မှ အဆိုပြုထားသည်။ ၁၉၈၂ ဥပဒေမှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အလေးသာသည်ကို မငြင်းနိုင်ပေ။ သို့သော် တစ်ဖက်ရှိ အစွလာမ်အသိုင်းအဝိုင်းများ နိုင်ငံသား ဖြစ်ရန် လွန်စွာခက်ခဲသော အတားအဆီးများတော့ မဖြစ်သင့်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ ယနေ့ခေတ်အခြေအနေတွင် နိုင်ငံတကာရှိ နိုင်ငံသားဖြစ်ရန် အတားအဆီးများမှာ ဥစ္စာနေနှင့် ပညာတတ်မြောက်မှု ဖြစ်သည်။ ထိန်းသိမ်းရန် လွန်စွာခက်ခဲသော အဖိုးအဖွားတို့၏ စာရွက်စာတမ်းများ မဟုတ်ပေ။ တစ်ဖက်တွင်လည်း ဤကဲ့သို့သော စာရွက်စာတမ်းများမှာ အရေးကြီးသည်မှာ အမှန်တရားဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန်အတွက် ဖြစ်နိုင်သော အတားအဆီးများကိုသာ ပြုလုပ်သင့်သည်။

ပထဝီနိုင်ငံရေး အကျပ်အတည်း

မြန်မာနိုင်ငံကို ရခိုင်အရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး အကာအကွယ်ပေးသည့် အဓိကနိုင်ငံကြီး ၂ခုမှာ တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယစသော အရှေ့အုပ်စုဖြစ်သည်။ တစ်ဖက်တွင်မူ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် လွန်ကဲစွာ ဖိအားပေးနေသော နိုင်ငံများမှာ အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် အနောက်အုပ်စုဖြစ်သည်။ တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယသည် အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ ပြိုင်ဘက်ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြဿနာတွင် အမှန်တရား တစ်ခုတည်းရှိစေကာမူ အနောက်အုပ်စုနှင့် အရှေ့အုပ်စုတို့၏ ချည်းကပ်သည့် ပုံစံကွာခြားခြင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထဝီအနေအထားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် Super Power Game တစ်ခုဖြစ်သောကြောင့်ပင်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဒီမိုကရေစီကူးပြောင်းနေသော နိုင်ငံဖြစ်ပြီး တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နီးကပ်သော ဆက်ဆံရေးရှိသည်။ ဤသည်မှာ အမေရိကန်အတွက် အမြဲသံသယဖြစ်စရာ နိုင်ငံအဖြစ်ဆက်ဆံရသော အကြောင်းအရင်းပင်ဖြစ်သည်။

Table - 5

ပြည်ပကြွေးမြီ

၂။ ချေးငွေပေးသည့် နိုင်ငံ/အဖွဲ့အစည်းအလိုက် ၃၁-၃-၂၀၁၆ ရက်နေ့ရှိ ပြည်ပကြွေးမြီလက်ကျန် အခြေအနေမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

(အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်းပေါင်း)

စဉ်	မြီရှင်နိုင်ငံ/အဖွဲ့အစည်းအမည်	ကြွေးမြီလက်ကျန်
၁။	အေဒီဘီ	၅၂၄.၀၆၆
၂။	ပြင်သစ်	၄၉၃.၆၀၉
၃။	ဂျာမဏီ	၇၄၅.၅၂၈
၄။	အိုင်ဒီအေ	၈၃၆.၈၃၆
၅။	ဩစတြီးယား	၁၂၈.၀၃၀
၆။	တရုတ်	၄.၃၁၂.၂၈၆
၇။	ဖင်လန်	၂.၈၄၀
၈။	အိန္ဒိယ	၁၉၄.၀၅၈
၉။	အိုင်အက်ဖ်အေဒီ	၂.၀၇၂
၁၀။	အီတလီ	-
၁၁။	ဂျပန်	၁.၉၈၈.၃၅၄
၁၂။	ကိုရီးယား	၁၁၈.၁၆၂
၁၃။	မလေးရှား	၃၀.၀၀၀
၁၄။	နယ်သာလန်	၈.၇၉၃

Loans/External/Reports/ Others/Gov Debt Report for FY 15-16 (30-12-2016)

Source: ၂၀၁၅-၂၀၁၆ခု ဘဏ္ဍာရေးနှစ် အစိုးရ၏ ကြွေးမြီဆိုင်ရာ နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာ

အထက်ပါဇယားကို ကြည့်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးပြုလုပ်ရာတွင် အဓိက ငွေချေးသူမှာ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ၂၀၁၀မတိုင်မှီ ကာလများသည် တပ်မတော်မှ အုပ်ချုပ်ခဲ့သည့်အတွက် ၎င်းတို့ ပေါလစီဖြစ်သော Democratization မဟုတ်သည့်အတွက် အမေရိကန် အစရှိသော အနောက်အုပ်စုနိုင်ငံများ၏ အကူအညီ မရခဲ့ပေ။ သို့သော် ၂၀၁၀နောက်ပိုင်း ဦးသိန်းစိန် အစိုးရတက်လာသော အခါတွင်လည်း ပိတ်ဆို့မှုများကို မဖယ်ရှားခဲ့ပေ။ ယခု ဦးထင်ကျော် အစိုးရတက်လာသည် အချိန်တွင်လည်း အနောက်အုပ်စုမှာ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် စိတ်ဝင်စားမှုနည်းလျက်ရှိသေးသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ဤသည်ကို ထောက်ရှုခြင်းဖြင့် အမေရိကန်နှင့် အနောက်အုပ်စုသည် တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယကို ပထဝီအနေအထားအရ တန်ပြန်ရန်အတွက်သာ မြန်မာနိုင်ငံကို ရှုမြင်လျက်ရှိပြီး ထိရောက်သော အကူအညီများ မပေးခြင်းမှာ ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

UEHRD၏ အလားအလာ

အောက်ပါ စာရင်းမှာ ၂၀ရက်၊ အောက်တိုဘာလတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်အတွက် လုပ်ငန်းရှင်များမှ အလှူငွေဖြစ်သည်။ ဤအလှူငွေဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးအောင်လုပ်ရန် တာဝန်ပေးအပ်ခြင်းခံရသည့် အဖွဲ့အစည်းမှာ UMFCCI ဖြစ်သည်။ UMFCCI ဆိုသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိက လုပ်ငန်းရှင် တော်တော်များများပါဝင်သော နေရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့တွင်ရှိသော ဝန်ထမ်းအင်အား၊ အဖွဲ့ပေါင်းများစွာတွင် တာဝန်ယူထားသော လုပ်ငန်းရှင်များသည် ရခိုင်ပြည်နယ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းအတွက် အချိန်ပေးနိုင်မှုရှိ မရှိဆိုသည်မှ စိုးရိမ်ဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။

UEHRD သို့ အလှူငွေထည့်ဝင်လှူဒါန်းမှုစာရင်း

စဉ်	အမည်	ကုမ္ပဏီ/လုပ်ငန်း	ဖော်ပြချက်	ထည့်ဝင်လှူဒါန်းမှု		
				ငွေသာတခိုမှီး (ကျပ်သိန်းပေါင်း)	ပစ္စည်းတခိုမှီး (ကျပ်သိန်းပေါင်း)	အခမဲ့ကန်ဆီလာ
၁	နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်		နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ရရှိသည့် ဝတ်စုံစရိတ် ရရှိငွေ USD 4000 ကို လှူဒါန်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။			၄,၀၀၀
၂	ဦးအောင်ကိုဝင်း	Chairman ၊ ကမ္ဘော့ကုမ္ပဏီလီမိတက်		၃၀,၀၀၀		
၃	ဦးမောင်စိတ်	ဥက္ကဋ္ဌ ၊ MBCCD ၊ စေနိုင်ကုမ္ပဏီ		၁၅,၀၀၀		
၄	ဦးရွှေစိန်	Chairman ၊ Eden Group of Companies	ငွေသာ ကျပ်သိန်း (၅,၀၀၀) နှင့် လယ်ယာသုံးပစ္စည်း တခိုမှီးကျပ်သိန်း (၅,၀၀၀)	၅,၀၀၀	၅,၀၀၀	
၅	ဦးထွန်းမြင့်နိုင်	MD ၊ Asia World Foundation		၁၀,၀၀၀		
၆	ဦးဌေးမြင့်	MD ၊ ယုဇနကုမ္ပဏီလီမိတက်		၁၀,၀၀၀		
၇	ဦးစင်ရွှေ	MD ၊ စေကမ္ဘာ ကုမ္ပဏီလီမိတက်		၁၀,၀၀၀		
၈	ဦးကိုကိုထွေး	ဥက္ကဋ္ဌ ၊ တော်ဝင်မိသားစုကုမ္ပဏီလီမိတက်		၁၀,၀၀၀		
၉	ဦးအောင်စိုးကျော်	MD ၊ IBTC	IBTC အနေဖြင့် ကျပ်သိန်း (၅,၀၀၀) နှင့် ဦးအောင်စိုးကျော် မိသားစုအနေဖြင့် ကျပ်သိန်း (၅,၀၀၀)	၁၀,၀၀၀		
၁၀	ဦးကျော်ဝင်း	Chairman ၊ ရွှေသံလွင်ထရေးဒင်း ကုမ္ပဏီလီမိတက်		၁၀,၀၀၀		
၁၁	ဦးဇော်ဇော်	MD ၊ Max Group of Companies		၁၀,၀၀၀		
၁၂	ဦးနေအောင်	Chairman ၊ United Amara Bank Ltd		၁၀,၀၀၀		
၁၃	ဦးစင်မောင်အေး	Chairman ၊ သမဝါယမဘဏ်လီမိတက်		၅,၀၀၀		

၁၄	ဦးလှမျိုး	အုပ်ချုပ်မှုဒါရိုက်တာအောင်မြင်သူကုမ္ပဏီများအုပ်စု	ဘိလပ်မြေတန်ဖိုးကျပ်သိန်း(၄,၀၀၀)		၄,၀၀၀	
၁၅	ဦးစောဦး	ဥက္ကဋ္ဌ၊ Auspicious Millennium Trading Co. Ltd		၃,၀၀၀		
၁၆	ဒေါက်တာစိုင်းဆမ်ထွန်း	MD၊ Alpine Co.Ltd		၃,၀၀၀		
၁၇	ဦးစေသီဟ+ဒေါ်နန္ဒာလှိုင်မိသားစု			၃,၀၀၀		
၁၈	ဦးတိုးနိုင်မန်း+ဒေါ်စေခင်လတ်မိသားစု			၃,၀၀၀		
၁၉	Yangon Crown Co. Ltd			၃,၀၀၀		
၂၀	ဦးစော်ဝင်းရှိန်	ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဧရာဝတီတောင်သူလယ်သမားဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်		၃,၀၀၀		
၂၁	ဦးသိန်းထွန်း	ဥက္ကဋ္ဌ၊ ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်းဘဏ်လီမိတက်		၂,၀၀၀		
၂၂	UMFFCCI			၁,၀၀၀		
၂၃	ဦးအောင်စော်နိုင်	Chairman၊ရွှေတောင်အင်တာနေရှင်နယ်လ်ကုမ္ပဏီလီမိတက်		၁,၀၀၀		
၂၄	ဦးရဲမင်းအောင်	MD ၊ Myanmar Agri Business in Public Corporation		၅၀၀		
၂၅	မြန်မာနိုင်ငံလိုင်စင်ရကန်ထရိုက်တာများအသင်း			၅၀၀		
၂၆	ဦးတောစ	ဥက္ကဋ္ဌ၊ ထူးကုမ္ပဏီများအုပ်စု		၁၀,၀၀၀		
စုစုပေါင်း			ငွေသား + ပစ္စည်းတန်ဖိုး	၁၆၈,၀၀၀	၉,၀၀၀	၄,၀၀၀
စုစုပေါင်းချုပ်				၁၇၇,၀၀၀		၄,၀၀၀

အစိုးရအနေဖြင့် ဤကဲ့သို့ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုတည်းကို တာဝန်ပေးခြင်းမှာ ကောင်းမွန်သော အကြံဉာဏ်မဟုတ်ပေ။ ရိုးရိုးပင်ဆိုရလျှင် အများစုသော လုပ်ငန်းရှင်ဆိုသည်မှာ ဆင်းရဲခြင်းကို ခံစားသိနိုင်သော လူတန်းစားမဟုတ်ပေ။ ဆင်းရဲသော အခြေအနေမှလာသော လုပ်ငန်းရှင်သည်ပင်လျှင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ပြည်သူလူထု၏ လိုအပ်ချက်ကို သိနိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ UMFFCCI ဆိုသည်မှာ Business Center တစ်ခုဖြစ်ပြီး Economics Sense အားနည်းသော နေရာဆိုသည်မှာ အမှန်တရားပင်ဖြစ်သည်။

နိဂုံးချုပ်ရသော် ရခိုင်ပြည်နယ် အရေးသည် ပြည်ထောင်စု အရေးကဲ့သို့ပင် အရေးကြီးသည်။ NLD အစိုးရသည် တိုင်းပြည်ကို တာဝန်ယူချိန်မှာ ၂နှစ်ပင် မပြည်သေးပေ။ သို့သော် ဖြေရှင်းစရာ ပြဿနာများမှာ အများအပြားရှိသည်ကို ပြည်သူများက သိရှိကြပါသည်။ အစိုးရကိုယ်တိုင်လဲသိသည်။ အတိုက်အခံပီတီများလဲ သိသည်။ လက်နက်ကိုင်တိုင်းရင်းသားများလဲ သိသည်။ နိုင်ငံတကာမှလဲ သိပါသည်။ သို့သော် သိရုံနှင့် ပြီးသော ကိစ္စမဟုတ်ပေ။ အစိုးရမှာ ဤကဲ့သို့ ၎င်းတို့တာဝန်ယူရသော ကာလ နည်းသည်ကို အကြောင်းပြချက် တစ်ခုအနေနှင့် သုံးခြင်းသည် မိုးကြိုးကို ထန်းလက်နှင့်ကာသည်နှင့် တူသည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို လိုချင်လျှင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သော လူများ (မြန်မာနိုင်ငံသား ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံခြားသား ဖြစ်စေ) ဦးဆောင်ဖို့လိုသည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် မှန်ကန်သော မူဝါဒများချမှတ်ဖို့လိုအပ်ပါကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။ ။

References

1. <http://www.economicdiscussion.net/economics-2/adam-smith-theory-of-development-in-economics-main-features/4514>
2. <http://www.economicdiscussion.net/economic-growth/classical-theory-of-economic-development-described/4534>
3. <http://www.newmandala.org/better-political-economy-rohingya-crisis/>
4. https://www.acaps.org/country/myanmar/crisis-analysis?acaps_mode=slow&show_mode=1
5. <http://blogs.worldbank.org/education/why-education-matters-economic-development>
6. <http://www.yourarticlelibrary.com/economics/the-role-of-education-in-economic-development/38355>
7. 2014 Myanmar Population and Housing Census, A Changing Populaion: Raking State Figures at a Glance, May 2015www.dop.gov.mm
8. CSO 2016
9. Myanma Alin News Paper
10. MEITI_reconciliation_report_2013-2014_final_version
11. TOWARDS A PEACEFUL, FAIR AND PROSPEROUS FUTURE FOR THE PEOPLE OF RAKHINE, Final Report of the Advisory Commission on Rakhine State, August 2017
12. Burma Citizenship Law 1982

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ ငွေကြေးမူဝါဒ အခြေအနေ

သူရိန်လွင်

၁။ အတိုးနှုန်း

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘဏ်များမှ ပြည်သူများသို့ ချေးငွေပေါ်တွင် အတိုးနှုန်း (Lending Interest Rate - 13%)သည် အာဆီယံနိုင်ငံတွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။ ဘဏ်တွေမှ အပ်ငွေအပေါ်အတိုးပေးသည့် (Deposit Interest Rate) ဗဟိုဘဏ်မှ သတ်မှတ်ထားသည့် အနည်းဆုံး ရောခိုင်နှုန်းမှ အများဆုံး ၁၀ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံဘဏ်များအသင်းက Call Deposit အတိုးနှုန်းကို ရောခိုင်နှုန်းမှ ၆ရာခိုင်နှုန်းသို့ ၂၂ရာခိုင်နှုန်း၊ စက်တင်ဘာလ၊ ၂၀၁၇ခုနှစ်တွင် ပြောင်းလဲခဲ့သည်။

ထိုအတိုးနှုန်းထားသည် အာဆီယံနိုင်ငံထဲတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အများဆုံး တစ်နိုင်ငံဖြစ်သည့်အတွက် အချို့နိုင်ငံများမှ စီးပွားရေးသမားများသည် ထိုအတိုးနှုန်းကို အသုံးချကာ အတိုးနှုန်းနည်းသောငွေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အတိုးနှုန်းကြီးသောနှုန်းဖြင့် အမြတ်ထုတ်လျက်ရှိသည်။ ပြည်သူများသည် ဘဏ်မှ ချေးငွေအတိုးနှုန်း(၁၃%)ဖြင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်နေရသဖြင့် များစွာဝန်ပိနေသလို စီးပွားရေးမှာလဲ ရပ်တန့်လျက်ရှိသည်။

ဗဟိုဘဏ်မှ ဘတ်ဂျာလီယိုငွေကို လျော့ချရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ၂နှစ်ငွေတိုက်စာချုပ် (Treasury Bond) ကို အတိုးနှုန်း ၈.၇၅ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ၃နှစ် ငွေတိုက်စာချုပ်ကို အတိုးနှုန်း ၉ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ၅နှစ် ငွေတိုက်စာချုပ် အတိုးနှုန်းကို ၉.၅ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ (Treasury Bill) ငွေတိုက်လက်မှတ်ကို အတိုးနှုန်း (၄)ရာခိုင်နှုန်းတို့ဖြင့် အများပြည်သူတို့ကို ရောင်းချလျက်ရှိသည်။ သို့သော် အတိုးနှုန်းနည်းခြင်း၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုရှိခြင်း၊ ငွေဖြစ်မလွယ်ခြင်း(Low Liquidity)တို့ကြောင့် ဝယ်ယူသော ပြည်သူ အနည်းငယ်သာရှိပြီး၊ ပုဂ္ဂလိကဘဏ်အချင်းချင်းရောင်းဝယ်မှု (Inter-Bank Market)ဖြင့် သာ ရပ်တည်လျက်ရှိသည်။

ငွေကြေးမူဝါဒ အလုပ်လုပ်စေရန်ငွေတိုက်စာချုပ်နှင့် လက်မှတ်တို့သည် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ အစိုးရမှ ငွေလိုအပ်ချိန်တွင်ဖြစ်စေ၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှု တက်နေချိန်တွင် ဖြစ်စေ ထုတ်ရောင်းခြင်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ သို့တွင်သာမက ငွေကြေးအကျပ်အတည်းဖြစ်နေချိန်တွင်

ပြည်သူတွေလက်ထဲ ငွေရောက်စေရန်၊ စီးပွားရေးကို လုံ့ဆော်ရန် ငွေတိုက်စာချုပ်နှင့် လက်မှတ်တို့ကို ပြန်ဝယ်နိုင်သည်။ ငွေတိုက်စာချုပ်နှင့် လက်မှတ်တို့ အလုပ်ဖြစ်စေရန်၊ အစိုးရမှ ၎င်းထံတွင် အချိန်မရွေး ပြန်ထုတ်နိုင်အောင်၊ ငွေဖြစ်လွယ်အောင် (Liquidity) ပြုလုပ်ပေးရမည် ဖြစ်ပြီး၊ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းထက် သာလွန်သော အတိုးနှုန်းကို သတ်မှတ်ပေးရမည်။ သို့သော်အစိုးရတွင် ငွေတိုက်စာချုပ်နှင့် လက်မှတ်တို့အစား ရရှိထားသည်။ ငွေကြေးကို မည်သည့်နေရာသုံးမည်ဆိုသော စွန့်စားမှု (Risk) ရှိသည်။

ASEAN and Selected Countries	Lending Interest Rate (%)	Deposit Interest Rate (%)
Brunei Darussalam	5.5	0.3
Cambodia	NA	6.8
Indonesia	11.9	7.2
Lao PDR	NA	NA
Malaysia	4.5	3.0
Myanmar	13	8.0
Philippines	5.6	1.6
Singapore	5.3	0.2
Thailand	6.3	1.4
Viet Nam	7.0	5.0
India	9.7	NA
China	4.3	1.5

Source: World Bank

Table. 7 Selective Interest Rate

	2012-2013	2013-2014			
		Q I	Q II	Q III	Q IV
Central Bank Rate(%)	10	10	10	10	10
Deposit Rate (%)					
Saving Account rate(%)	8-10	8-10	8-10	8-10	8-10
Fixed Deposits rate(%)	Three Months	8-10	8-10	8-10	8-10
	Six Months	8-10	8-10	8-10	8-10
	Nine Months	8-10	8-10	8-10	8-10
Saving Certificates(%)	9	9	9	9	9
Treasury Bill (%)	4	4	4	4	4
Treasury Bond(%)	Two Year Treasury Bond	8.75	8.75	8.75	8.75
	Three Year Treasury Bond	9	9	9	9
	Five Year Treasury Bond	9.5	9.5	9.5	9.5
Lending rate (%)					
Working Capital(%)	13	13	13	13	13
Specialized Loan (%)	12	12	12	12	12
Agricultural Loan to farmers(%)	8.5	8.5	8.5	8.5	8.5
Small Personal Loans (%)	36	36	36	36	36

Source: Central Statistical Organization

မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော နားလည်ရန် ရှုပ်ထွေးသော စီးပွားရေးကို လုံ့ဆော်ရန် အတိုးနှုန်းမှာ အဓိက အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ အတိုးနှုန်းသည် ငွေကြေးဖောင်းပွမှု၏ Risk ကိုထည့်တွက်ရသည့်အတွက် အခုလက်ရှိအခြေအနေအရ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုမှာ ဆက်တိုက်ကျဆင်းနေသောကြောင့် အတိုးနှုန်းကို လျော့ရန် အချိန်ကောင်းဖြစ်သည်။

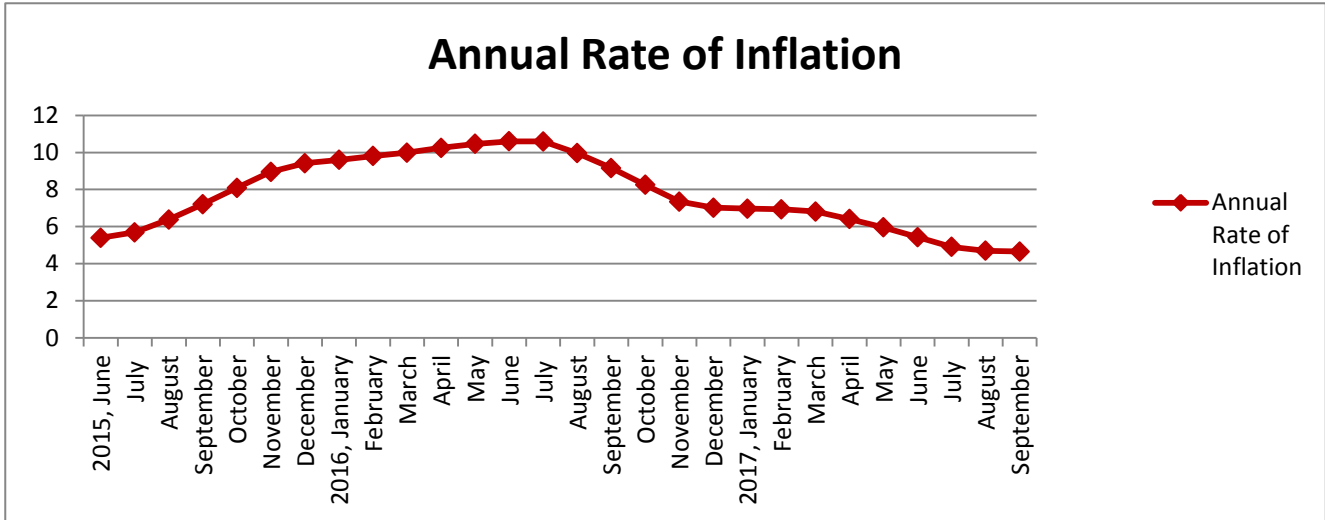
၂။ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်း

ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှင့် စီးပွားရေး တိုးတက်မှုသည် အရက်သောက်သော လူတစ်ယောက်နှင့်တူသည်။ အရက်သောက်သောသူသည် မနက်မိုးလင်းလျှင် အဆိုပါ အရက်သောက်သည့် ဒဏ်ကို ချက်ချင်း ခံစားရမည် ဖြစ်သော်လည်း အရက်မသောက်ခြင်းကြောင့် ရမည်။ ကောင်းကျိုးများမှာ ချက်ချင်း မဖြစ်ပေါ်ဘဲ အချိန်အတိုင်းအတာ တစ်ခုအထိ စောင့်ရမည်ဖြစ်သည်။

ထိုသဘောတရားအတိုင်းပင် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းကို ထိန်းချုပ်လိုက်ပါက စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှုန်းမှာ ရေတိုတွင် နှေးကွေးသွားမည် ဖြစ်သော်လည်း ရေရှည်တွင် အကျိုးရှိမည်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ မဟုတ်ဘဲ အစိုးရမှ လိုအပ်သော ငွေကို ရိုက်ထုတ်ခြင်း ပြုလုပ်၍ ဖန်တီးပါက ရေတိုတွင် လုပ်ခ လစာများတက်ခြင်းနှင့် ထုတ်လုပ်နိုင်မှုနှုန်း တိုးတက်သယောင်ရှိသော်လည်း ရေရှည်တွင် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကဲ့သို့သော ဆိုးကျိုးကို ခံစားရမည် ဖြစ်သည်ဟု Milton Friedman မှ ပြောကြားခဲ့သည်။

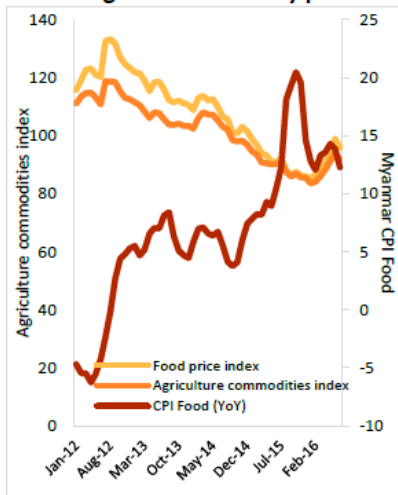
ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို ပြုလုပ်နိုင်သည့် တစ်ခုတည်းသော ယန္တရားမှာ အစိုးရဖြစ်ကြောင်း Milton Friedman မှပြောကြားခဲ့သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ငွေကြေးကို ထုတ်လုပ်ခွင့်ရှိသည့် အာဏာမှာ အစိုးရထံတွင်သာ ရှိသည်။ ထိုကြောင့် အစိုးရသည် ငွေကြေးကို ဘာအတွက် ရိုက်ထုတ်သနည်းဆိုသည့် မေးခွန်းဖြစ်ပေါ်လာသည်။ အကယ်၍ အစိုးရသည် ၎င်း၏ ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပကြွေးမြီများကို ဆပ်ရန်အတွက် လည်းကောင်း၊ အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်ကို တိုးသုံးရန်အတွက် လည်းကောင်း ငွေကြေးကို ရိုက်ထုတ်ခြင်းသည် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းသည် ဗဟိုစာရင်းအင်းအဖွဲ့၏ ထုတ်ပြန်ချက်အရ ဆက်တိုက်ဆိုသလို သိသိသာသာကျဆင်းလျက်ရှိသည်ကို အောက်ဖော်ပြပါ ပုံတွင် တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်း ကျဆင်းရသည် အဓိကအကြောင်းအရင်းကို တိတိကျကျ မသိရသော်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်ထဲမှ တစ်ချက်သည် အစိုးရအသုံးစရိတ်လျော့ချခြင်းနှင့် ဘတ်ဂျတ်လိုငွေပြုမှု လျော့ချခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ (Table - 2.2.2)

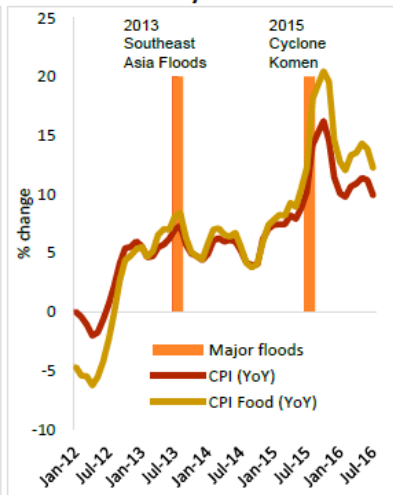
Source: CSO

Figure 31: Myanmar food inflation and global commodity prices

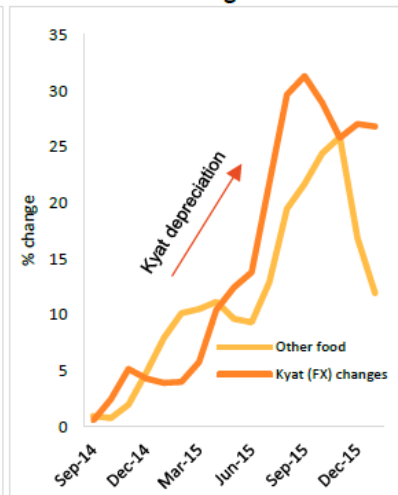
Sources: CSO, WB commodity prices, WB Staff estimates

Figure 32: Headline and food inflation in Myanmar 2012-2016

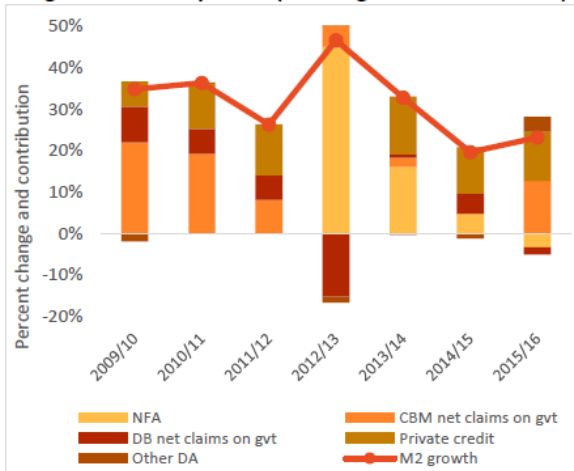
Sources: CSO, WB Staff estimates

Figure 33: Food inflation and exchange rate

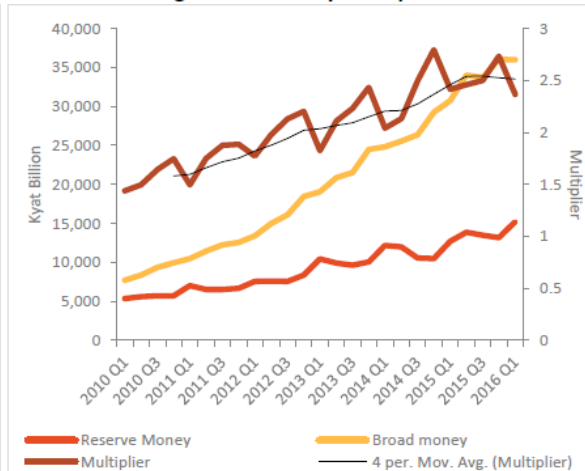
Sources: CSO, CBM, WB Staff estimates

Figure 35: Money Stock (% change and contribution)

Sources: CBM, WB Staff estimates

Figure 36: Money multiplier

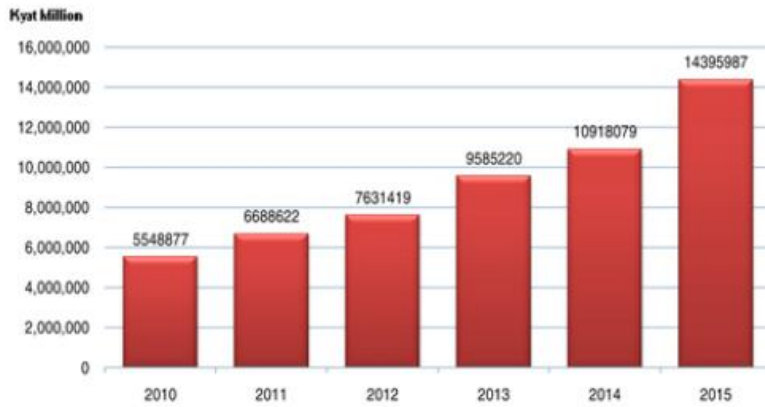
အထက်ပုံ ၃၁နှင့် ၃၃ ကို ကြည့်ပါက ကုန်ပစ္စည်းဈေးနှုန်းများမှာ မြင့်တက်လျက်ရှိသည်။ ဤသည်ထက် မြန်မာနိုင်ငံမှာ သွင်းကုန်ပစ္စည်းများပိုမို တင်သွင်းနေသောကြောင့် ကမ္ဘာ့ကုန်ပစ္စည်းဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်ပါကလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်ပစ္စည်းဈေးနှုန်းများအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည်။ ထိုသို့ ကုန်ပစ္စည်းများကို ပိုမိုတင်သွင်းနေခြင်းသည် မြန်မာကျပ်ငွေတန်ဖိုးကို ဆက်လက်၍ ကျဆင်းစေပါသည်။

တစ်ဖက်ကဆိုရသော် ပြည်တွင်းငွေတန်ဖိုး ကျဆင်းခြင်းသည် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် ကောင်းမွန်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံမှာ သိသိသာသာ သွင်းကုန်တင်သွင်းနေရသောကြောင့် ကျပ်ငွေတန်ဖိုးကျဆင်းခြင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် မကောင်းပေ။ ယခု လက်ရှိအခြေအနေတွင် မြန်မာနိုင်ငံက ပဲတင်သွင်းမှုကို အိန္ဒိယအစိုးရမှ ကန့်သတ်လိုက်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပဲဈေးကွက်တွင် ဆိုးကျိုးများ ဆက်တိုက် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဤကဲ့သို့သောပြဿနာများ နောက်ထပ်မဖြစ်ပေါ်စေရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံကလဲ လိုအပ်ပါက မိမိတို့နိုင်ငံကို တင်သွင်းနေသော ကုန်ပစ္စည်းများကို တာဆီးရမည် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ - လယ်ယာထွက်ကုန်များဖြစ်သော ကြက်ဥ၊ ကြက်သားနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူများမှ ပိုမို စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်စေရန် အစိုးရမှ ပံ့ပိုးပေးခြင်းသည် နိုင်ငံအတွက်လဲ ဝင်ငွေ ပိုများလာနိုင်ပါတယ်။

၂.၁ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို အဓိက ဖြစ်စေသော အကြောင်းအရာများ

2.1.1 Money Supply

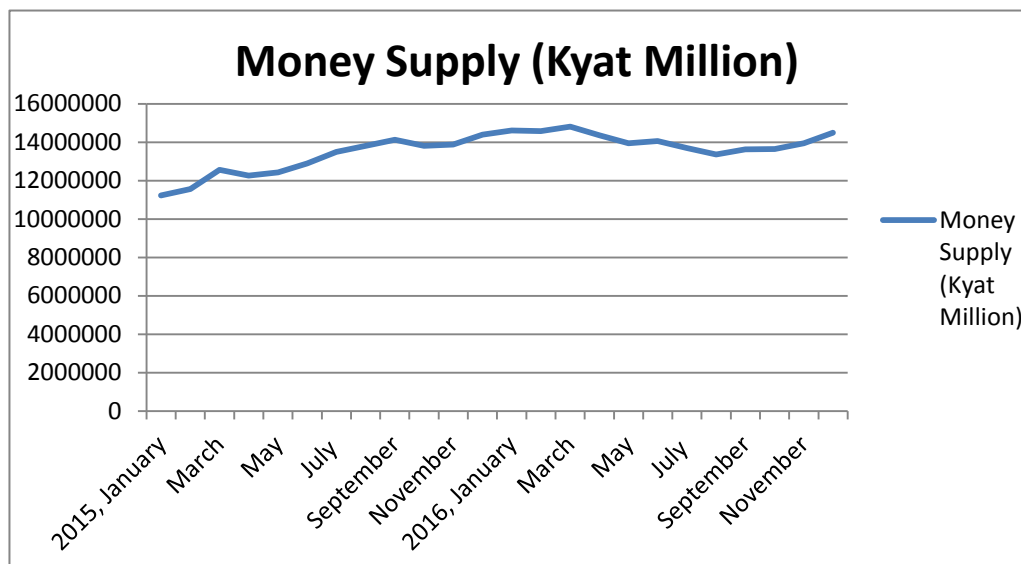
FIGURE 17.4 MONEY SUPPLY

Source: Central Bank of Myanmar

Money Supply သည် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို ဖြစ်စေသည့် အချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ အထက်ပါ ဇယားကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် Money Supply မှာ နှစ်အလိုက် တိုးတက်လျက်ရှိသည်။

Table – 2.1.2

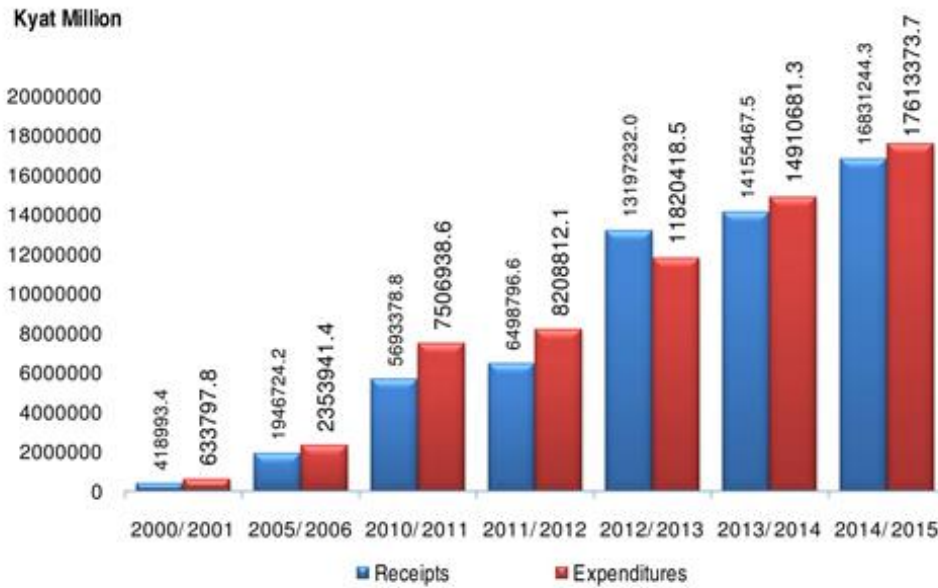

Source: CSO

အထက်ပါ ပုံ(Table 2.2) ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် NLD အစိုးရတက်လာပြီး နောက်ပိုင်းတွင်လဲ Money Supply မှာ တည်ငြိမ်လျက်ရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။

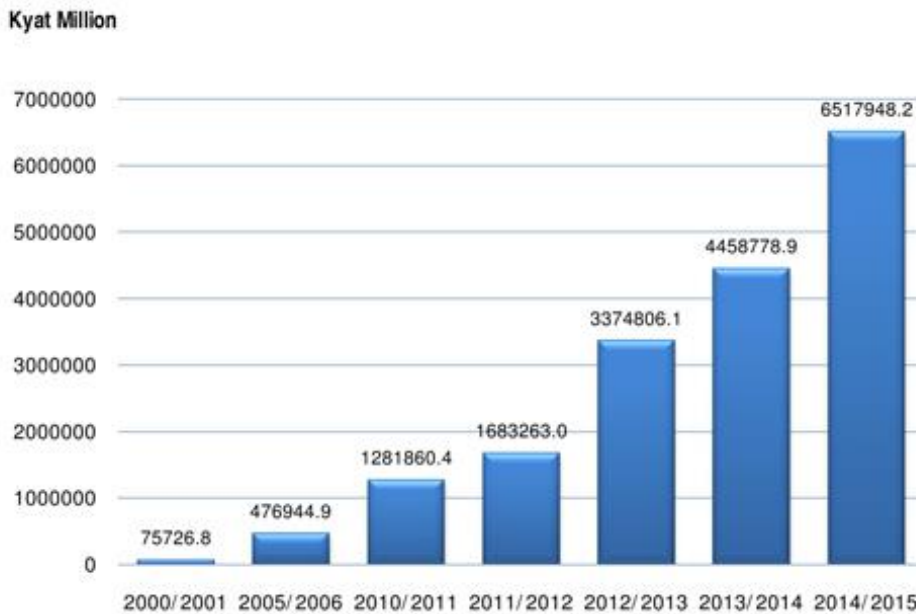
Table 2.2.1 State Budget Deficit

FIGURE 17.1 SUMMARY OF THE STATE BUDGET

Source: Budget Department

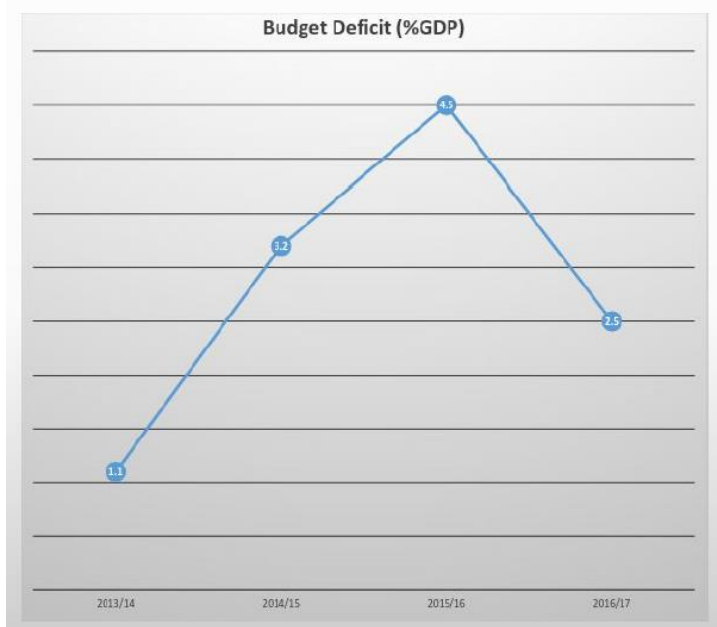
FIGURE 17.2 RECEIPTS TAXES

Source: Budget Department

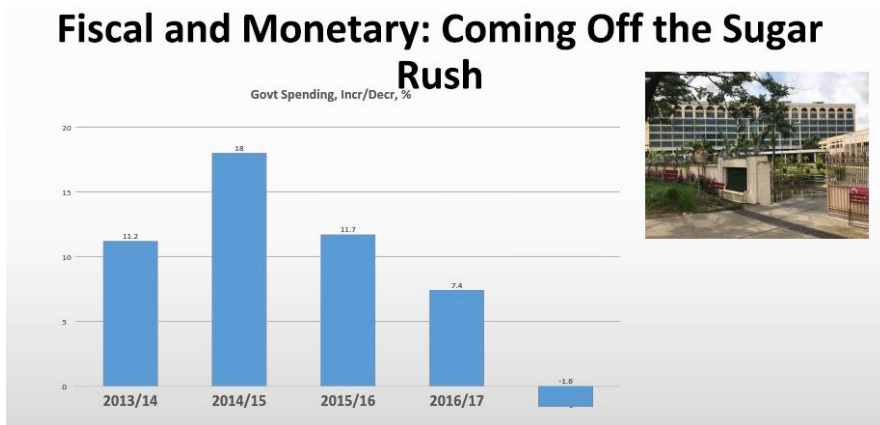

Table 2.2.2

Source: Sean Turnell, 2017)

Table 2.2.3

Source: Sean Turnell, (2017)

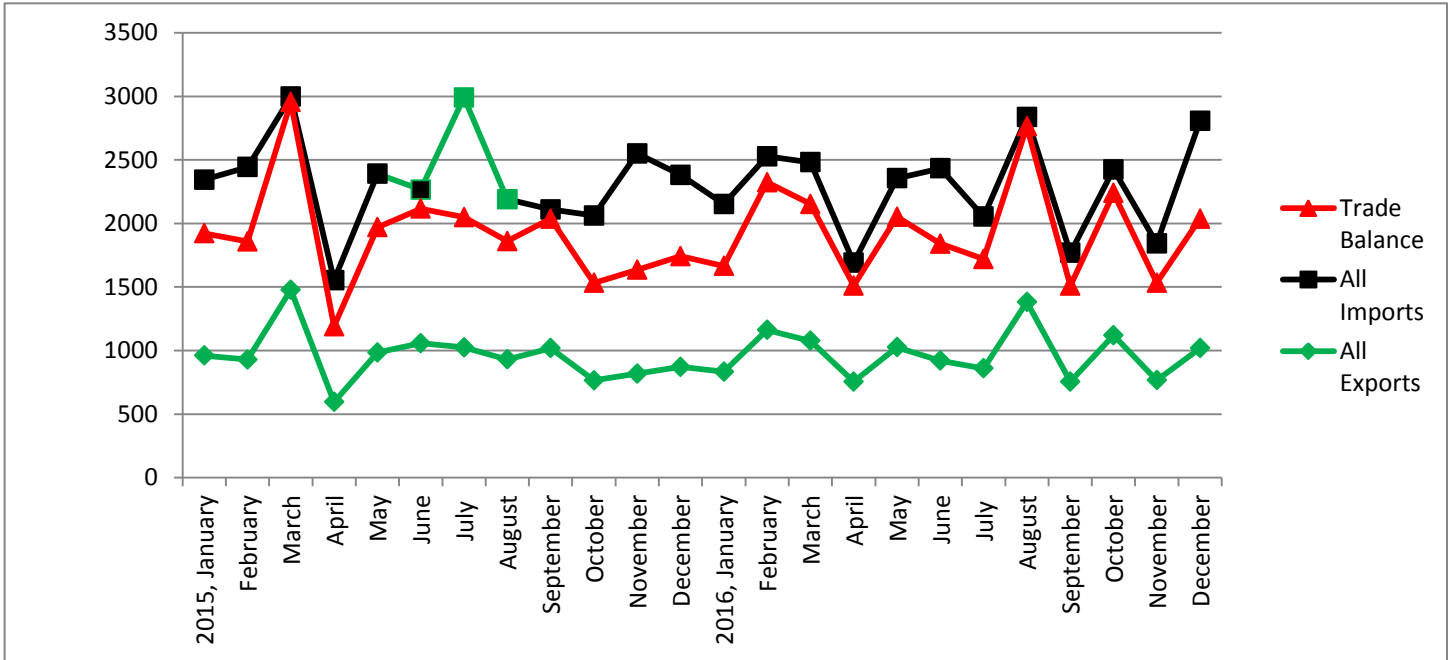
အထက်ပါ Table (2.2.1, 2.2.2, 2.2.3) ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အစိုးရသည် ဘတ်ဂျက်လိုငွေ၊ ကုန်သွယ်မှုလိုငွေ ဖြစ်ပေါ်နေသော်လည်း ငွေရိုက်ထုတ်ဖြေရှင်းခြင်း မပြုလုပ်ဘဲ၊ အစိုးရ အသုံးစရိတ်လျော့ခြင်းနှင့် အခွန်တိုးကောက်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်နေ၍ ဖြစ်သည်။

As equation; $GDP = C + I + (G - T) + (X - M)$ (Sean Turnell, 2017).

2.3 ကုန်သွယ်မှု လိုငွေပြခြင်း

VALUE OF FOREIGN TRADE (Include border trade, US\$ Million)

Table – 2.3.1

Source: CSO

- 1- All exports include re-exports
- 2- All imports include draw-back items

Source: Customs Department

ကုန်သွယ်မှု လိုငွေပြခြင်းသည် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို အဓိက ဖြစ်စေသည့် အချက်တစ်ချက်ဖြစ်သည်။ ကုန်သွယ်မှုလိုငွေပြခြင်းကြောင့် နိုင်ငံခြားငွေရရှိမှုနည်းပြီး နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်းဈေးကွက်ကိုလဲ ထိခိုက်စေသည်။

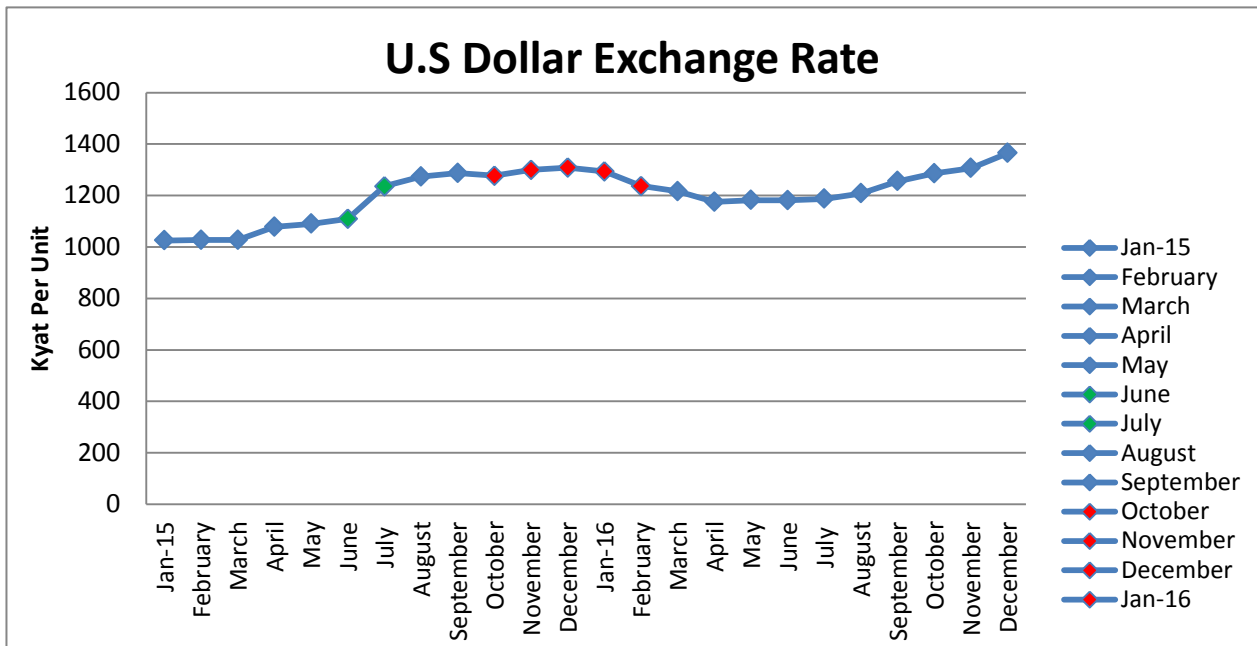
၃။ နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်း

နိုင်ငံခြားငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်း တည်ငြိမ်ရေးသည် ဗဟိုဘဏ်၏ အဓိက တာဝန်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထွက်ကုန်နှင့် ပို့ကုန်ကို အဓိက ပို့ရသည်။ နိုင်ငံမှာ တရုတ်နိုင်ငံဖြစ်သော်လည်း အများပြည်သူကြားထဲတွင် ဒေါ်လာကိုဆောင်လိုသူသာ များလျက်ရှိသည်။ ဤသည်မှာ ပြည်သူတို့၏ ဈေးကစားလိုစိတ်သည် (Speculative Motive) ဒေါ်လာပေါ်တွင်သာရှိကြောင်းကို သိသာစေသည်။

လက်ရှိတွင် ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းမှာ တည်ငြိမ်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှုသည် ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းပေါ်တွင် သက်ရောက်မှုရှိသည်ကို အောက်ဖော်ပြပါ ဇယားတွင်တွေ့ရသည်။

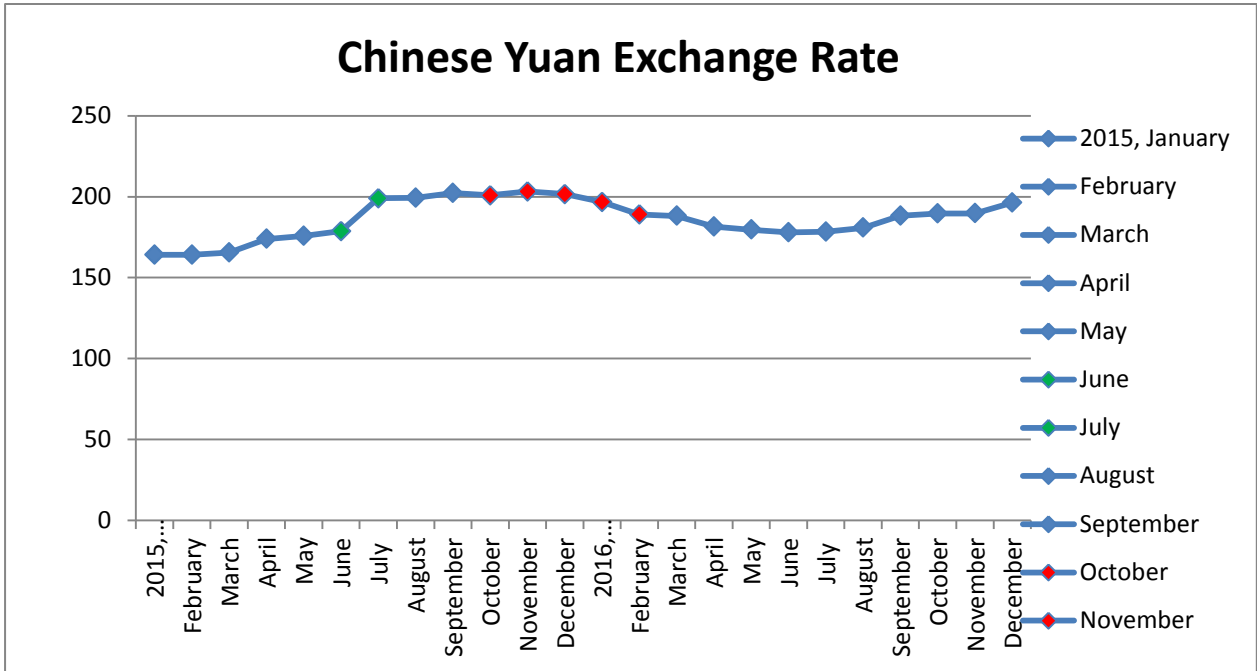
နိုင်ငံရေး ကူးပြောင်းမှု အခြေအနေသည် အမေရိကန် ဒေါ်လာနှင့် တရုတ်ယွမ် ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်း ကို သက်ရောက်မှုရှိပုံ

Table 3.1

Source: CBM

Table 3.2

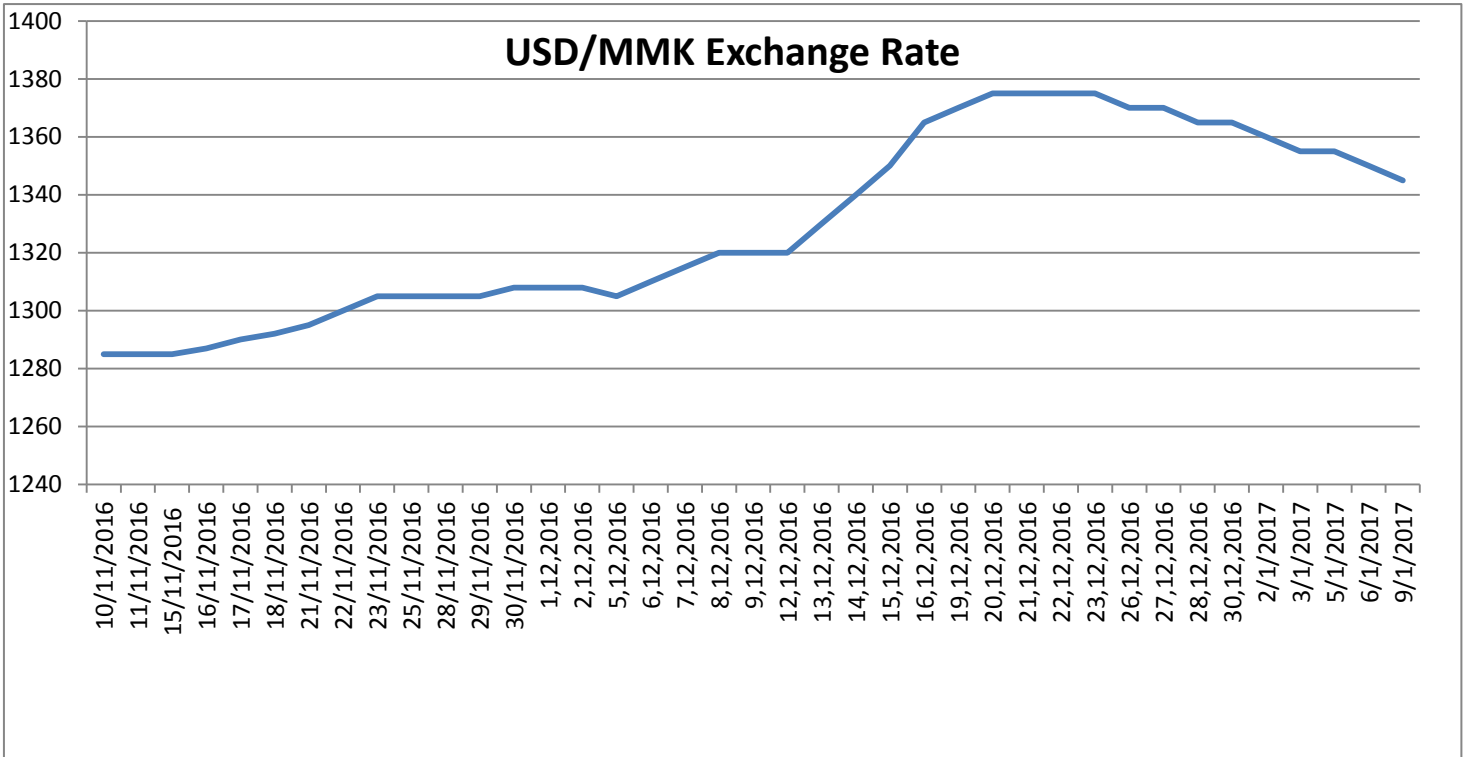

Source: CBM

အမေရိကန် ဒေါ်လာနှင့် တရုတ်ယွမ် ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်း ၂၃၀ ကို နှိုင်းယှဉ်ရာတွင် Political Pressureသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ လဲလှယ်နှုန်းပေါ်တွင် သက်ရောက်မှုရှိနေပြီး မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အဓိက ကုန်သွယ်ဖက် နိုင်ငံဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံ၏ ယွမ်ငွေကြေးပေါ်တွင် သက်ရောက်မှုနည်းသည်ကို အထက်ပါ ဇယား(Table 3.1, 3.2) ၂၃၀ ကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်းဖြင့် သိနိုင်သည်။ အထက်ပါ ဇယားများအရ အောက်တိုဘာ၊ နိုဝင်ဘာ၊ ဒီဇင်ဘာ၊ ၂၀၁၅ ဇန်နဝါရီ ရွေးကောက်ပွဲကာလများတွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာလဲလှယ်နှုန်းမှာ တရုတ်ယွမ်ငွေ လဲလှယ်နှုန်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ပိုတက်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဇယား(၄)၊ သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန်လိုငွေပြုမှုတွင် ၂၀၁၅၊ ဇွန်လနှင့် ဇူလိုင်လတွင် သွင်းကုန်တန်ဖိုးမြင့်တက်ခဲ့ပြီး အမေရိကန်ဒေါ်လာလဲလှယ်နှုန်းသည် ဇွန်လတွင် 1110 ကျပ်နှုန်းမှ ဇူလိုင်လတွင် 1236 ကျပ်အထိ မြင့်တက်လာသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ထို့အတူ တရုတ်ငွေယွမ် လဲလှယ်နှုန်းမှာလဲ ဇွန်လတွင် 178.78 ကျပ်မှ၊ ဇူလိုင်လတွင် 199.07 ကျပ်အထိ မြင့်တက်ခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။

Source: CBM

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအလွန်တွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ရွေးကောက်ပွဲ အနိုင်ရရှိပြီး နောက်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ငွေလဲလှယ်နှုန်းသည် သိသာစွာ တက်လာသည်။ ၂၀၁၅၊ ဧပြီလတွင် အစိုးရအနေဖြင့် တရားဝင် အာဏာလွှဲပြောင်းရယူပြီး နောက်ပိုင်း ၆လ(နိုဝင်ဘာလကုန်)မှ စ၍ အမေရိကန် ဒေါ်လာဈေးမြင့်တက်မှုကို ကြိုတွေ့ခဲ့ရသည်။

ထိုသို့ အခြေအနေကို ထိန်းချုပ်ရန် ပုံမှန်အားဖြင့် ဗဟိုဘဏ်တွင်ရှိသော Foreign Currency Reserve (\$) များကို အများပြည်သူကို ထုတ်ရောင်းလျှင် ဒေါ်လာဈေးပြန်ကျမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသည် ပို့ကုန်ထက် သွင်းကုန်များနေသောကြောင့် နိုင်ငံထဲသို့ ပြန်ဝင်လာသော ဒေါ်လာမှာ နည်းပါးလျက်ရှိပြီး Foreign Currency Reserve မှာ ဒေါ်လာဈေးပြန်ကျလောက်အောင် ထုတ်မရောင်းနိုင်ချေ။

နောက်ထပ် အကျပ်အတည်းတစ်ခုမှာ ဗဟိုဘဏ်အနေဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာကို ပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိက ဘဏ်များသို့ လေလံစနစ်ဖြင့် ရောင်းချပါသည်။ သို့သော် အဆိုပါပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိက ဘဏ်များမှာ ပြည်သူများသို့ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရောင်းနေပါသည်။ ဤသည်မှာ ဗဟိုဘဏ်မှ လေလံစနစ်ဖြင့်ရောင်းချသော ဒေါ်လာများကို ပြည်တွင်းပုဂ္ဂလိက ဘဏ်များက ၎င်းတို့၏ ဆက်နွယ်နေသော လုပ်ငန်းများသို့ ပြန်လည်ရောင်းချနေသလားဆိုသော သံသယဝင်မှုများဖြစ်လာသည်။

ထိုကဲ့သို့သော အကျပ်အတည်းဖြစ်နေချိန်တွင် အစိုးရသစ်မှာလဲ ၎င်း၏အုပ်ချုပ်မှုယန္တရား အားလုံး အလုပ်မလုပ်သေးချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတော် ဗဟိုဘဏ်အောက်ဖော်ပြပါ ကြေညာချက်ကို ၂၀၁၆ ဇီဇင်ဘာ ၅ရက်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။¹

ထိုကြေညာချက်အရ ဘဏ်များတွင်ပါဝင် သက်ဆိုင်သောသူများ ပြည်ပတွင် နိုင်ငံခြားငွေ ဘဏ်စာရင်း ဖွင့်လှစ်ထားခြင်းရှိပါက အချက်အလက်များနှင့်တကွ မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်သို့ တင်ပြရန် လိုအပ်ကြောင်းနှင့် မလိုက်နာပါက နိုင်ငံခြားသုံးငွေ စီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၈ နှင့် ပုဒ်မ ၄၂² တို့အရ အရေးယူသွားမည်ဟုကြေညာခဲ့သည်။

အဆိုပါကြေညာချက်ထွက်လာပြီးနောက် ဘဏ်လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် နိုင်ငံခြားငွေ(\$) ကိုင်ဆောင် ထားသော ပြည်သူများသည် အစိုးရသစ်အနေဖြင့် အမှန်တကယ် အရေးယူဆောင်ရွက်လိမ့်မည် ဟူသော စိုးရိမ်စိတ်ဖြင့် မိမိတို့လက်ထဲရှိ နိုင်ငံခြားငွေများ(\$)ကို မြန်မာကျပ်ငွေဖြင့်လဲလှယ်ခဲ့သည်။

ထိုကြေညာချက်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံထဲသို့ အမေရိကန်ဒေါ်လာများ ပြန်လည်စီးဝင်လာသောကြောင့် ဒေါ်လာဈေးမှာ ပြန်လည်ကျသွားပါသည်။ ထို့နောက် မည်သူ့ကိုမှ ပုဒ်မ ၃၈နှင့် ၄၂အရ အရေးယူခံရသည်ဟု သတင်းမကြားရပေ။ သို့သော် အမေရိကန်ဒေါ်လာငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းမှာ ဗဟိုဘဏ်၏ ကြေညာချက် ထုတ်ပြန်သည့် ဇီဇင်ဘာလတွင် (၂၁၊ ဇီဇင်ဘာ၊ ၂၀၁၇)အမြင့်ဆုံး ၁၃၇၅ကျပ်သို့ ရောက်ရှိပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ပြန်လည် ကျဆင်းလာသည်ကို တွေ့ရသည်။

ထိုကာလတူအချိန်တွင် ၂၀၁၆၊ ဇီဇင်ဘာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှု လိုငွေပြခြင်းမှာ (-770 U.S\$ Million) မြင့်တက်နေသည်။ ထိုကြောင့် ဒေါ်လာဈေးပြန်လည် ကျဆင်းခြင်းမှာ ကုန်သွယ်မှု လိုငွေပြမှု လျော့နည်းခြင်းကြောင့် မဟုတ်ပေ။

ဤသည်ကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဗဟိုဘဏ်အနေဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်း တည်ငြိမ်စေဖို့အတွက် ၎င်း၏ Monetary tools များ အလုပ်လုပ်မလုပ်သဖြင့် ဥပဒေဖြင့်သာ လိုက်လံ ထိန်းကျောင်းနေရသည်ကို သိသိသာသာတွေ့ရပါသည်။

သုံးသပ်ချက်များ

(Conclusions)

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒေသတွင်း ပြဿနာများစွာ ကြုံတွေ့နေရသည်။ ထို့အပြင် NLD အစိုးရသည် စီးပွားရေးထက် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံရေး ဖြစ်စဉ်များအပေါ် အာရုံစိုက်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ အစိုးရ၏ မူဝါဒမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးရမှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မည် ဖြစ်သောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး တိုးတက်မှု ဖြစ်စေရန် မျှော်လင့်ချက်များ ပိုမိုပေးကွာလာသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမှာလည်း အောက်ဖော်ပြပါ ဇယားအရ လျော့ကျလျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပင်မစီးပွားရေးမှာ လယ်ယာကဏ္ဍဖြစ်သည့် အတွက် ထိုကဏ္ဍတွင် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော လယ်မြေ၊ ယာမြေ ပိုင်ဆိုင်မှုအငြင်းပွားသည့်အကျပ်အတည်း၊ လယ်သမားတို့၏ ကြွေးမြီအကျပ်အတည်းနှင့် အရည်အသွေး ပြည့်ဝသော လယ်ယာထွက်ကုန်များ ဖြစ်လာစေရန် နိုင်ငံတော် အစိုးရမှ ဝင်ရောက်ဖြေရှင်းပေးချိန်တန် ပြီဖြစ်သည်။

Table 8: Key Economic Indicators 2013/14 – 2019/20 (% of GDP)

	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Output and prices							
Real GDP (% change)	8.4	8.0	7.3	6.5	6.9	7.2	7.3
CPI (% change, Period average)	5.7	5.9	11.4	8.9	6.3	5.7	5.5
Public sector (% of GDP)							
Revenue	20.2	22.3	19.9	16.8	16.7	16.3	16.8
Union Government	10.2	12.4	12.4	9.6	9.6	9.5	10.2
Expenditure	21.7	23.4	23.2	21.3	20.5	19.6	19.9
Union Government	13.1	14.6	15.1	13.9	13.5	13.1	13.4
Balance	-1.5	-1.1	-3.2	-4.5	-3.8	-3.3	-3.1
Public debt	34.2	29.5	33.8	33.8	33.8	34.3	34.7
Money and credit (% change)							
Reserve money	16.0	5.0	20.0	13.4	9.7	9.4	10.5
Net claims on Government	6.6	13.5	31.5	24.5	12.8	10.0	6.0
Broad money	32.7	19.6	23.2	20.8	16.5	18.6	18.0
Private sector credit	52.5	36.5	34.0	21.0	19.0	25.0	24.0
Balance of payments (% of GDP)¹							
Current account balance	-4.9	-3.3	-4.8	-6.7	-6.8	-6.7	-6.6
Trade balance	-5.1	-6.3	-8.6	-10.2	-10.4	-10.4	-10.2
Financial account	7.4	7.1	6.6	6.5	7.8	8.1	8.3
FDI (net)	4.4	7.1	6.6	5.9	6.4	6.7	6.9
Overall balance	2.0	1.8	-0.7	-0.3	1.0	1.3	1.8
Memo item							
Nominal GDP (Kyat billion)	58,012	65,262	72,780	84,745	98,007	113,013	129,792

Sources: MOPF, CSO, CBM, IMF BOP Statistics, WB Staff estimates

1/ Preliminary IMF estimates subject to change

နိုင်ငံတော်၏ ကြွေးမြီ အရပ်ရပ်အခြေအနေ တင်ပြချက်

၆၀။ နိုင်ငံတော်၏ (၃၁-၁၂-၂၀၁၆) ရက်နေ့အထိ ပြည်ပကြွေးမြီ အရပ်ရပ်အခြေအနေမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

(အမေရိကန်ဒေါ်လာ)

စဉ်	မြီရှင်နိုင်ငံ/အဖွဲ့အစည်းအမည်	ပေးဆပ်ရန်ကျန်ငွေ
၁	အေဒီဘီ	၅၀၈,၇၀၈,၃၅၂.၀၉
၂	ဩစတြီးယား	၁၁၈,၅၃၈,၉၉၇.၅၂
၃	တရုတ်	၃,၉၅၅,၆၉၇,၅၇၇.၅၉
၄	ဗင်လန်	၂,၆၂၉,၄၉၅.၄၆
၅	ပြင်သစ်	၄၅၆,၇၂၇,၆၄၆.၄၁
၆	ဂျာမဏီ	၆၈၃,၀၀၈,၃၄၃.၂၈
၇	အိုင်ဒီအေ	၈၄၀,၅၄၉,၀၇၅.၅၇
၈	အိုင်အက်မ်အေဒီ	၃,၃၀၀,၂၇၉.၈၅
၉	အိန္ဒိယ	၁၈၆,၆၅၆,၂၀၃.၂၁
၁၀	ဂျပန်	၁,၉၉၈,၆၆၁,၅၀၆.၈၅
၁၁	ကိုရီးယား	၁၀၇,၃၀၀,၇၇၉.၅၄
၁၂	နယ်သာလန်	၈,၁၄၁,၃၁၀.၇၆
၁၃	အိုပက်	၁၁,၆၄၃,၃၆၄.၆၁
၁၄	ဆော်ဒီ	၁,၉၃၀,၀၀၇.၄၁
၁၅	ထိုင်း	၂၆,၁၆၁,၉၉၁.၀၀
၁၆	အင်္ဂလန်	၃၃,၆၀၈,၁၆၄.၆၄
၁၇	ဆာဗီးယား	၄၆,၆၁၆,၄၄၄.၅၃
	စုစုပေါင်း	၈,၉၈၉,၈၇၉,၅၄၀.၃၂

နိုင်ငံတော် အစိုးရတွင် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပကြွေးမြီ ဖိအားရှိနေသည်။ အထက်ဖော်ပြပါပုံကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြီရှင် နိုင်ငံစာရင်းတွင် တရုတ်နိုင်ငံမှာ ထိပ်ဆုံးတွင် ရှိပြီး၊ ဂျပန်နိုင်ငံမှာ ဒုတိယ မြီရှင် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ တရုတ်ယွမ်ငွေကြေးနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့၏ ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းမှာ တည်ငြိမ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံမှ ငွေချေးယူသည့်အခါ ဒေါ်လာကိုသာ အသုံးပြုသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဒေါ်လာငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်း တည်ငြိမ်ရေးမှာ အကြွေးပြန်ဆပ်ရန်အတွက်လဲ အရေးကြီးသည်။ အကယ်၍ ဒေါ်လာငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်း တိုးတက်လာပါက မြန်မာနိုင်ငံမှာ အကြွေးဝန်ထုပ်၊ ဝန်ပိုး ပိုကြီးလာမည် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် ကြွေးမြီလျှော့ချရန်အတွက် အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်ကို လျှော့ချနေသော်လည်း တစ်ဖက်တွင် ထိုကဲ့သို့ လျှော့ချခြင်းကြောင့် အစိုးရ၏ လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းအားကိုပါ

လျော့ကျလာစေမည် ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ အစိုးရက အသုံးစရိတ်ကို လျော့ချခြင်းကြောင့် တစ်ဖက်တွင်လည်း အခွန်များ တိုးမြှင့်ကောက်ခံလာနိုင်သည်။ ဦးထင်ကျော် အစိုးရမှာ လိုငွေနှင့် ဂျီဒီပီ အချိုးကို ၅ရာခိုင်းနှုန်းထက် ကျော်လွန်မှုမရှိစေရန် ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်မည်ဟု ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင် (၃/၂၀၁၇) ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေး၊ အောက်တိုဘာလ ၂ရက်၊ ၂၀၁၇ခုနှစ်တွင် ကြေညာထားသည်။

၆၁။ ၂၀၁၁-၂၀၁၂ ခု ၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှ ၂၀၁၆-၂၀၁၇ ခု၊ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အထိ နှစ်အလိုက် နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်း ၊ ပြည်ပ ကြွေးမြီ အခြေအနေမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါတယ်-

(ကျပ်ဘီလီယံ)

ဘဏ္ဍာရေးနှစ်	ပြည်တွင်းကြွေးမြီ (ကျပ်ဘီလီယံ)	ဂျီဒီပီ၏ %	ပြည်ပကြွေးမြီ (ကျပ်ဘီလီယံ)	ဂျီဒီပီ၏ %
၂၀၁၁-၂၀၁၂ (၃၁-၃-၂၀၁၂ နေ့အထိ)	၉,၉၃၈	၂၁.၃%	* ၆,၃၃၅	၁၃.၆%
၂၀၁၂-၂၀၁၃ (၃၁-၃-၂၀၁၃ နေ့အထိ)	၁၀,၈၂၄	၂၁.၁%	* ၇,၃၀၁	၁၄.၂%
၂၀၁၃-၂၀၁၄ (၃၁-၃-၂၀၁၄ နေ့အထိ)	၁၂,၀၁၄	၂၀.၃%	၉,၅၆၁	၁၆.၁%
၂၀၁၄-၂၀၁၅ (၃၁-၃-၂၀၁၅ နေ့အထိ)	၁၂,၄၈၇	၁၈.၉%	၉,၅၄၅	၁၄.၄%
၂၀၁၅-၂၀၁၆ (၃၁-၃-၂၀၁၆ နေ့အထိ)	၁၅,၇၂၄	၂၁.၄%	၁၂,၂၄၆	၁၆.၇%
၂၀၁၆-၂၀၁၇ (၃၁-၁၂-၂၀၁၆ နေ့အထိ)	၁၆,၃၃၄	၂၀.၁%	၁၀,၆၅၃	၁၃.၁%

မှတ်ချက်။ * နောက်ကျကြွေးများမပါဝင်ပါ။

Source: <http://www.mof.gov.mm>

ငွေကြေးမူဝါဒ Monetary tools များ အလုပ်လုပ်စေဖို့သည် ဘဏ္ဍာရေး မူဝါဒအပေါ်တွင်လဲ မှတည်နေသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေကြေးရရှိမှု အကန့်အသတ်ရှိခြင်းကို ဖြေရှင်းရန် ပို့ကုန် တင်ပို့မှု အားကောင်းမှသာ နိုင်ငံခြားငွေ ရရှိမှုများမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပို့ကုန်ဦးစားပေးစနစ် (Export-Led Growth)³ ဖြင့် သွားရန်လိုအပ်ပြီး၊ အစိုးရအနေဖြင့် ပို့ကုန်တင်ပို့မှုအားကောင်းစေရန် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို မှန်ကန်သော မူဝါဒများ ချမှတ်ပေးကာ လက်တွေ့ အကောင်အထည်ဖော်သင့်သည်။ ထိုမှသာ ပို့ကုန်တင်ပို့မှုမှ တစ်ဆင့် နိုင်ငံခြားငွေရရှိမှု တိုးတက်လာမည် ဖြစ်သောကြောင့် နိုင်ငံခြားငွေလဲလှယ်နှုန်း တည်ငြိမ်ရေးကိုလဲ ဗဟိုဘဏ်မှ ပိုမို လုပ်ဆောင်လာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အခွန်ကောက်ခံရရှိမှု အကန့်အသတ်ရှိခြင်းကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အခွန်တိုးကောက်ခြင်းထက် အခွန်ဆောင်နိုင်သူဦးရေ ပိုများအောင် အရင်လုပ်သင့်ပြီး အကောက်ခွန်ဦးစီးဌာန၏ လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းအား မြင့်တင်ရန်လဲ လိုအပ်သည်။

ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းနှင့် ညှိနှိုင်း၍ ဘဏ်မှ ချေးငွေအတိုးနှုန်း(၁၃%)ကို လဲလျှော့ချသင့်သည်။ အတိုးနှုန်းကို လျှော့ချနိုင်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူများအနေဖြင့် အလုပ်လုပ်ကိုင်လိုစိတ် ပိုမို ဖြစ်ပေါ်လာပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပြည်သူ့ ကြွေးမြီ ဖိအားကိုလဲ လျှော့ချနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မူဝါဒ အကြံပြုချက်များ

(Policy Recommendations)

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲချိန်ကို ဦးသိန်းစိန် အစိုးမှ စတင်ရေတွက်လျှင် ၇နှစ်ကျော် ကာလသာရှိပြီး၊ ဦးသိန်းစိန် အစိုးရအပြီး ဦးထင်ကျော်အစိုးရအတွက်မူ ၂နှစ်နီးပါး ကာလသာ ရှိသေးသည်။ သို့သော် နိုင်ငံတွင်းပြဿနာများမှာ ရှင်းမနိုင်အောင် ဖြစ်လျက်ရှိသည်။

ထိုကဲ့သို့ နိုင်ငံအတွက် အရေးကြီးလာသော အပြောင်းအလဲအများတွင် အဓိကကျလေ့ရှိသော ၂ချက်ရှိသည်။

ဤသည်မှာ ၁။ ပြတ်သားသော အစိုးရရှိခြင်းနှင့်

၂။ ထိုအစိုးရသည် စီးပွားရေးကဏ္ဍကို ဦးစားပေးခြင်းဖြစ်သည်။

အောက်ပါ သာဓကများကိုကြည့်လျှင် ထိုအချက် ၂ခုမှာ ပေါ်လွင်နေသည်။

တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံ ပြန်လည် နာလနီထူစေရန် ဝိုလ်ချုပ်ကြီးပတ်မှ ၁၉၆၁ အာဏာသိမ်းပြီး သမ္မတပတ်ချွန်းဟီးအနေဖြင့် တိုင်းပြည်ကိုပြန်လည် ထူထောင်ရာတွင် စီးပွားရေးကဏ္ဍကို အဓိက ဦးစားပေးခဲ့ပြီး ပို့ကုန်မြှင့်တင်ရေးကို အရေးတကြီး လုပ်ခဲ့သည်။

စင်ကာပူနိုင်ငံကို ဦးဆောင်ခဲ့သော လီကွမ်ယူမှာလဲ ၎င်းတိုင်းပြည်အနေအထားနှင့်ကိုက်ညီသော စီးပွားရေး အခြေအနေကို (ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဆိပ်ကမ်းကဲ့သို့သော) ဖန်တီးခဲ့ပြီး တတိယနိုင်ငံတစ်ခုမှ ပထမနိုင်ငံတစ်ခုသို့ ပြောင်းလဲရာတွင် ဦးဆောင်မှုပေးခဲ့သည်။

ထို့အတူပင် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံတွင်လဲ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဆူဟာတိုမှ သမ္မတဖြစ်လာပြီး တိုင်းပြည်တိုးတက်အောင် ပညာရှင်များ၏ အကြံများကို အလေးထားပြီး စီးပွားရေးကဏ္ဍကို အဓိကထား လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

အခြားတိုးတက်သွားသော နိုင်ငံများကို ကြည့်လျှင် တိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေးကို အမြဲတစေ အရေးကြီးသော ပထမဦးစားပေးအဖြစ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအလွန် ကာလတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ဦးဆောင်သော အစိုးရသည် စီးပွားရေးကဏ္ဍအတွက် ၂နှစ်တာ ကာလတွင် ထိရောက်သော မူဝါဒများနှင့် အစိုးရတွင် ပါဝင်မည့် မှန်ကန်သော လူရွေးချယ်မှုများ မလုပ်နိုင်ခဲ့ပေ။ ထို့အပြင် ငြိမ်းချမ်းရေးရမှ တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မည်ဟူသော မူဝါဒကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။

ထိုအကျိုးဆက်မှာ အရင်းအမြစ်များ အကန့်အသတ်ရှိသော ဆင်းရဲသော တိုင်းပြည်တစ်ခုအတွက် အမှားမခံနိုင်တော့ပေ။ ပညာတတ်များကို အစိုးရမှ နေရာမပေးခြင်းသည် အစိုးရအတွက် လမ်းချော်စေသော ပြဿနာများရဲ့ အစသာလျှင်ဖြစ်သည်။ အစိုးရမှ အပြောင်းအလဲအတွက် အမှားတစ်ခု လုပ်လျှင် ပြည်သူများမှ ဒုက္ခများစွာဖြင့် ထိုအပြောင်းအလဲကို လိုက်ပါရသည်။ ထို့ကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် စီးပွားရေး ကဏ္ဍကို တိုးတက်လာစေရန် အောက်ပါအချက်များကို ပြုလုပ်သင့်သည်။

၁- စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်နှင့် အစိုးရအား အကူအညီပေးရန် စွမ်းဆောင်နိုင်သော ပညာရှင်များကို နေရာပေးခြင်း၊ ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ နိုင်ငံတကာမှ ခေါ်ယူခြင်းများ ပြုလုပ်ရမည်⁴

၂ - ပို့ကုန်ဦးစားပေး လုပ်ငန်းများကို အစိုးရမှ ထိရောက်သော မူဝါဒများချမှတ်ပေးခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်များဖြင့် ပူးပေါင်း၍ တိုးမြှင့်ခြင်း

၃ - ပြည်တွင်းသို့ မလိုအပ်သော ကုန်ပစ္စည်းများ၊ ပြည်တွင်းတွင် အရည်အသွေးမီစွာ ထုတ်လုပ်နိုင်သော ကုန်ပစ္စည်းများကို အခွန်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အရေအတွက်သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်စေ မတင်သွင်းစေရန် တားဆီးခြင်း

၄- လယ်ယာထွက်ကုန်ပစ္စည်းများကို နိုင်ငံတကာနှင့် ယှဉ်နိုင်သော အရည်အသွေးဖြစ်လာစေရန် သုတေသန ဌာနများ ဖွဲ့စည်းပေးခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ကူညီပေးခြင်း

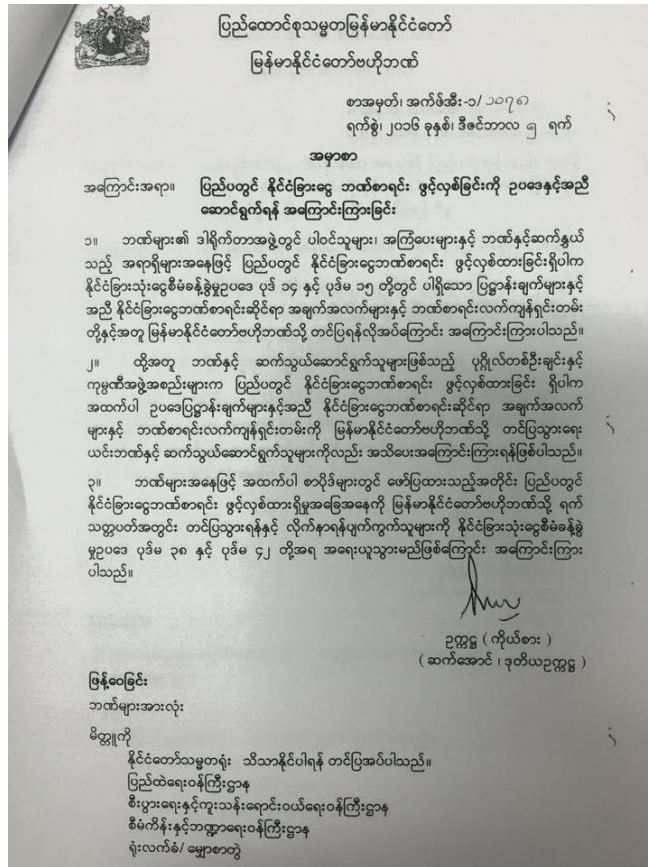
၅- စီးပွားရေးကို သိသိသာသာလှုံ့ဆော်ရန်အတွက် ငွေကြေးဖောင်းပွမှုနှုန်းကိုအစိုးရ သုံးငွေ ဆက်လက်လျှော့ချခြင်းဖြင့် ထိန်းညှိပြီး ဘဏ်မှချေးငွေအတိုးနှုန်း ၁၃ရာခိုင်နှုန်းကို လျှော့ချခြင်း

၆- အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်ခြင်းသည် ငွေကြေးမူဝါဒတည်ငြိမ်စေဖို့ အဓိက အကြောင်းအချက်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူများ အလုပ်အကိုင်ရရှိစေရေးနှင့် မှန်ကန်သော မူဝါဒများချမှတ်နိုင်ရန် မှန်ကန်သော အချက်အလက်များ ရရှိစေရေးအတွက် အလုပ်အကိုင် အာမခံ (Unemployment insurance)ကို အစိုးရမှ အကောင်အထည် ဖော် သင့်သည်။

၇- ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအလိုက် Research and Development Center များ တည်ထောင်သင့်သည်။

လက်ရှိတွင် အစိုးရအနေဖြင့် ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြန်သော်လည်း ထိုအာမခံကို ငွေကြေး ပေးအပ်ခြင်း အပြင် အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေ ပေးနိုင်သော ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းဖြင့် အလုပ်သမားများ၏ အချက်အလက် အမှန်များကို ရရှိစေနိုင်သည်။ ထိုမှန်ကန်သော အချက်အလက်များမှ တစ်ဆင့် အလုပ်လက်မဲ့နှုန်းကို ထိန်းညှိရန် လိုအပ်သော မူဝါဒများ မှန်ကန်စွာချမှတ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။⁵

မှတ်စုများ
(Notes)

- 1- နိုင်ငံခြားသုံးငွေ စီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ၊ (၁၅ရက်၊ ဒီဇင်ဘာ၊ ၂၀၁၅) အခန်း (၁၁)၊ တားမြစ်ချက်များ၊ ၃၈။ မည်သူမျှ နိုင်ငံခြားသုံးငွေ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခွင့် လိုင်စင် တစ်မျိုးမျိုးမရှိဘဲ နိုင်ငံခြားသုံးငွေ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခြင်း မပြုရ။

၃၈-က။ မည်သူမျှ ရွှေ၊ နိုင်ငံခြားသုံးငွေ၊ လက်ဝတ်ရတနာကို သတ်မှတ်ချက်များနှင့် အညီမဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံတော်အတွင်းသို့ ယူဆောင်လာခြင်း သို့မဟုတ် ပြည်ပသို့ ယူဆောင်သွားခြင်း မပြုရ။

၃၈-ခ။ မည်သူမျှ ပို့ကုန်ရငွေအားလုံးကို သတ်မှတ်ကာလအတွင်း နိုင်ငံတော်အတွင်းရှိ ယင်း၏ ဘဏ်ငွေစာရင်းသို့ နိုင်ငံခြားသုံးငွေဖြင့် ထည့်သွင်းရန် ပျက်ကွက်ခြင်း မရှိစေရ။

၃၈-ဂ။ မည်သူမျှ ပြည်ပနိုင်ငံတစ်ခုတွင် တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် ငွေလုံးငွေရင်း လွှဲပြောင်းမှုများကို သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ ဆောက်ရွက်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်းမရှိစေရ။

၃၈-ဃ။ မည်သူမျှ သတ်မှတ်ချက်နှင့်အညီမဟုတ်ဘဲ ပြည်ပမှ ငွေ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းကို ချေးယူခြင်းနှင့် ပြည်ပမှချေးငွေရယူရန် အလို့ငှာ ငွေချေးသက်သေခံလက်မှတ်များ ထုတ်ဝေခြင်းမပြုရ။

အခန်း(၁၂)၊ ပြစ်မှုနှင့် ပြစ်ဒဏ်၊ ၄၂။ မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၃၈နှင့် ပုဒ်မ ၃၈-ကတို့ပါ တားမြစ်ချက်များကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှား စီရင်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူအား သုံးနှစ်ထက်မပိုသည့် ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည့်အပြင် သက်သေခံပစ္စည်းများကိုလည်း ပြည်သူ့ ဘဏ္ဍာအဖြစ် သိမ်းဆည်းရန် အမိန့်ချမှတ်ရမည်။

၄၂-က။ မည်သူမဆို ပုဒ်မ ၃၈-ခ၊ ပုဒ်မ ၃၈-ဂနှင့် ပုဒ်မ ၃၈-ဃ တို့ပါ တားမြစ်ချက်တစ်ရပ်ရပ်ကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို တစ်နှစ်ထက်မပိုသည့် ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်။

3 - လက်ရှိ နိုင်ငံ၏ အခြေအနေအရလဲ မပြောင်းလဲသေးသည့်အတွက် ဆရာလှမြင့်ပြောကြားခဲ့သော Export-Led Growth (or) Outward Looking Strategy¹ ဖြင့် သွားရန် ဆရာမြတ်သိန်းမှ “A Collection of Inspirational Tributes in memory of world-renowned Myanmar economist fore father of modern economics, Professor DR HLA MYIT”(Sep,2017) စာအုပ်တွင် ထောက်ခံပြောကြားခဲ့သည်။

1-(Hla Myint. "The Inward and Outward Looking Countries of South East Asia and the Economic Future of the Region". Mimeographed. Paper for Symposium on Japan's Future in South East Asia, Kyoto University, 31 May to 2 June 1965.)

4-အစိုးရကို ကူညီဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သော ပညာတတ်များမှာ မိမိနိုင်ငံ၏စီးပွားရေး အကြောင်းကို အမှန်တကယ် နားလည်သော ပြည်တွင်းပညာရှင်များဖြစ်ရန် လိုအပ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော IMF, World Bank ကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ အကြံဉာဏ်များကြောင့် ဒုက္ခရောက်သွားသော နိုင်ငံများ

အများအပြားရှိပြီး ၎င်းတို့၏ မူဝါဒများ မိမိတို့တိုင်းပြည်တွင် အမှန်တကယ်အလုပ်ဖြစ်နိုင်၊ မဖြစ်နိုင်ဆန်းစစ်ဖို့ဖြစ်သည်။

5 - မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်း၊ ပြည်ပ စီးပွားရေးသမားများမှ ကျွမ်းကျင်သူများ(Skill Labour) ပညာတတ်သူများ(White Colour Skill Labour) Productive Worker များ ရှားပါးသည့် ပြဿနာကို ကြုံတွေ့နေရသည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ နှစ်ပေါင်းများစွာ ဖျက်စီးခံခဲ့ရသည့် ပညာရေးစနစ်မှ ထွက်လာသော ဘွဲ့ရများသည် ၎င်းတို့နှင့် ကိုက်ညီသော အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း နည်းပါးသလို၊ လုပ်ငန်းခွင်တွင် ၎င်းတို့၏ အရည်အချင်းများနှင့် အံ့မဝင်မှုများရှိသည်။ ထိုပြဿနာကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် အစိုးရမှ တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့် ဦးရေကို လျော့ချရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုအစား Polytechnic School များ လုံလောက်စွာ ထူထောင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ထူထောင်ရာတွင် အဓိက လိုအပ်မည့် ဆရာများကို နိုင်ငံတကာမှ ဌားရမ်းရမည်သာဖြစ်သည်။

အဓိက ပြဿနာမှာ လူတိုင်းအတွက် နေထိုင်စားသောက်ရန်လောက်ငှသော၊ အနာဂတ်တိုးတက်ရေးအတွက် စုဆောင်းနိုင်လောက်သော လုပ်ခလစာကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ မပေးနိုင်ခြင်း၊ မပေးချင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်းများ

(References)

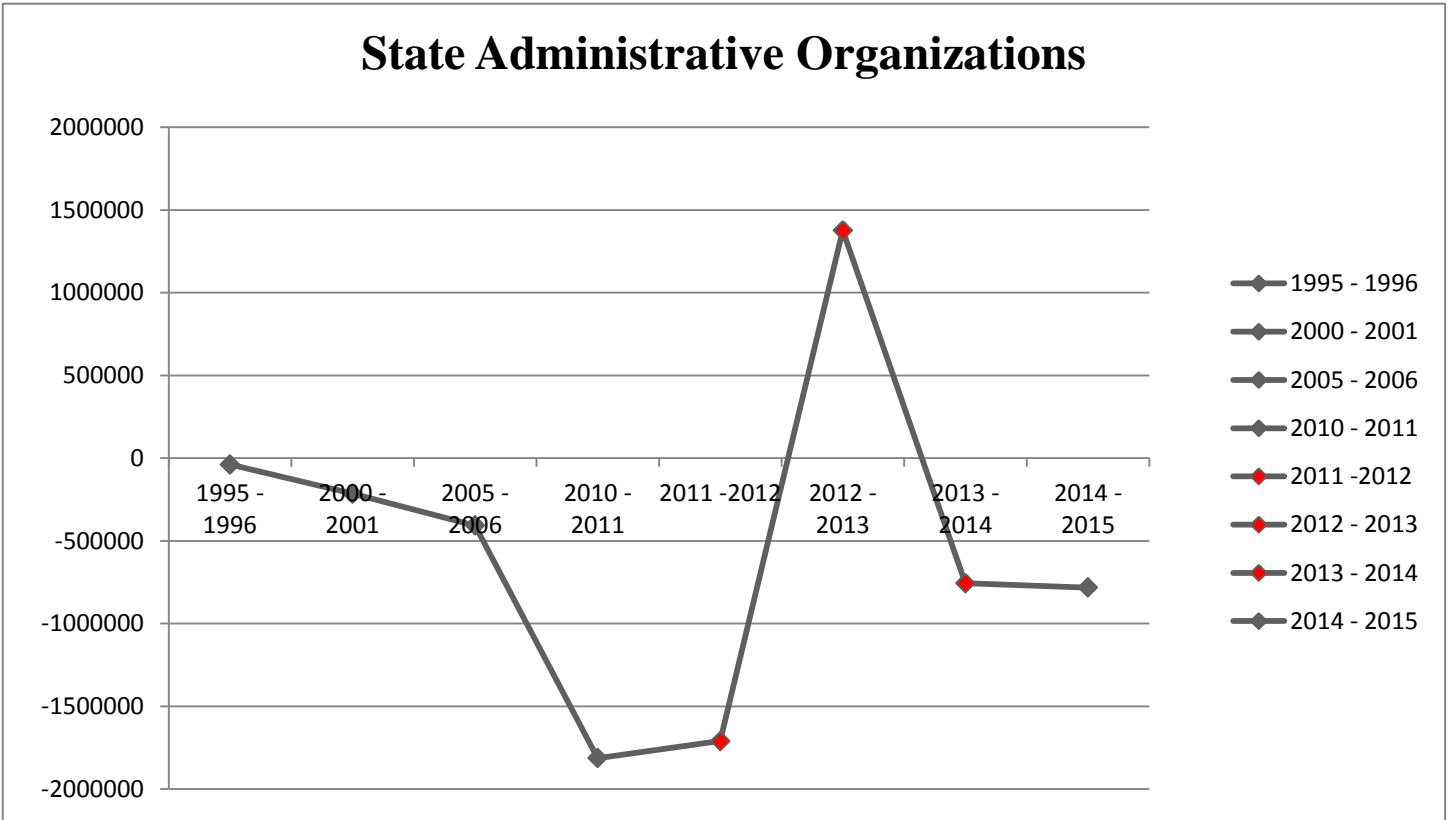
1. CSO 2015, 2016
2. <http://www.cbm.gov.mm/>
3. <http://www.mof.gov.mm/sites/default/files/04%20Union%20Planning%20and%20Finance%20Minister%27s%20Budget%20Speech%20for%202017-2018%20Fiscal%20Year%2830.1.2017%29.pdf>
4. Selected Monthly Economic Indicators, CSO
5. Myanmar Economic Monitor, December 2016, World Bank Group
6. Myanmar's Macro-Economy 2017: Taming the Dragons, Finding the Tigers, SEAN TURNELL, August 24, 2017, Yangon
7. STIGLITZ, JOSEPH E., MAKING GLOBALIZATION WORK
8. KRUGMAN, PAUL, Who Was Milton Friedman?, The New York Time Journal, February 15, 2007 Issue
9. <http://www.president-office.gov.mm/zg/?q=briefing-room/news/2017/10/02/id-13478>

နောက်ဆက်တွဲ ဇယား

(APPENDIX)

(Years 1995/1996 – 2014/2015(PA), absolute values in kyat millions)

Source: CSO

အထက်ဖော်ပြပါ ဇယားကို ကြည့်လျှင် ၂၀၁၂ - ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ဘတ်ဂျက်ပိုငွေ ပြနေသည်ကို တွေ့ရသည် အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော ၂၀၁၁တွင် ဦးသိန်းစိန် အစိုးရ တက်လာပြီး နောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံတကာမှ ချေးငွေများ၊ ထောက်ပံ့ငွေ များစွာ ရရှိခဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်ကို အောက်ဖော်ပြပါ ဇယားများကို ကြည့်လျှင် တွေ့နိုင်ပါသည်။

State Administrative Organizations

Years 1995/1996 – 2014/2015(PA), absolute values in kyat millions)

Year	Surplus (+) / Deficit (-)
1995 -1996	(-) 38819.5
2000 – 2001	(-) 214804.4
2005 – 2006	(-) 407217.2
2010 – 2011	(-) 1813559.8
2011 – 2012	(-) 1710015.5
2012 – 2013	+ 1376813.5
2013 – 2014	(-) 755213.8
2014 – 2015 (PA)	(-)782129.4

Source: Budget Department

5 of 6

TABLE 17.01

SUMMARY OF THE STATE BUDGET (cont'd)

Years 1995/1996-2013/2014, absolute values in kyat millions

Particulars	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
STATE ECONOMIC ENTERPRISES				
RECEIPTS	-	3541293.6	8136740.4	7905407.2
Internal Receipts	-	3539389.4	7497457.6	7469701.5
1.Current Account	-	3363867.3	7333927.2	7369145.5
2.Capital Account	-	175522.1	163530.4	100556.0
3.Financial Account	-	-	-	-
Foreign Receipts	-	1904.2	639282.8	435705.7
1.Foreign Loans	-	1904.2	639282.8	370581.7
2.Foreign Grants and Aids	-	-	-	65124.0
EXPENDITURES	-	3681573.9	4879992.9	6993069.9
1.Current Account	-	3301898.7	3685328.5	5504196.0
2.Capital Account	-	377231.4	1116571.3	1226492.5
3.Financial Account	-	2443.8	78093.1	262381.4
Surplus(+)/Deficit(-)	-	-140280.3	+3256747.5	+912337.3

STATE ECONOMIC ENTERPRISES
(Undertaken Outside the Union Fund)

	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
RECEIPTS	-	-	-	133652.3
Internal Receipts	-	-	-	128531.8
1.Current Account	-	-	-	114214.3
2.Capital Account	-	-	-	5731.7
3.Financial Account	-	-	-	8585.8
Foreign Receipts	-	-	-	5120.5
1.Foreign Loans	-	-	-	-
2.Foreign Grants and Aids	-	-	-	5120.5
EXPENDITURES	-	-	-	111352.1
1.Current Account	-	-	-	78378.5
2.Capital Account	-	-	-	26632.8
3.Financial Account	-	-	-	6340.8
Surplus(+)/Deficit(-)	-	-	-	+22300.1

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိ အခွန်ကောက်ခံရရှိမှု အခြေအနေ

ရဲမင်းအောင်

လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေအရပ်ရပ်မှာ အနုတ်သဘောဆောင်သည့် အခြေအနေများစွာကို တွေ့ရှိနေရပါသည်။ လူထုအစိုးရသစ်၏ မပြီးပြတ်သေးသော ငြိမ်းချမ်းရေး ကိစ္စရပ်များ၊ လိပ်ခဲတည်းလည်း စီးပွားရေးကိစ္စရပ်များ၊ နှစ်စဉ်လိုလို မြန်မာနိုင်ငံသို့ ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိသည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ အပြင် ယခုလောလောဆယ်တွင် ရခိုင်အရေးကိစ္စများပါ ကြုံတွေ့လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ပြင် ရခိုင်အရေး နှင့် ပတ်သတ်ပြီး နိုင်ငံတကာ မှ ဖိအားပေးမှုများကိုပါ ရင်ဆိုင်လျက်ရှိပါသည်။ သို့သော် စီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင်မူ တစ်ဆင့်ချင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည်ကို အစိုးရသစ်၏ အခွန်အကောက် ဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများ၊ ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများတွင် လောလောလတ်လတ် တွေ့ရှိနိုင်သည်ဟု ယေဘုယျ ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် အနိမ့်အမြင့်မှာမူ မတူညီမှုများစွာ ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ဒုတိယသမ္မတ(၁)နှင့် ကုန်သည်စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း၏ ကုန်သွယ်ရေးတိုးမြှင့်စေရန်အတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပဲတင်သွင်းမှုအပေါ် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပဲလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အစိုးရမှ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများ၊ အကောက်ခွန်မူဝါဒများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းများ အစရှိသည်တို့မှာ အပြု သဘောဆောင်သော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။

ဘောဂဗေဒ သီအိုရီအရ အခွန်ကောက်ခံမှုပုံစံ (၃)မျိုး ရှိသည်။ နှုန်းတိုးခွန်၊ နှုန်းလျော့ခွန်၊ ပုံသေခွန် တို့ ဖြစ်ကြသည်။ နှုန်းတိုးခွန် ဆိုသည်မှာ ဝင်ငွေများလေလေ ထိုင်ဝင်ငွေအပေါ် အခွန် ပိုတိုးကောက်လေလေ ဖြစ်ပါ သည်။ နှုန်းလျော့ခွန် ဆိုသည်မှာ ဝင်ငွေများလာလေလေ ထိုင်ဝင်ငွေအပေါ် အခွန် လျော့ကောက်လာခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ ပုံသေခွန် ဆိုသည်မှာ ဝင်ငွေတိုးသည်ဖြစ်စေ လျော့သည်ဖြစ်စေ သတ်မှတ်ထားသည့် နှုန်းထား အတိုင်း ကောက်ခံခြင်းဖြစ်ပါသည်။

လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံတွင် ကောက်ခံနေသည့် အခွန်အမျိုးအစားများသည် ဝင်ငွေများလေလေ အခွန်ပိုမိုစည်းကြပ် လေလေဆိုသည့် နှုန်းတိုးခွန်ပေါ် မူတည်၍ ကောက်ခံနေသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဆင်းရဲသူနှင့် ချမ်းသာသူကြား ကွာဟချက်သည် အလွန်ပင် ကြီးမားလှပေရာ ထိုချမ်းသာသောသူများအား ယခုထက် ပိုမို၍ အခွန်ပိုမို ကောက်ခံသင့်ပါသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလယ်အလတ်ဝင်ငွေရှိတဲ့ လူဦးရေ နည်းပါးပြီး ဆင်းရဲသောလူဦးရေမှာ ပိုမိုများပြားသည့်အတွက် ထိုသူများအတွက် နှုန်းလျော့ခွန်ကိုသာကောက်ခံ သင့်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုသို့ ကောက်ခံ မှသာလျှင် ဆင်းရဲသူများနှင့် အလယ်အလတ်ဝင်ငွေ ရှိသူများ၏ ဝင်ငွေများ ပိုမိုတိုးပွားလာပြီး စားသုံးမှု

စုဆောင်းမှုနှင့် ထုတ်လုပ်ရေးအပိုင်းများတွင် ပိုမိုတိုးတက်လာစေကာ တိုင်းပြည်၏ စုစုပေါင်း အမျိုးသား ထုတ်လုပ်မှု (GDP) ကို တိုးတက်လာစေနိုင်ပါသည်။

လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်မူဝါဒနှင့် အသုံးစရိတ်မူဝါဒများ

အခွန်မူဝါဒ

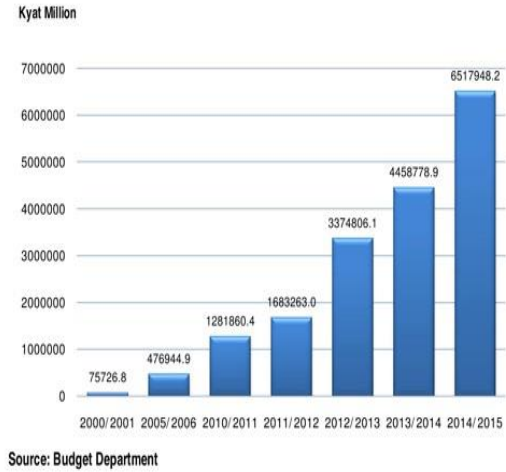
- ၁။ နိုင်ငံတော် အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်များအတွက်သာ အခွန်ကို ကောက်ခံခြင်း မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံတော်တွင် ညီညွတ်မျှတသော အရအသုံးငွေကြေးစနစ်ကို ဖော်ဆောင်၍ ငွေကြေးလည်ပတ်မှု မှန်ကန်စေရန်။
- ၂။ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို ထိန်းသိမ်းရန်။
- ၃။ ပြည်တွင်းစားသုံးမှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စုဆောင်းမှုတို့ကို အခွန်အကောက်စနစ်ဖြင့် ထိန်းညှိပေးရန်။
- ၄။ ကုန်ဈေးနှုန်းတည်ငြိမ်မှုအတွက် အထောက်အကူပြုရန်။
- ၅။ ပင်ငွေခွဲဝေမှုတမှုစေရန်နှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူပြုရန်။

အသုံးစရိတ်မူဝါဒ

- ၁။ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အသုံးစရိတ်များကို ဆက်လက် တိုးမြှင့်သုံးစွဲရန်။
- ၂။ ပြည်သူလူထုကို ချက်ချင်းလက်ငင်း အကျိုးပြုနိုင်သည့် အသုံးစရိတ်များကို ဦးစားပေးသုံးစွဲရန်။
- ၃။ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ပန်ထမ်းခန့်အပ်မှုများကို စနစ်တကျ စိစစ်ခွင့်ပြုရန်။
- ၄။ စီမံကိန်းများအား ဦးစားပေးအဆင့်ခွဲပြီး လတ်တလောမလိုအပ်သေးသည့် စီမံကိန်းများကို ရွှေ့ဆိုင်း ဆောင်ရွက်ရန်။
- ၅။ ပစ္စည်းဝယ်ယူမှုများကို စနစ်တကျ စိစစ်ဆောင်ရွက်ရန်။
- ၆။ ပြည်ပအကူအညီငွေနှင့် ပြည်ပချေးငွေများကို စိစစ်ရယူရန်။
- ၇။ ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး၊ လျှပ်စစ်မီးရရှိရေး၊ သောက်သုံးရေနှင့် စိုက်ပျိုးရေး လုံလောက်စွာ ရရှိရေးတို့ အတွက် တိုးမြှင့်သုံးစွဲရန်။

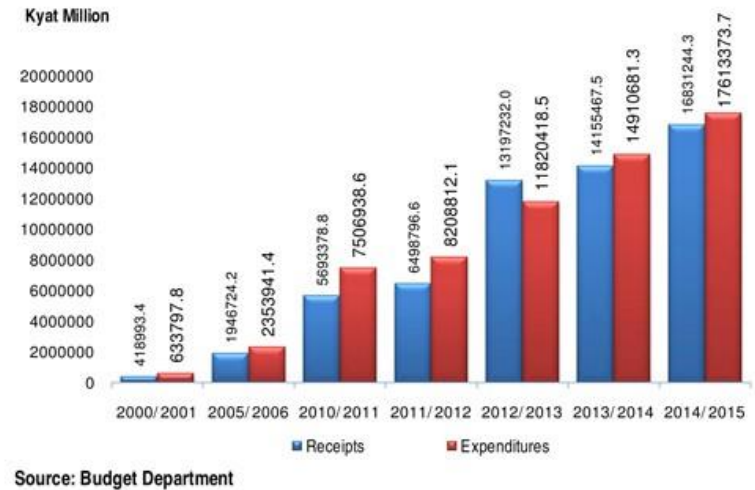
အခွန်ရရှိမှုပမာဏ

FIGURE 17.2 RECEIPTS TAXES

Source: Budget Department

FIGURE 17.1 SUMMARY OF THE STATE BUDGET

Source: Budget Department

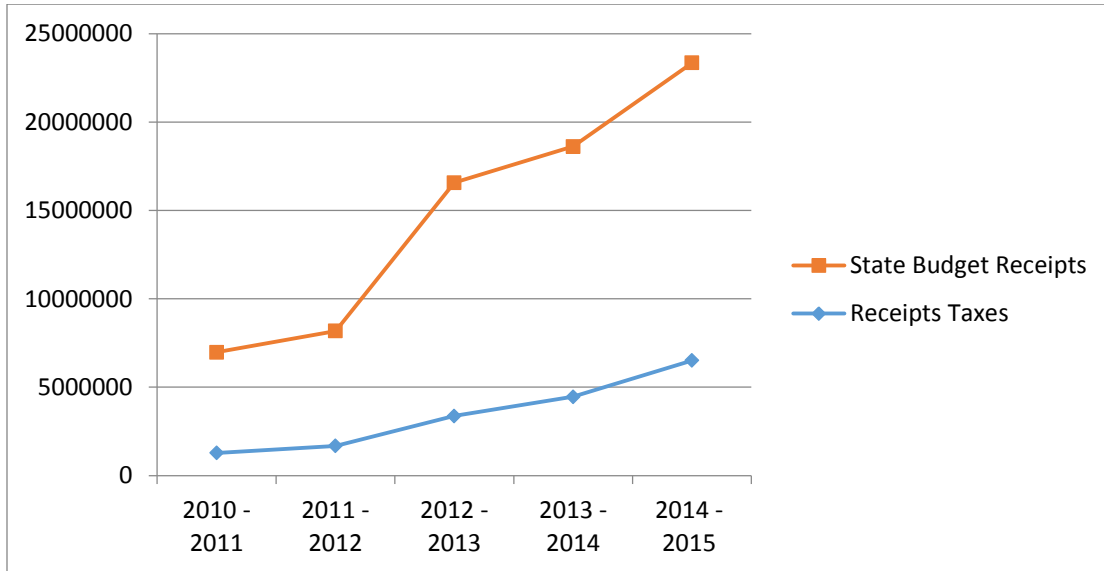
အဆိုပါ အခွန်မူဝါဒနှင့် အသုံးစရိတ်မူဝါဒများအား လေ့လာကြည့်ပါက အစိုးရသစ်အနေဖြင့် အခွန်အား ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် တိုးချဲ့ ကောက်ခံရန် အစီအစဉ်ရှိသလို အသုံးစရိတ်အပိုင်းတွင်လည်း အလေအလွင့်မရှိအောင် စိစစ်သုံးစွဲရင်း ပြည်သူလူထုအတွက် အမှန်တကယ်လိုအပ်သည့် နေရာများတွင် ပိုမိုသုံးစွဲရန် လျာထားသည်ဟု အကြမ်းဖျင်း ခန့်မှန်းနိုင်သည်။

အထက်ပါပုံ ၁၇.၁ကို ကြည့်ပါက ၂၀၁၀ -၂၀၁၁ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၁-၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်သည် ရငွေထက် ၂ဘီလီယံကျပ် နီးပါး ပိုသုံးသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ၂၀၁၂-၂၀၁၃ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံခြား အကူအညီရငွေ၊ ချေးငွေများပင်ရောက်လာသောကြောင့် ထိုတစ်နှစ်တွင် ရငွေမှာ သုံးငွေထက် + 1376813.5 ကျပ်မီလီယံ ပိုမိုရရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၃-၂၀၁၄ခုနှစ်တွင် စသိန်းကျပ်မီလီယံ လိုငွေပြန်ပြခဲ့ပါသည်။

ထိုအကူအညီငွေများ ရပြီး နောက်နှစ်တွင်လဲ အစိုးရမှာ ဘတ်ဂျက်လိုငွေဆက်လက်ပြလျက်ရှိသည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်အဆိုပါနိုင်ငံခြားအကူအညီများကြောင့်ရရှိငွေများသည် မည်သည့်ကဏ္ဍတွင် သုံးစွဲလိုက်သည်ကို မသိရပေ။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံခြားအကူအညီရငွေမှာ အစိုးရဘတ်ဂျက်လိုငွေပြမှုကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် နည်းလမ်းတစ်ခု မဟုတ်ပေ။ အမှန်တကယ်လုပ်ဆောင်သင့်သည်မှာ အစိုးရတစ်ရပ်အနေဖြင့် အခွန်မှရငွေဖြင့်သာ အဓိက ရပ်တည်သင့်သည်။ ထို့ကြောင့် Tax Base ကိုချဲ့ခြင်းနှင့် နှုန်းတိုးခွန်(Progressive Tax) ဖြင့် ကောက်ခံခြင်းတို့ လုပ်သင့်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှုန်းတိုးခွန်ဖြင့် ကောက်ခံသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သို့သော် ပင်ငွေဖြင့် လူတန်းစားများအပေါ်တွင် အခွန် စည်းကြပ်နိုင်ဖို့ လိုအပ်ပါသည်။

အောက်ဖော်ပြပါပုံကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အစိုးရ၏ ဘတ်ဂျက်ရငွေတွင် အခွန်မှရငွေသည် ၂၀၁၄-၂၀၁၅ခုနှစ်အထိ ၅၅% ဝချိုးသာလျှင်ရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။

Relationships between Receipts Taxes and State Budget Receipts (Kyat Million)

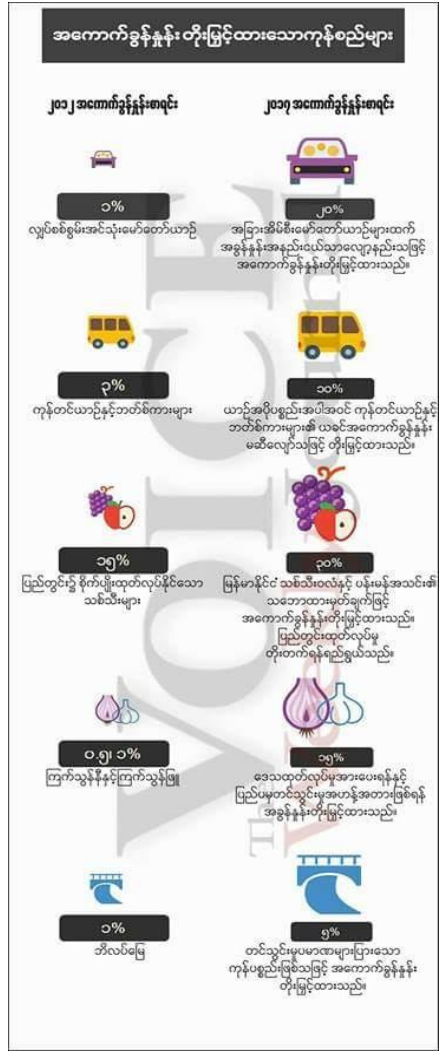

Source: Budget Department.

၂၀၁၁ခုနှစ် သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရ တက်လာသည့် နောက်ပိုင်းတွင် အခွန်ရရှိမှုအခြေအနေမှာ တစ်စထက်တစ်စ ပိုမိုတိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ပြည်ထောင်စု၏ အရအသုံးငွေစာရင်းတွင် အခွန်မှ ရငွေ အချိုးအစားမှာ ၂၀၁၄-၂၀၁၅ခုနှစ်အထိ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ နည်းပါးလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဦးထင်ကျော်အစိုးရသည် အောက်တိုဘာလ(၁)ရက်နေ့မှ၍ အောက်ပါအတိုင်း အကောက်ခွန် နှုန်းများ ပြောင်းလဲ ကောက်ခံမည်ဖြစ်ကြောင်းကြေညာခဲ့သည်။

အောက်ဇယား ၁ ရက်မှ စတင်ပြောင်းလဲမည့်အကောက်ခွန်နှုန်းများ၊ ဖုန်းနှုန်းဖြင့်ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်

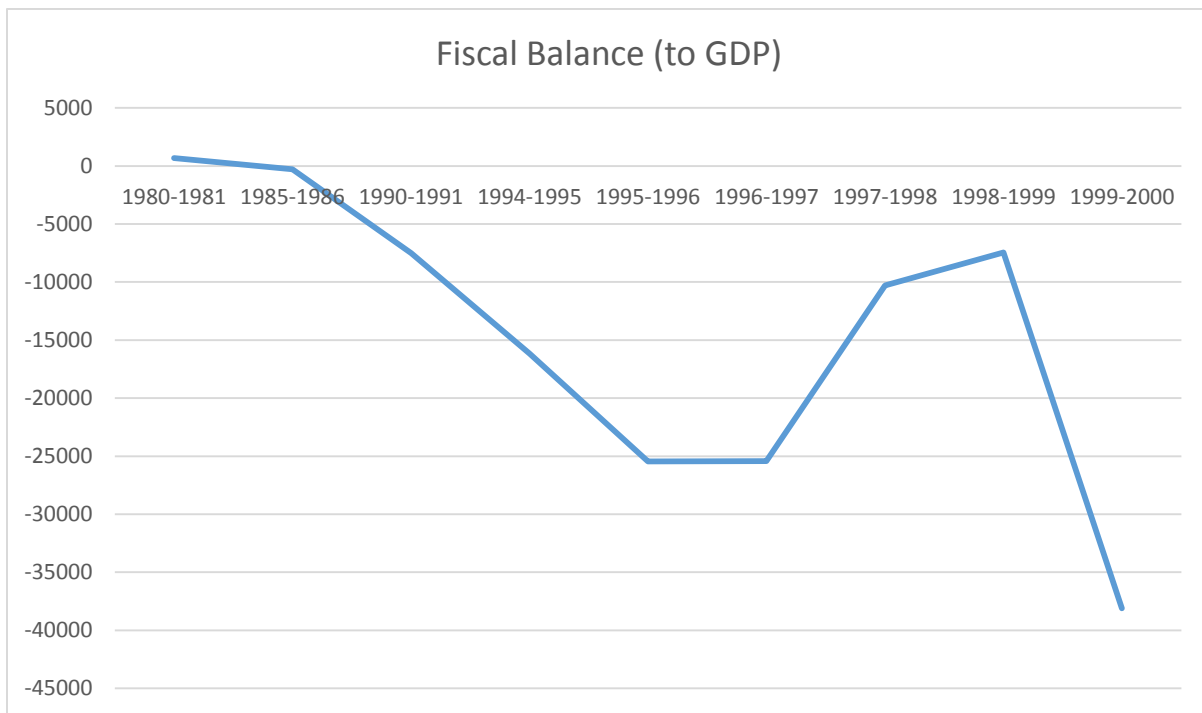
စဉ်	ပစ္စည်းအမျိုးအစား	ယခုနှုန်း	ပြောင်းလဲမည့်နှုန်း
၁	ပြည်တွင်း၌ စိုက်ပျိုးထွက်ရှိသော အသီးအနှံများ	၁၅	၃၀
၂	ကြက်သွန်ဖြူ၊ ကြက်သွန်နီ	၀.၅/၁	၁၀
၃	ပန်းများ	၅	၁၅
၄	ရိက္ခာ	၅	၁၀
၅	ငါးသေတ္တာ	၇.၅	၁၀
၆	အသင့်သောက်သုံးနိုင်သော ကော်ဖီ	၁၅	၂၀
၇	အိမ်သုံးဆား	၁၀	၂၀
၈	သန့်စင်ပြီးသကြား	၀.၅	၃
၉	လက်ဖက်	၁၅	၂၀
၁၀	ချည်ထည်ဖျင်ကြမ်း	၄	၅
၁၁	ဝါအကြမ်း/အချော	၀/၁	၃
၁၂	ချည်ခင်	၁	၅
၁၃	ဘီလပ်မြေ	၁	၅
၁၄	ပရိဘောဂ	၁၅	၂၀
၁၅	အိတ်ကုန်း၊ လေအေးပေးစက်၊ ပန်ကာ	၁/၇.၅	၁၀
၁၆	သစ်လုံး	၁၅	၀
၁၇	ဘတ်စ်ကား၊ ထရပ်ကား	၃	အစိုးလိက်သွင်းလျှင် ၁၀ ပြန်ဆင်ရန်အစိတ်အပိုင်း ၇.၅
၁၈	၂၀၀၀ စီစီအောက်လူစီးမော်တော်ယာဉ်	၃၀	အစိုးလိက်သွင်းလျှင် ၁၀ ပြန်ဆင်ရန်အစိတ်အပိုင်း ၁၀
၁၉	၂၀၀၀ စီစီအထက်လူစီးမော်တော်ယာဉ်	၄၀	အစိုးလိက်သွင်းလျှင် ၄၀ ပြန်ဆင်ရန် အစိတ်အပိုင်း ၂၀
၂၀	လျှပ်စစ်ကား	၁	၂၀
၂၁	ဂေါက်ကား၊ အလားတူစက်ပစ္စည်း	၁.၅	၁၅
၂၂	သတင်းစာစက္ကူ	၀.၁	၃
၂၃	ဖာနီဆက်များ	၁၀	၅

အထက်ပါ အခွန်နှုန်းများသည် ဖြစ်သင့်ဖြစ်ထိုက်သော နှုန်းထားများဖြစ်သည်။ သို့သော် ပြည်ပမှ တင်သွင်းလာသော ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို အခွန်တိုးကောက်ခြင်းအားဖြင့် ပြည်တွင်းရှိ လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းအား ပိုမို တိုးတက်လာမည် ဖြစ်သော်လည်း ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းရှင်များ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ပိုမိုတိုးတက်လာစေရန် လက်ရှိ ကြံ့တွေ့နေသည့် ချေးငွေရရှိမှု အခက်အခဲများ၊ နိုင်ငံခြားဈေးကွက်ရရှိရေးနှင့် ခိုင်မာသည့် ဥပဒေများကိုပါ ပြုလုပ်ပေးရန် လိုအပ်သည်။

Year	Fiscal Balance (to GDP)
1980-1981	667.5
1985-1986	-298.1
1990-1991	-7505.1
1994-1995	-16152.9
1995-1996	-25450.3
1996-1997	-25427.5
1997-1998	-10280.7
1998-1999	-7458.4
1999-2000	-38091.2

Source: CSO

Source: CSO

သုံးသပ်ချက်များ

သို့အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၏လက်ရှိ စီးပွားရေးမူဝါဒမှာ ဘက်ဂျက်လိုငွေကို ဂျီဒီပီ၏ ငါးရာခိုင်နှုန်းထက် ပိုမသုံးစေရေး၊ အခွန်တိုးမြှင့် ကောက်ခံရေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ပြုရေး တို့ဖြစ်ကြသည်။ ထိုအစား ဖြစ်သင့်သည့် မူဝါဒများမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိကာလသည် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ပြုလုပ်နေသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ ဘက်ဂျက်ကို ပိုမိုသုံးစွဲရမည်ဖြစ်ကာ တစ်ဖက်တွင်လည်း အခွန်မှ ရငွေကို ယခုထက် ပိုမိုရရှိအောင် ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုရေးတွင်လည်း အမြတ်အစွန်းရနေသော လုပ်ငန်းများ၊ အမျိုးသားအကျိုးစီးပွားအတွက် အရေးကြီးသည့် စက်မှု၊ လက်မှုလုပ်ငန်း များကိုမူ ပုဂ္ဂလိကပိုင် မပြုလုပ်သင့်ဟု မြင်မိပါသည်။

ကိုးကားများ

- 1- CSO 2016
- 2- Ministry of Planning and Finance. (Citizens Budget 2017:2018)
- 3- The Voice Daily News.

Seeking an optimal policy path, least “negative externalities” on regional growth in Chin State

PYAI NYEIN KYAW

Abstract

The study attempts to investigate the current condition of economic growth in Chin State. Discussion paper tries to emphasize on the Factors of Production in the state. Secondary data are employed in the study and data coming from multiple sources, are in descriptive method. Purpose of the research is to seek the priority sector that can contribute to engine of economic growth of the State. The study mainly considers and assumes an accomplished period of implementation of infrastructure development by the regional government. The author formulates the research question as to what can happen in the regional economy after the state passed over the barriers for development (infrastructure development). The author concludes that “Tourism sector” can be one of the priority sectors that can contribute to economic growth possibility and sustainability, as well as the most appropriate and least of “negative externalities”. The author tries to propose a possible growth framework where the tourism sector contributes to the regional growth in long term and short term. The paper points out that even though regional when government implemented the development strategically and inclusively, local community has no opportunities to gain economic benefits from the regional development. The community can be exclude unexpectedly from the development by the government’s implementation on agro-based sectors and manufacturing sector as a policy prioritization. Additionally, the author founds that with 71.2 percent (INSTITUTE, June, 2007), the Chin population engaged in Agriculture (including hunting and forestry) sector. Unsustainability can be seen in the Chin state, if the percent will be remained.

Keywords: Sustainable development, economic policy, poverty, Chin State, Myanmar

1. Introduction

Myanmar is constituted by seven Regions and seven States and Nay Pyi Taw, the capital of the Union as Union territory. Myanmar is one of the countries classified as Least Developed Country by the United Nations¹. The situation of the country is one with multiple obstacles such as constitutional crisis, armed and religious conflict, despite numerous economic opportunities in ASEAN. The World Bank stated that there remain risks of political instability, policy discontinuity, and stalled reforms due to vested interests (WorldBank, 2014). Most scholars expressed Myanmar as being in the “Liberalization process”, “Transitional process”, and “Democratization process”. The country is under both several challenges and opportunities. The government has formulated and declared the economic policy for the aggregate economy. Based on strong and effective legal system², national reconciliation, and peace, resources allocation and sustainable development. One obvious objective defined in twelve economic objectives, is to gain balanced growth between regions and states (T. R. o. t. U. o. Myanmar, 2016). Economic policy which also is emphasized on balanced operational development between regions and states under the former president U Thein Sein’s administration term (The Republic of the Union of Myanmar, January, 2015), according to the 2008 Constitution, where it state for the development of Regions and States, that “*The Union shall assist to promote socio-economic development including education, health, economy, transport and*

¹ <http://data.worldbank.org/region/least-developed-countries:-un-classification>

² <http://dassk.org/index.php?topic=8501.0>

communication, so forth, of less-developed National races"(T. R. o. t. U. o. Myanmar, September, 2008). Nowadays, most LDC countries have been facing a dilemma between economic growth and sustainable development to escape from LDC status. Although Government has led and tried to reform various sectors, public participation has not been ready yet to support the agenda of government. Only economic policy implementation (promotion of growth and investment) can effectively drive aggregate economic growth. The community demands equitable resources distribution among the Union government and States and Regions. Nowadays, Myanmar's economy is primed for sustainable growth; to causing government to replace the old perspectives with new ideology of political economy, based on the classical economic implementation, management and procedures. Therefore the new government has been facing insufficient capacity in economic governance since the beginning.

2. Objective

The study aims to attempt an investigation that emphasize on Chin State's economy. The investigation is to expose the optimal solution to sectorial reform and prior implementation of revenue of regional government. The study of reason is Chin State is one of least developed states and region in Myanmar. According to UNDP report, Chin state is one of the poorest among states and regions (U. MYANMAR, 2014), then the population is second smallest state in the country ("The 2014 Myanmar Population and Housing Census," 2015). Geographically, in the distribution of business of Chin state is 1.1 percent (CSO, 2016) and the percent is least distribution among the states and regions. In Chin state, there has 55.2 percent (Age group 15-64) of total state population that are economically productive. Moreover, labor force participation rate is 64.8 percent and unemployment rate of the state is 5.4 percent in that population.

3. Methodology

This paper analyzes the secondary data and information from different sources. The study is prepared on the data from the publication by the ministries such as Ministry of Commerce, Central Statistical Organization, Census data and others non-government institution. For the data analysis, the author applies the descriptive methods that to gather and present the data. As a data requirement in this study, multiple sectorial data of Chin State are insufficient that to apply in empirical analysis. Nevertheless, major variables which are vital roles in this study are employed.

4. Conceptual Framework

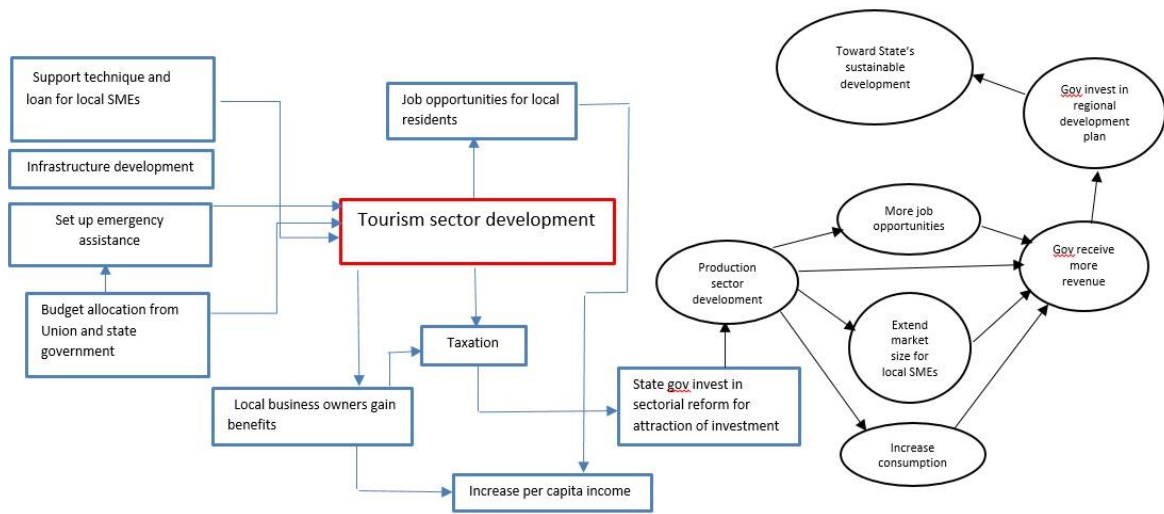
The study investigate the local condition and features of the state, regional government's policy encourage on agro-based and livestock economy, in order to poverty reduction in Chin State and appear to be food security. The community based tourism in Chin State, State government stated it at the objective level that as a policy instrument, in order to reach the mission. Nevertheless, it has been designed as low level prioritization. Following figure show that a conceptual framework on regional economic well-being. Economic well-being can occur in the state if regional government tries to emphasize on tourism sector. It is also the author's proposal for the policy priority. Prioritization on tourism sector, the state can gain the benefit from that sector and can be happen regional economic well-being in the short term, according to the following framework. The author assumes that implementation on community based tourism, can gain the economic benefit faster than implementation on other sectors. Moreover, the community based tourism can encourage the environmental conservation and sustainable development. To progress on tourism sector, regional government must necessary that to implement on basic infrastructure. Infrastructure development will

be necessary not only for tourism sector but also on all sectorial reform. In the infrastructure development, there are multi transportation, electricity, clean waters etc. Additionally, there are necessary that to set up emergency assistance or response to customers in tourism industry. It means that try to support security staffs, well prepare administration, multiple use response channel etc. That arrangement can be bewitching for the local and non-local guests. In the initial stage, there is necessary to consider on local business’s management and other technical resources support by regional government. Regional government can request the necessary financial resources to the union government, it might receive financial resources fully or partially. Alternatively, regional government already formulated a Strategy for the developmental programs for Small and Medium Enterprises in Chin State. In that Development Strategy, Eco and Community Based Tourism is one of the strategy consideration in the Chin State development. But it is not determination on as a priority sector for the state development. Additionally, regional government’s revenue can earn from the taxation on the tourism sector. Regional government can invest the some financial resources to the human resources program for the sustainable development in the state. Tourism sector development can be gain the benefit for the state sustainability in short term and long term.

Author hypothesize that tourism industry can contribute the economic benefit for local residents in short-term (see in detail following figure). Figure (1) show that conceptual map for the possible State’s economy, major thoughts based on tourism industry, there are necessary some financial resources and implementation in order to tourism sector development initially. Chin State government design the development plan and allocate the financial resources to the implementation which support to tourism sector development such as infrastructure development, set up emergency plan and assistance as well. While tourism industry develop, on the other hand, job and market opportunities for the local SMEs and residents consequently. Moreover, Chin State government’s revenue become from taxations (including categories income tax, commercial tax, property tax, consumption tax, etc.). One component of hypotheses is that development of tourism industry lead to effect on rising of individual income or household income. In term of fundamental concept of economics, when household or individual’s income increase, consumption of them go up as will. High or moderate consumption encourage to economic functioning well. When government’s revenue increase, sectorial reform or implementation for attraction of investment (infrastructure development) is being emphasized more. In the diagram, blue color or rectangle box indicate to long term journey of Chin State development. Fundamentally and theoretically, the production sector is one of the economic engine in an economy. Therefore, the author designs the economic development in Chin State, That is production sector lead to contribute to rise up the total output of Chin State’s economy. Development of production sector create more job and market opportunities. Nevertheless, there is necessary to consider protection and recovery design and implementation for sustainable society by Chin State’s government.

In the conceptual framework, the author eliminates the agricultural sector to consider in the Chin State’s economy. In the government’s prior agenda for Chin State, agriculture and breeding sectors are being considered. Because existing agricultural practices lead to deforestation and instability. For the farmers who are from the whole country’s agriculture sector are necessary the technical supports and capitals.

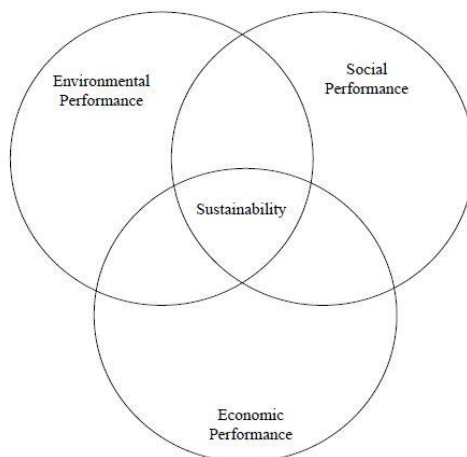
Figure (2) Proposed new strategy for Chin State’s economy

Source: Author’s design

The author employed a concept of sustainable development that is the triple bottom line concept developed by Elkington. It can be considered simultaneously that balances economic, environmental and social goals. The key idea is to suggest that at the intersection of Social, environmental and economic performance affect positively to firms and society (Rogers, 2008). The triple bottom line encourage that to become effect positively on the environmental and society, on the other hand, farms also can gain the reputation. Figure (3) show that the best situation among the areas which are society, environment and business. Every activities lead to sustainability aspect by economically and socially. Nevertheless, organizational behavior and business models are considered that to redesign, in order to equilibrate with this concept.

Figure (3) Triple bottom line

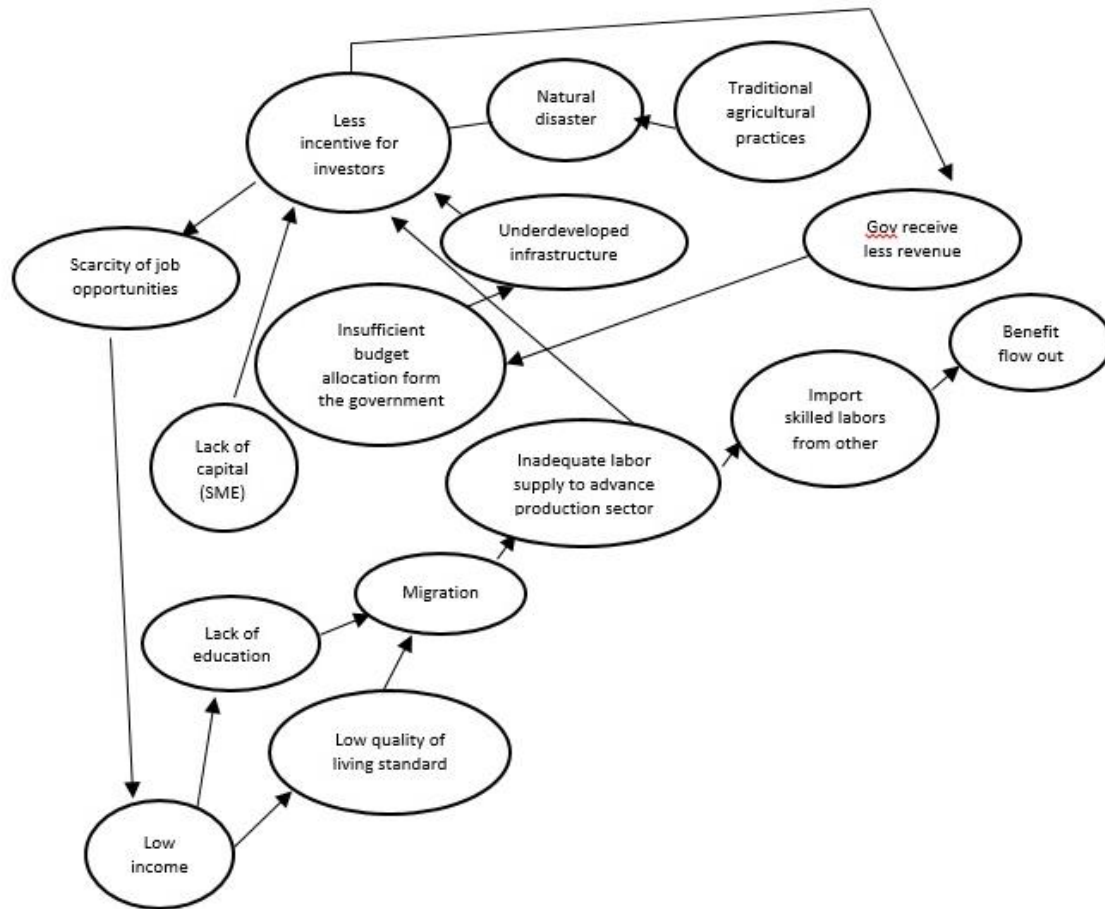

Source: Craig R. Carter, Dale S. Rogers, (2008) “A framework of sustainable supply chain management: moving toward new theory”, International Journal of Physical Distribution & Logistics Management, Vol. 38 Issue: 5, pp. 360-387, <https://doi.org/10.1108/09600030810882816>

5. Problem Mapping

The author presents a mapping for the problems with the following figure. In the figure, *infrastructure* and *natural disaster* are identified as a root cause of the problems in Chin State. Nevertheless, there can be other causes of the problem, occasionally. For instance, *natural disaster* can cause *less incentive for investors*, at the same, *natural disaster* can be effected by traditional *agricultural practices* such as shift cultivation. Some factors are vicious cycle, for instance, lack of investment leads to the state government receive less revenue from the investment; as a consequence, the state government contributes less the financial resources from the revenue. Being less revenue from the investment sector, government is not capable to invest in the infrastructure sufficiently. The problem mapping indicate the causality. Moreover, lack of investment (less incentive for investors) places burden on level of income and Job opportunities, then it encourages the local residents to become as a diaspora. The people seek the opportunities of education and higher living standards outside of Chin State. Also it is said that existing labor force cannot support the production sectors, thus when economic windows open, investment and production benefits flow out from the Chin State, because skilled labor will be imported from other States and Regions by the enterprises for the production sector. The author assumes that infrastructure and natural disaster are primary barriers for the State’s economy, and it is hard to visibly increase individual income of people living in Chin State. Local residents in State, can gain economic benefits slightly from the State’s agenda setting. For reasons for inadequate labor supply to advance production sector (see in figure), lack of skilled labors and then lack of capital that to set up the SMEs in Chin State, there is not much room for entry into the State’s development agenda in short-term setting. Regarding Small and Medium Enterprises, there are perplexing procedures in applying loan for the business. The problem is emphasized after the condition of developed transportation sector. Most of the studying state multidimensional aspects on the current condition of Chin State. In the present study, the author’s major consideration is beyond the period of transportation advancement. The author’s concern is that benefits flow out from the Chin State. Economically, the State production can rise in the multiple sectors; nevertheless, the individual income is not guaranteed that to rise up.

Figure (4) problem mapping of Chin State

Source: Author’s design

6. Brief profile of Chin State

Chin State is located in the northwest of Myanmar and bordering India and Bangladesh with neighboring states and regions of Sagaing region, Magway region and Rakhine state. Its total population is 478,801 and according to following table, second smallest population compared with other States and Regions (Remark: some areas in Kachin State, Kayin State and Rakhine State were enumerated during the census, therefore, the author omitted those States). In Myanmar, the smallest-population state is Kaya state.

Table (1) Distribution of Population by State/Region

State/Region	Total	Male	Female
Kayah	286,627	143,213	143,414
Chin	478,801	229,604	249,197
Sagaing	5,325,347	2,516,949	2,808,398
Tanintharyi	1,408,401	700,619	707,782
Bago	4,867,373	2,322,338	2,545,035
Magway	3,917,055	1,813,974	2,103,081
Mandalay	6,165,723	2,928,367	3,237,356

Mon	2,054,393	987,392	1,067,001
Yangon	7,360,703	3,516,403	3,844,300
Shan	5,824,432	2,910,710	2,913,722
Ayeyawady	6,184,829	3,009,808	3,175,021
Nay Pyi Taw	1,160,242	565,155	595,087

Source: Population and Housing Census of Myanmar, 2014

According to following table, there are 3 Districts, 9 Townships, 40 Wards, 470 Village Tracts, and 1,501 Villages. Haka district is capital of Chin State, but with very small population when compared with the other districts of Falam and Mindat. Mindat district is the biggest district with major economic activities based on the related agriculture sectors. Paddy production is insufficient for Chin population; therefore, in order to fulfil necessary food of 30 percent, the food is imported from other States and Regions.

Table (2) Population of Chin State

Districts	Sub-total population of Districts	Townships	Both sex	Male	Female
HAKA	98,726	Haka	48,352	23,022	25,330
		Thantlang	50,374	24,379	25,995
FALAM	167,578	Falam	41,457	20,350	21,107
		Tedim	87,623	41,927	45,696
		Tonzaung	20,722	10,107	10,615
		Rihkhuadal (ST)	6,620	3,273	3,347
		Cikha (ST)	11,156	5,585	5,571
MINDAT	212,497	Mindat	42,600	19,727	22,873
		Matupi	39,086	18,680	20,406
		Kanpalet	21,493	10,313	11,180
		Paletwa	64,971	31,104	33,867
		Reazu (ST)	12,265	5,471	6,794
		Sami (ST)	32,082	15,666	16,416

Source: Population and Housing Census of Myanmar, 2014

Chin state is terrain and mountainous and its development is under the poverty line. The state is composed of nine townships namely by Kanpatlat, Mindat, Palatwa, Matupi, Haka, Falam, Tiddim, Tonzang and Htantalan townships. In religion, population majority is of Christian affiliation and Chin ethnicity. Most of households' livelihood are farming, agro-based and blue-collar. Paddy production is the major role in Chin State, then maize is second major-production. The following table (3), shows sown acreage in the Chin state of the selected crops of paddy, wheat and maize. In comparison with other regions, Chin State of groundnut, sesame and Pedisein have small-scale acres in plantation. Local farmers exercise shift cultivation technique for agricultural production. Some studies found very small scale of logging due to poor transportation. Furthermore, these studies concluded that there is positive association between mega scale of logging and well-functioning transportation. It means that when mode of transportation was well-functioning, amount of logging also went up.³

³ The Study of border region, Myanmar-India, Than Naing Lin & Zaw Guan, May 2015, ARC-M

Table (3) Sown acreage of selected crops in Chin State (year 2007 to 2014)

Chin State	Year	Paddy	Wheat	Maize	Groundnut (Rain)	Groundnut (Winter)	Sesamum (Early)	Pedisein (Greengram)
	2007	136095	215	90901	2999	2226	7321	546
2008	137803	212	91443	1568	2294	7447	535	
2009	138569	216	91628	1828	2372	7515	594	
2010	138940	205	91719	1737	2431	7604	593	
2011	107723	80	70188	1185	2542	6551	504	
2012	107463	65	69493	1239	2677	6922	498	
2013	101179	154	63618	1398	2996	6567	635	
2014	93377	131	58123	1326	3032	6511	643	

Source: Myanmar Statistical Year book 2015

Furthermore, in 2014 data, Chin people's daily income is between 1000 and 1500 kyats approximately⁴. Which is under the international poverty line. The international poverty line is currently defined as 1.90 \$ per person per day using 2011 purchasing power parity (PPP) (United Nations, 2016).

The state is faced with inadequate skilled labor, with many barriers to entry into the industry and workplace because the young labor forces are working in informal economy and the most important factor is migration, the majority of youth move to outside of the state. The sector of small and medium enterprise in Chin State has barriers to access of the financial capital to set up business. Financial inaccessibility is faced by the whole sector of SMEs in Myanmar. In the whole economy, 98 percent of Myanmar's approximately 120,000 registered enterprises are SMEs (Hnin, 2017). In Chin state, nowadays most businesses are small scale. The majority of business is based on agro-economic such as plant, coffee and grape, furthermore, production of wine in Northern Chin State. One major challenge that there is no mega market size for wine product in other States and Regions.

6.1 Border Trade

Cross-border trade place as a key for economic growth. There are 15 border trade points in the whole country. In that number, three border trade points has been operated in Chin State, border of Myanmar-India. The following table shows the volume of export and import from three border trade points in Chin State. In the trade balance, from 2010 to 2013 year, there was no trade deficit, in other words, export volume exceeded the import from the border trade in Chin State. Trade volume of border trade in Chin State, there was small scale when contrasted with trade points in other border trade.

⁴ The Study of border region, Myanmar-India, Than Naing Lin & Zaw Guan, May 2015, ARC-M

Table (4) Border trade points in Myanmar

Border Trade Points with Myanmar ⁵	
Myanmar-China	4 points
Myanmar-Thailand	6 points
Myanmar-Bangladesh	2 points
Myanmar-India	3 points
Total	15 points

Source: Discussion of Pyithuhluttaw

Table (5) Myanmar-India border trade points

Myanmar-India border trade points (Tamu, Rihkhawdar and Thantlang)				
Year	Export	Import	Trade volume (USD currency)	Trade balance
2010-2011	8.28 million	4.52 million	12.82 million	3.75 million (surplus)
2011-2012	8.869 million	6.54 million	15.4 million	2.329 million (surplus)
2012-2013	26.96 million	11.67 million	38.63 million	15.29 million (surplus)

Source: Discussion of Pyithuhluttaw

6.2 Yam plantation in Chin State

Table (6) Yam plantation in Chin State from 2013 to 2014

Yam Plantation in Chin State (2013-2014) ⁶	
Townships	Acres
Taidam	315
Tonzan	1162
Kyikhar	150
Thantalang	235
Flame	65
Raeed	10
Hakha	99
Kanpalat	28
Chin State	2562 cares

Source: Discussion of Pyithuhluttaw

Yam plantation is possible income sources for agro based families. The input cost of the plantation can be estimated at 300,000 kyats (equal with \$221.4)⁷ approximately, the minimum requirement to set up the farming. The profit return is between one million kyats (\$738) and 1.5 million kyats (\$1,107) approximately from the farming. Nevertheless, the quality of product are qualified to reach a criteria of demand from foreign buyers. In order to become a marketable good quality product, farmers faced major constraints in access to financial resources, technical assistance, and access to timely market information. Even though the farmers are under the uncertain market, yam has been planted widely in most townships in Chin State. Ministry of Agriculture and Irrigation has encouraged and assisted technically the farmers to raise the volume of yam production⁸.

⁵ Parliament note, 27th day, 9th regular session, first Pyithuhluttaw, March 3, 2014

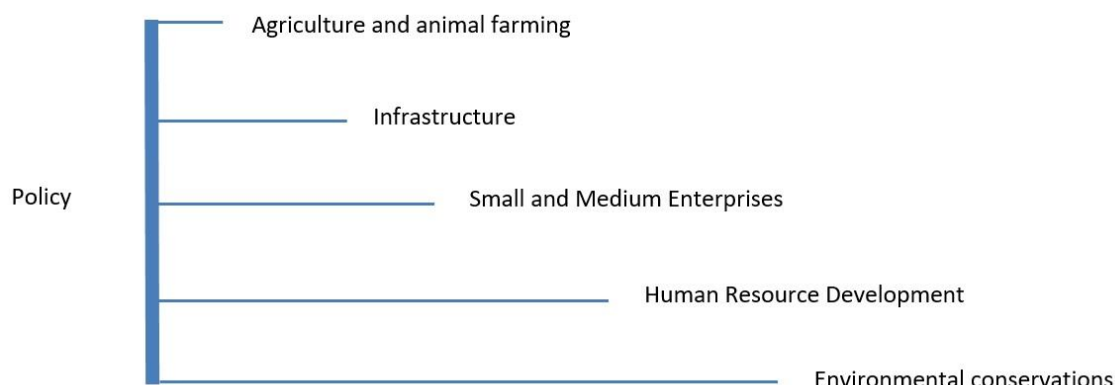
⁶ Parliament note, 35th day, 9th regular session, first Pyithuhluttaw, July 25, 2014

⁷ Exchange rate, \$1=1355 in 1st week of August, 2017

⁸ Parliament note, 35th day, 9th regular session, first Pyithuhluttaw, July 25, 2014

6.3 policy diagram of Chin State

Figure (4) Existing policy of Chin State

Source: Chin stat government

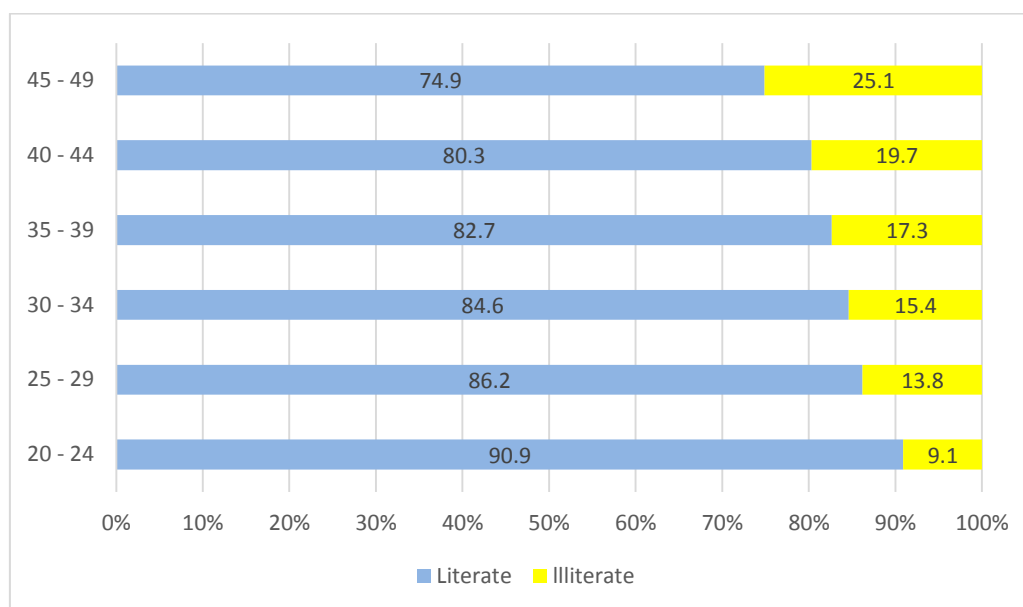
Figure show that prior-policy of Chin State, Agriculture and animal farming are determined as a key prior-policy of all. It is designed by the Chin State government and it is agro based policy prioritization. On the other hand, SMEs and human resources development are targeted to consider as a second priority.

The government determined the objectives, in order to fit with the policy, that to increase the volume of agricultural production, attempt to development on the animal farming sectors, to improve the mode of transportation, easy to access electricity, to promote community based tourism, and etc. The objectives are majorly based on the agro-based sectors.

6.4 Data of Chin State

Following figure (5) show that the percent of literate and illiterate of people in Chin State. In each age group, literate and illiterate percent are indicated separately. In 20-24 age group, 90.9 percent are literate and illiterate are 9.1 percent, it lead to positive for the development of Chin State. In growth theory, education also is one of the production factor of economic growth. The percentage or labor force is potential for Chin State's economy. In 25-29 and 30-34 age groups are also potential that to contribute to the economy. From 20 to 49 age are literate majorly. According to following data, there is no concern that to support skilled labor and to enter to the investments in Chin State, particularly in production sector. Nevertheless, the data become from The 2014 Myanmar Population and Housing Census conducted by the Ministry of Immigration and Population. The census data can only support as a registration and record of the status of education of each member of household. Therefore, it is arduous to imagine the certain number of the people who has been living in Chin State, moreover, some percent of the people migrate to outside. Imagine that if all percentage which is in the following graph exist inside or return to State, the local household and community members will be gained the economic benefit.

Figure (5) Percentage of literate and illiterate in Chin State

Source: 2014 census data of Myanmar

Following table show that the percentage of literate and illiterate of each age groups among the districts which are Haka, Falam and Mindat. Particularly, among the three districts, high percentages of illiterate occur in Mindat district.

Table (7) percentage of literate and illiterate in District level

five-year age groups	Districts in Chin State					
	Haka		Falam		Mindat	
	Literate	illiterate	Literate	illiterate	Literate	illiterate
20 - 24	95.1%	4.9%	96.1%	3.9%	84.1%	15.9%
25 - 29	92.5%	7.5%	93.7%	6.3%	77.6%	22.4%
30 - 34	91.9%	8.1%	92.5%	7.5%	75.2%	24.8%
35 - 39	90.0%	10.0%	90.5%	9.5%	73.2%	26.8%
40 - 44	88.8%	11.2%	88.9%	11.1%	69.4%	30.6%
45 - 49	83.7%	16.3%	84.3%	15.7%	62.4%	37.6%

Source: 2014 census data of Myanmar

Following table (7) show that the number of household members living abroad by country of residence with person and percentage, in the table, majority has been staying in Malaysia and USA. 21.84 percent of total population has been living in abroad, precisely, 14.79 percent and 7.05 percent are male and female in total people who has been living in abroad. In that population, smallest percent occur in Korea. In conversation with some Chin ethnic based Civil Society Organizations supported some related information that most of Chin ethnic has been staying as a refugee life in camps in

Malaysia, a few people stay in Thailand as well as India. Then, they try to move to First World such as US.

Table (8) Former conventional household members living abroad by country of residence with person

	Country of residence										
	Total population	Total	Thailand	Malaysia	Singapore	China	Japan	Korea	India	USA	Other
Male	229,604	33975	436	19,751	168	183	24	56	3,502	7,636	2,219
Female	249,197	17570	152	7,265	1,527	19	20	19	2,378	4,481	1,709

Source: 2014 census data of Myanmar

Table (9) Former conventional household members living abroad by country of residence with percentage

	Country of residence										
	Total population	Total	Thailand	Malaysia	Singapore	China	Japan	Korea	India	USA	Other
Male	100%	14.79%	1.3%	58.1%	0.5%	0.5%	0.1%	0.2%	10.3%	22.5%	6.5%
Female	100%	7.05%	0.9%	41.3%	8.7%	0.1%	0.1%	0.1%	13.5%	25.5%	9.7%

Source: 2014 census data of Myanmar

Table (10) indicate that possible percent of labor force participation, unemployment and employment in Chin State. Author categorize that particular age groups which are from 20 to 49 age. Furthermore, above age groups are assumed that their productivity are possible to contribute into the economy. According to the following table, three fourths of each age group are active economically in Chin State, as well as it is theoretically possible for the economy. Nevertheless, being migration is unable to support to the investment enterprises and production sectors.

Table (11) The ratio of Labor force participation, unemployment and employment in Chin State

Age groups	Employed		Unemployed		Economically inactive		total	total
20 - 24	19,956	57%	3,265	9%	11,773	34%	34,994	100%
25 - 29	21,009	68%	1,792	6%	8,076	26%	30,877	100%
30 - 34	20,424	73%	941	3%	6,776	24%	28,141	100%
35 - 39	18,933	74%	517	2%	6,078	24%	25,528	100%
40 - 44	19,029	75%	286	1%	6,123	24%	25,438	100%
45 - 49	16,966	75%	190	1%	5,548	24%	22,704	100%

Source: 2014 census data of Myanmar

Following table (12) expresses that the percentage of industries in Chin State as a categorization. In the table, each industry or sector has been operating in the Chin State. High proportion in existing industries or sectors are agriculture, hunting and forestry, as a 71.2 percent in total. Second largest number, 8.6 percent is transport, storage and communications sector or industries.

Table (12) percentage of industrial categories in Chin State (INSTITUTE, June, 2007)

	Industry code	percent
1	Agriculture, hunting and forestry	71.2%
2	Fishing	0.2%
3	Mining and quarrying	0.8%
4	Manufacturing	1.1%
5	Electricity, Gas and water supply	0.0%
6	Construction	4.9%
7	Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles, motor cycles and personal and household goods	2.6%
8	Hotel and restaurants	1.3%
9	Transport, storage and communications	8.6%
10	Financial intermediation	0.0%
11	Real estate, renting and business activities	1.3%
12	Public administration and defense; compulsory social security	2.9%
13	Education	2.5%
14	Health and social work	1.1%
15	Activities of private households as employers and undifferentiated production activities of private households	0.9%
16	Extra-territorial organizations and bodies	0.0%

Source: UNDP, Ministry of National Planning and Economic Development, UNOPS

Table (13) show that distribution of main economic activities of business through States and Regions. In Chin State, major economic activities are electricity, gas, steam and air conditioning supply and construction sector is determined as a second major economic activity in Chin State. Compare with other States and Regions, electricity, gas, steam and air conditioning sectors is second high distribution for Chin State and Yangon region is determined as a first high distribution for electricity, gas steam and air conditioning supply. Construction sectors is third major distribution of economic activities for Chin State, first and second are Yangon Region and Shan State. The data indicate that private enterprises has been operating with above major economic activities in Chin State.

Table (14): Distribution of Business across economic sectors (percentage) (CSO, 2016)

Main Economic activity of business	Kachin	Kayah	Kayin	Chin	Sagaing	Thaninthary	Bago	Magway	Mandalay	Mon	Rakhine	Yan-gon	Shan	Ayeyarwaddy	NayPyi Taw
Mining and quarrying	1.4 %	0.9 %	0.2 %	0 %	0.4 %	56.8 %	5.8 %	0.4 %	26.1 %	3.4 %	0 %	2.2 %	2.4 %	0 %	0 %
manufacture of food products, beverages and tobacco products	1.4 %	0.5 %	1.3 %	1.3 %	16.8 %	4.9 %	11.9 %	10.5 %	12.6 %	2.8 %	5.5 %	9.2 %	7.2 %	11.4 %	2.7 %
Manufacture of textiles, wearing apparel, leather and related products	3.6 %	0.4 %	0.3 %	1.3 %	3.7 %	1 %	2.1 %	8.5 %	46.5 %	0.4 %	0 %	25.8 %	5.4 %	1 %	0 %
manufacture of wood products	0.1 %	2 %	4 %	0 %	7.3 %	14.3 %	4.7 %	0.5 %	17.6 %	6.3 %	1.2 %	21.4 %	13.5 %	5.5 %	1.6 %
Manufacture of paper products; printing and reproduction of recorded media	2 %	0.6 %	0.4 %	0 %	7.8 %	5.8 %	4 %	3.3 %	18.8 %	2.3 %	6.6 %	41.5 %	3.1 %	2.9 %	0.9 %
Manufacture of chemicals and chemical products	2.3 %	0 %	0.4 %	0 %	4 %	0.4 %	0.3 %	9.9 %	45.2 %	0.4 %	6.7 %	22.4 %	6.6 %	0.4 %	1.1 %
Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations	0.9 %	0 %	1.5 %	0 %	0.9 %	2.1 %	0.8 %	2.8 %	2.9 %	1.6 %	0 %	76.3 %	9.5 %	0.5 %	0 %
Manufacture of rubber and plastics products, and other non-metallic mineral products	0.5 %	0.2 %	0.3 %	0 %	2.1 %	13.1 %	0.1 %	2.8 %	5.3 %	64 %	0.3 %	9.7 %	1 %	0.4 %	0.2 %
Manufacture of Basic metals and fabricated metal products, except Machinery and equipment	2.5 %	0.5 %	3.4 %	1 %	6.4 %	2 %	5.8 %	10.1 %	28.7 %	2.8 %	0.8 %	26.8 %	5.6 %	2.5 %	0.9 %
Manufacture of electrical equipment	0 %	0 %	0 %	0 %	2.1 %	0 %	4.5 %	0 %	7.9 %	0 %	7 %	76 %	2.5 %	0%	0 %
Manufacture of Machinery and equipment	2.3 %	0 %	3.8 %	0.7 %	9.4 %	0 %	10.9 %	1 %	28.3 %	3.3 %	0 %	19.2 %	4.4 %	15.5 %	1.2 %

n.e.c																
Manufacture of transport equipment	0 %	0 %	0 %	0.8 %	4.8 %	1.9 %	0.4 %	0 %	37.6 %	0 %	0 %	31.3 %	20.2 %	2.9 %	0 %	
Manufacture of furniture	5.5 %	1.2 %	7.9 %	0 %	15.5 %	4.3 %	2.1 %	1.7 %	7.9 %	5.1 %	1.1 %	32.8 %	12.5 %	1 %	1.4 %	
Other manufacturing; repair and installation of machinery and equipment	1.2 %	0.4 %	1.8 %	0.8 %	9.1 %	4.6 %	7.3 %	8.2 %	19.2 %	2.3 %	5.1 %	22.8 %	9.9 %	5.6 %	1.8 %	
Electricity, gas, steam and air conditioning supply	0 %	0 %	3.2 %	23.4 %	0 %	11.8 %	2.7 %	2.8 %	0 %	8.9 %	6.4 %	38.5 %	2.2 %	0 %	0 %	
Water supply; sewerage, waste management and remediation	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	8.2 %	0 %	72 %	0 %	0 %	0 %	19.8 %	0 %	0 %	0 %	
construction	0 %	1.1 %	0 %	13.1 %	9.5 %	5.3 %	1.4 %	0 %	3.2 %	0 %	1.4 %	28.4 %	24.6 %	0.6 %	11.4 %	
Trade and repair of motor vehicles and motorcycles	4.4 %	1.8 %	2.5 %	0.2 %	7.4 %	6.2 %	4.2 %	10.5 %	26 %	7.3 %	4.2 %	8.9 %	11.6 %	1.6 %	3.2 %	
Wholesale trade (except motor vehicles and motorcycles)	0.7 %	1.1 %	1.6 %	0 %	7.2 %	9.7 %	7.4 %	22.1 %	9.6 %	2.1 %	5.1 %	20 %	7.2 %	3.3 %	3 %	
Retail trade (except motor vehicles and motorcycles)	1.6 %	1.2 %	3.3 %	2.1 %	4.8 %	10.3 %	9.1 %	7.2 %	13.2 %	7.1 %	4.7 %	19.7 %	9.1 %	4.3 %	2.3 %	
Transportation and storage	0.4 %	0 %	1.4 %	1 %	15.4 %	19.6 %	5 %	7.2 %	6.1 %	5.5 %	16.5 %	10.6 %	6.5 %	2.3 %	2 %	
Accommodation	4.3 %	0.6 %	2.7 %	0.3 %	7.3 %	4.2 %	3.7 %	2.9 %	18.4 %	3.6 %	6.4 %	12.2 %	23 %	7.7 %	2.7 %	

Table: continued

Main Economic activity of business	Kachin	Kayah	Kayin	Chin	Sagaing	Thaninthary	Bagong	Magway	Mandalay	Mon	Rakhine	Yangon	Shan	Ayeyarwaddy	NayPyiTaw
Food and beverage service activities	1.6 %	0.6 %	4.3 %	0.6 %	9.5 %	8 %	3.9 %	7.4 %	15.7 %	6.5 %	4.8 %	22.5 %	8.1 %	4.3 %	2.2
Publishing, audiovisual and broadcasting activities	1.5 %	0 %	2.7 %	0.2 %	2.3 %	6.3 %	0.5 %	3.8 %	25 %	0.5 %	25.6 %	8.6 %	22.3 %	0.6 %	0
IT and other information services	0 %	1.3 %	0 %	1.5 %	3.3 %	7.7 %	1 %	2.3 %	0.3 %	4 %	3.4 %	29.8 %	34.7 %	7.3 %	2.9
Real estate activities	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	21.9 %	24.8 %	0 %	0 %	0 %	0 %	41.8 %	11.4 %	0 %	0
Professional, scientific and technical activities	5 %	0.3 %	0.3 %	3.7 %	6.5 %	9.8 %	2.3 %	0.7 %	9.4 %	3.2 %	1.8 %	30 %	14.1 %	9.5 %	3.2
Administrative and support service activities	1 %	1.2 %	0.7 %	0.3 %	5 %	14.8 %	6.8 %	7 %	9.3 %	4.6 %	4.5 %	32.2 %	10.5 %	1.3 %	0.8
Education	3.2 %	4 %	0 %	6.3 %	3.2 %	24.4 %	1.5 %	10.9 %	9.9 %	0 %	0.4 %	33 %	3.3 %	0 %	0
Human health activities	2.1 %	0.7 %	0 %	1.3 %	2.1 %	6.3 %	2.9 %	16.3 %	8.1 %	5.9 %	4.2 %	45.8 %	3.1 %	1 %	0
Arts, entertainment and recreation	1 %	5.3 %	0.3 %	0 %	0 %	32.9 %	7.2 %	0.6 %	5 %	0 %	0 %	23.3 %	21.7 %	2 %	0.7
Other service activities	2 %	0.6 %	3.3 %	0.8 %	1 %	14.1 %	11.4 %	8.2 %	11.2 %	3.9 %	2.1 %	22.5 %	17.9 %	0.6 %	0.4

Source: Central Statistical Organization

7 Finding

The author finds that young labor force of education lead to positive in existing data, other word, larger percent of young population are literate. No objection that it can support to economic growth theoretically. In the actual condition, young population has been migrated from the Chin State. Mode of transportation has been took obviously as a vital role in the economy of Chin State. Border trade sector in Chin State, there has small trade volume when compare with other border trades. The border trade points does not lead to attraction for wide export and import. The volume of agricultural production does not sufficient for export, moreover, insufficient even in Chin State. Therefore, Chin State has been faced with food insecurity, then foods are imported from others regions, in order to fulfill the gap. Furthermore, major farmers in Chin State has been exercised traditional management in farming. The exercises leads to deforestation and encourage to nature disaster, such as landslide precisely. Other research finding said that logging has been happened for household used, not for commercial.⁹

Existing policy and development strategy of Chin State government has been formulated with long term vision. Nevertheless, the challenges are insufficiency which are productive labor force and infrastructure for production based economy in long term. Agriculture sector has been designed as a top priority of policy in Chin State, it can be considered that encourage on deforestation. The reason become from agricultural practices and management in present. Furthermore, there is no competitive power in the markets for agricultural products. Even food security for the state, 30 percent of food security are imported from other states and regions.¹⁰

Number of business are situated in agriculture sector, on the other hand, SMEs sector are necessary to grow. As a scenario, regional government has no expectation that to receive the revenue from local business sectors. Financial resources for multi-development has been relying on the union budget and international aid.

One obvious factor that natural beauty remains to open up the state’s economy. It is potential and supportive factor on the tourism sector. There has interesting cultural and traditional sites for tourism. One of the attraction is richest ethnic diversity and dialects in Chin ethnic communities.

8 Conclusion

In conclusion, existing data and documents encourage narrowing down of policy formulation. Existing data such as labor force participation, migration rate domestic and international, low level of capital and low number of private sectors, are insufficient to conclude that agriculture and livestock sectors are key priority for the Chin State in the short term. Current situation leads to the worsening off condition for sustainable development, and precise, formulation of prioritized policy which are agriculture and animal farming lead to environmental damage under the situation which are lack of labor force, poor power to compete with other in the market, lack of agricultural techniques (more prefer traditional practices). Author conclude that in order to see the sustainable economic growth, tourism sector might be key policy consideration for Chin State in short term. In the long term economic, the policy which has been formulated by the Chin State government are possible to link with production or industrial sector. Possible framework has already been developed by author in

---

⁹ The Study of border region, Myanmar-India, Than Naing Lin & Zaw Guan, May 2015, ARC-M

¹⁰ Government of Chin State’s presentation

above section. The key idea has been considered with a concept of sustainable development, according to the concept, stakeholders who are from three components, the natural environment, society, and economic performance. Nowadays, the world has been demanded a new concept of order such as a “sustainable development”. The problem has been solving economically and it is an insecurity and instability, then that community is forced to isolate, according to “Majority rule”. Only one economic factor has not been considering as a key solution for the ultimate development or escape from the poverty since many development experiences happened in the world.

For the Chin State’s development, tourism sector might be entry point that to restart engine of Chin State’s economy in short term. The benefit which will gain from the sector, encourage to equitable wealth distribution among States and Regions in short term. Negative externalities can be silent environmentally and socially. The revenue of Chin State government can grow dramatically, then the regional state actors can jump to production sector or industry based economy, in order to implement long term strategy. In the same time, government can invest financial resources into human resources and environmental protection as well as sector-wide reform.

In the long run strategy, Chin State can be escaped from poverty and can emerge equable resource distribution among the state.

References

- . The 2014 Myanmar Population and Housing Census (D. o. P. M. o. I. a. Population, Trans.). (2015) *Census Report Volume 3 - D*. Yangon, Myanmar: Government
- CSO, U. a. (2016). MYANMAR BUSINESS SURVEY 2015, Data report Yangon, Myanmar: United Nations Development Programme Myanmar and Central Statistical Organization.
- Hnin, M. T. (2017, Monday, 31 July 2017). Three-stage SME plan: Research, access to finance, training, News. *The Global New Light of Myanmar*, p. Page 5. Retrieved from www.globalnewlightofmyanmar.com
- INSTITUTE, I. I. (June, 2007). INTEGRATED HOUSEHOLD LIVING CONDITIONS SURVEY IN MYANMAR *POVERTY PROFILE* Yangon, Myanmar: UNDP, Ministry of National Planning and Economic Development, UNOPS.
- Myanmar, T. R. o. t. U. o. (2016). *Economic Policy, Myanmar*. The Republic of the Union of Myanmar
- Constitution of the Republic of the Union of Myanmar (2008) § 22 (c) (September, 2008).
- MYANMAR, U. (2014). Local Governance Mapping *THE STATE OF LOCAL GOVERNANCE: TRENDS IN CHIN*. Yangon, Myanmar: United Nations Development Programme.
- Rogers, C. R. C. a. D. S. (2008). A Framework of sustainable supply chain management: moving toward new theory. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, 38(5), 360-387.
- The Republic of the Union of Myanmar, M. o. N. P. a. E. D. (January, 2015). *People-Centered Development: National Development first 5 Year Planning (From 2012-2012 to 2015-2016)*. Yangon, Myanmar: The Republic of the Union of Myanmar.
- UnitedNations. (2016). The Sustainable Development Goals Report. New York: United Nations.
- WorldBank. (2014). Myanmar Ending Poverty and boosting shared prosperity in a time of transition *A Systematic Country Diagnostic*: World Bank.

The Impact of Exchange Rate on Myanmar Trade Sector

SANN LINN AUNG

This study aim to show how does the US Dollar and Chinese Yuan currently impact on Myanmar's trade sector. The analysis aims to determine whether the level of exchange rates is key factors in trade flow. This paper focus on the level of exchange rates and trade in Myanmar with the selected United State and China during 2014 April to 2016 December.

I. Introduction

In all modern economies, money (i.e. currency) is created and controlled by a central governing authority. Currencies are developed by individual countries, because countries buy goods and services from other countries and sell goods and services to other countries so it will be important to think about how currencies of one country can be exchanged for currencies of other countries.

All central banks try to defend these rates within a certain range by buying or selling their country's currency as the situation warrants. Trade is a driver for economic prosperity of a country as well as an engine of growth for developing and developed countries. It is also a vital element of Myanmar's economic growth. Myanmar has opened its economy after 1988 and its trade volume has increased year after year. Policymakers want to increase not only the trade sector but also the level of exchange rates.

This paper is organized as follows: Section (I) is Introduction. Section (II) presents the exchange rates and Trade Theory. Section (III) presents the trends of Myanmar exchange rates and trade in relation to United States and China and (IV) Conclusion.

II. Exchange Rate and Trade: Theory and Literature Review

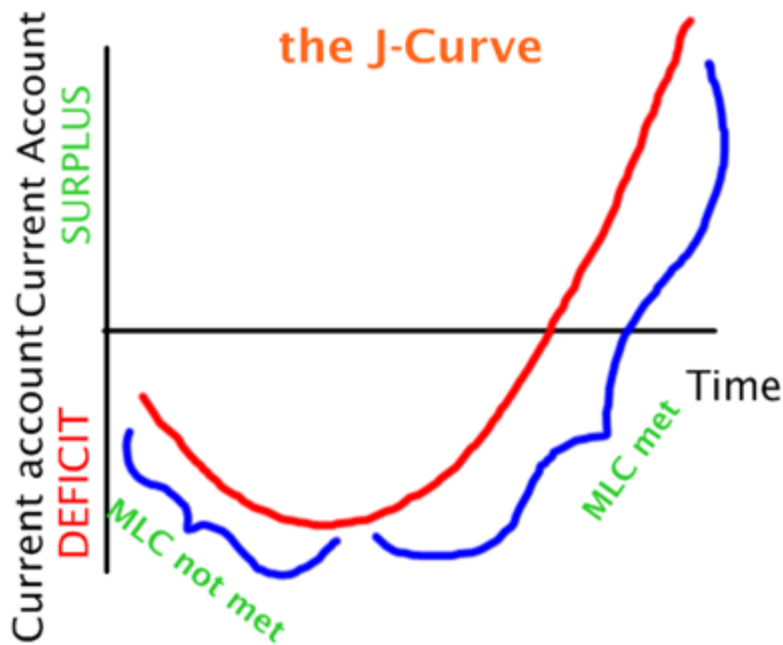
2.1 Theory

Exchange rate policy that is one of the powerful tools of economic regulation. The exchange rate, the price of a unit of currency is the amount of another currency that is needed to purchase it. For example: Myanmar kyats 1360 equal 1\$ of United States. Exchange rate level has important implication for debt servicing and foreign investment flows. The exchange rate affects firms and country's trade balance. The value of all goods and services sold to other countries (exports) minus the value of all goods and services bought from foreigners (imports) is called trade balance. If the value of trade balance is positive, exports more than imports, that's trade surplus or favorable balance of trade. If the value of trade balance is negative, imports more than exports, that's trade deficit or adverse balance of trade.

Changes in the price of a currency are referred to as appreciation and depreciation. Appreciation occurs when a currency becomes more valuable and depreciation occurs when a currency becomes less valuable. Economists say that currencies appreciate and depreciate specifically relative to other currencies. Foreign currencies are more valuable cause of depreciation so we will receive a lot of foreign currency from selling the exported good. On the other hand, the devaluation will effect on price of export. First, the price will be depressed due to devaluation or depreciation; and second, the price rose due to increase in demand. So, the exported volumes will be likely increased. The devaluation or depreciation will effect on import as more expensive in domestic currency. This will stimulate domestic consumers to choose for domestically produced goods and control to consume foreign goods.

Let us discuss when evaluating the impact of a currency fluctuation on the balance of trade with the J-curve and Marshall-Lerner condition. When a currency depreciates imports fall and exports increase, the balance of trade improves. When a currency appreciates, exports fall and imports increase and thus our balance of trade will deteriorate. This analysis ignores the impact of price elasticity of demand for imports and exports. The Marshall-Lerner condition makes us consider those price elasticities. The Marshall-Lerner condition is set to hold when the sum of price elasticity of demand for imports and exports is greater than 1. It means that the change in demand for imports and exports needs to be greater than the change in value of the currency. So, if the currency depreciates by 10% the sum price elasticity of demand for imports and exports needs to be greater than 10% for the depreciation to improve the balance of trade. Note that the demand for goods and service which must be quite elastic with lots of substitutes.

Further development of the theory suggested that we should differentiate between short and long run effects because in short run some prices and volumes and production capacities are fixed. In this situation, J-curve assumption suggested that in the short term, a depreciation of an exchange rate may not improve the current account deficit of the balance of payments due to the low price elasticity of demand for exports and imports in the immediate aftermath of an exchange rate change. Providing that the elasticities of demand for exports and imports are greater than 1 in the long term the trade balance will improve if the Marshall-Lerner condition holds.

MLC = Marshall-Lerner condition

The net effect of these two phenomena is that greater quantities of exports at lower prices and diminished quantities of more expensive imports depends on import and export price elasticities. If exported goods are price elastic, their quantity demanded will increase proportionately more than the decrease in price, and total export revenue will increase. Similarly, if goods imported are elastic, total import expenditure will decrease. The existence of J-curve is very individual across countries (Stucka (2003), but it is crucial to a country's policy maker. The response of trade balance to exchange rate changes also depends on whether a fixed or floating exchange rate regime is adopted in the country (Gomez and Alvarez-Ude 2006).

III. Trends of Myanmar exchange rate and trade in relations to United States and China

3.1 Myanmar foreign trade with China

Myanmar and China are historically friendly neighbors sharing relations diplomatic, political, security and economic. Myanmar transformed the border trade to a normal trade zone to enhance bilateral trade between the two countries. The trade zone is connected to China's Ruili in Yunnan province with Myanmar's border town of Muse. Border trade between the two countries has been legitimized, regularized and institutionalized since the adoption of the open-door policy by Myanmar's government. Bilateral trade and economic relations between China and Myanmar have continued to develop in recent period.

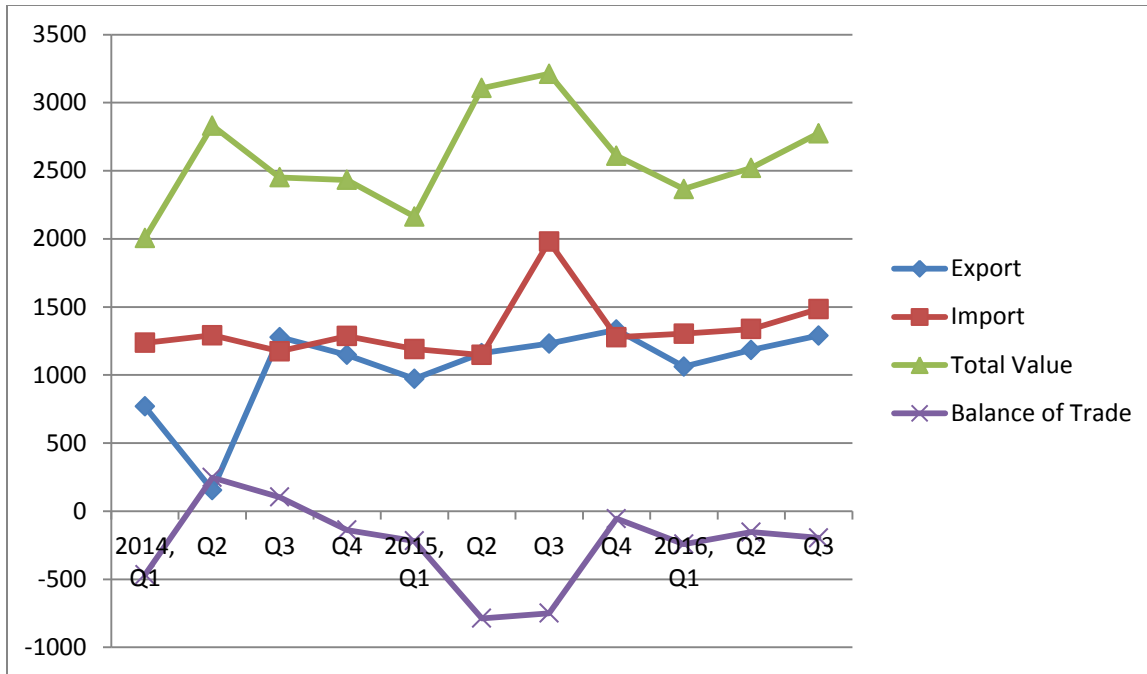
Table – 1

(Value = U.S \$ Million)

Trade with China (Fiscal Year)	Export	Import	Total Value	Balance of Trade
2014, Q1	769.03	1236.18	2005.21	-467.15
Q2	153.82	1291.95	2830.77	246.87
Q3	1277.68	1173.72	2451.4	103.96
Q4	1147.45	1285.45	2432.9	-138
2015, Q1	972.7	1191	2163.7	-218.3
Q2	1160.31	1147	3107.31	-786.69
Q3	1231.14	1980.28	3211.42	-749.14
Q4	1332.46	1277.14	2609.6	-55.32
2016, Q1	1061.86	1303.99	2365.85	-242.13
Q2	1183.91	1337.02	2520.93	-153.11
Q3	1289.4	1484.85	2774.25	-195.45

Source: Central Statistical Organization (CSO)

CSO,

China has consistently ranked high among Myanmar’s trading partners than others. While Myanmar’s exports to China increased from 769.03 US \$ millions in the first quarter of 2014-2015 to 1289.24 US \$ millions in the third quarter of 2016-2017, imports also increased from 1236.18 US \$ millions to 1484.85.

3.2 Myanmar foreign trade with United States

The U.S government encourages investment in Myanmar as part of an overall strategy to encourage the economic growth and improve the standard of living for people of Myanmar. The 2013 U.S.-Myanmar Trade and Investment Framework Agreement (TIFA), created a platform for ongoing dialogue on trade and investment issues between the two governments. Under the TIFA, the two governments work together to identify initiatives that support Burma’s ongoing reform process and related development activities.

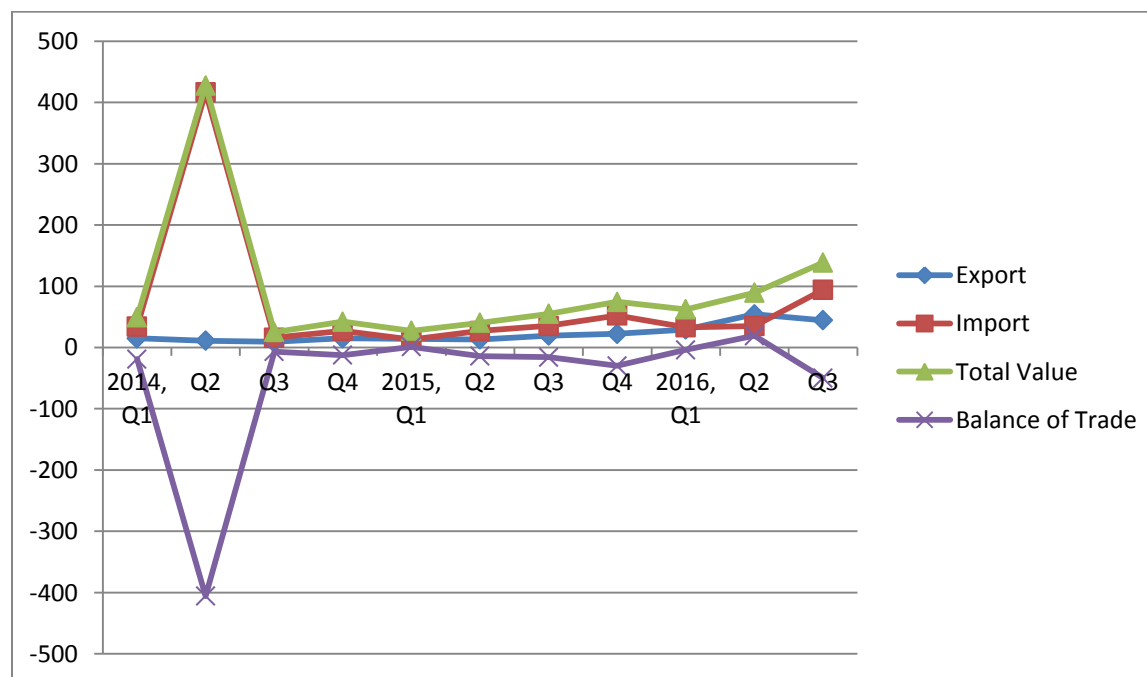
Table-2

(Value = U.S \$ Million)

Trade with U.S (F.Y)	Export	Import	Total Value	Balance of Trade
2014, Q1	15.07	34.07	49.14	-19
Q2	11	416.55	427.55	-405.55
Q3	9.29	16	25.29	-6.71
Q4	14.91	27.22	42.13	-12.31
2015, Q1	14.23	12.94	27.17	1.29
Q2	13.23	27.09	40.32	-13.86
Q3	19.49	35.37	54.86	-15.88
Q4	22.27	52.28	74.55	-30.01
2016, Q1	29.34	33	62.34	-3.66
Q2	54.28	35.03	89.31	19.25
Q3	44.42	94.15	138.57	-49.73

Source: Central Statistical Organization (CSO)

(Value = U.S \$ Million)

While U.S. trade with Myanmar remains small since the initial lifting of sanctions, it has grown significantly. In 2014, Myanmar's exports to U.S increased, to 44.42 US \$ millions in the third quarter of 2016-2017.

3.3 Trends of Myanmar Exchange rate with United States and China

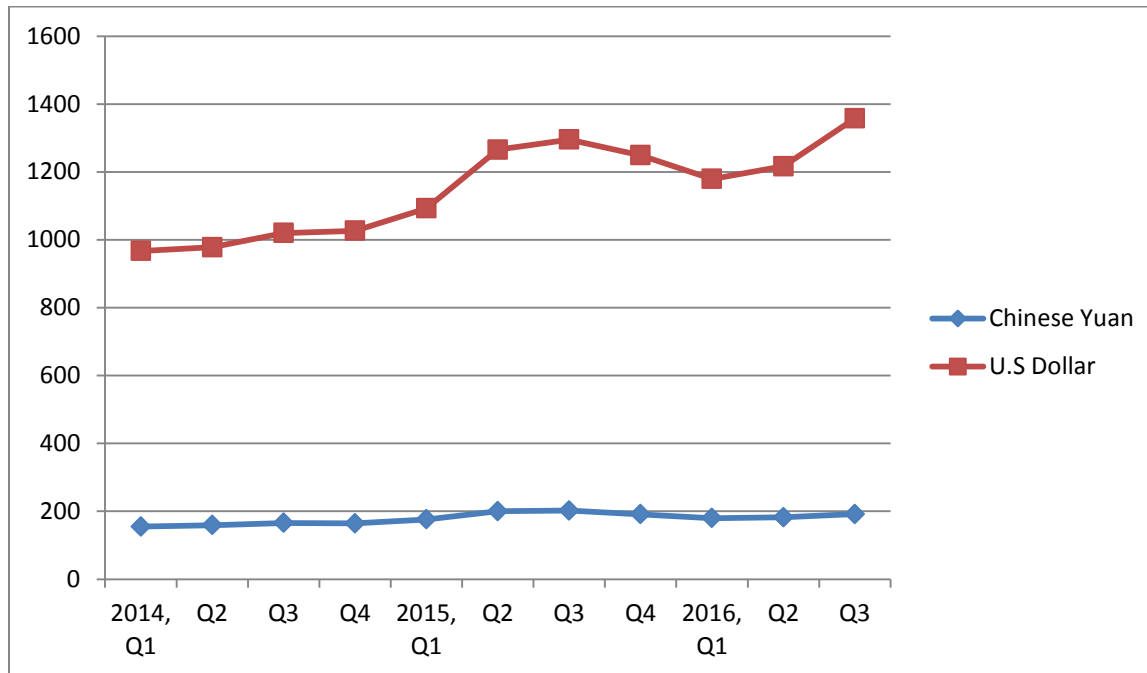
Table-3

Exchange rate volatility of China and U.S.A		
F.Y	Chinese Yuan	U.S Dollar
2014, Q1	155.02	967
Q2	158.9	978
Q3	165.65	1020
Q4	164.55	1026.33
2015, Q1	176.15	1092.67
Q2	200.19	1265.33
Q3	201.95	1295.33
Q4	191.34	1249
2016, Q1	179.65	1179.33
Q2	182.46	1216.67
Q3	191.82	1357.25

Source: Central Statistical Organization (CSO)

Figure -3

(Kyats)

According to figure 3, when Chinese Yuan has to few fluctuation but dollar is more fluctuation its means people are willing to speculative motive on dollar. Cause dollar are more competition than other currencies for the payments or reserve money or liquidity assets.

IV. Conclusion

Currently Myanmar has tries to be stable political and economic. After Myanmar joined Free Trade Area of Asia Pacific (FTAAP), exports are less than imports so the currency of the importing countries should be depreciated as good as for Myanmar. The currency of Myanmar also depreciated otherwise improve the export goods are cheaper than other countries and then employments and incomes will be increase.

But from the table (1, 2, 3) during 2014-2016 Myanmar trading with United State and China, exports and imports are continually increasing and exchange rate are depreciated. Cause are the printing money for the government budgets deficit so inflation will increased and the holder of US Dollar are more accordingly imports are increased than export and The balance of trade are deficit. This depreciation is not good for Myanmar according to M- L conditions, the goods and services must be quite elastic when

the currency depreciated. The depreciation of currency holding countries are more competing in export than comparatively the dollar on the other hands, imports are limited. If Myanmar can't export as China, Myanmar currency should be appreciation.

V. References

Huchet-Bourdon, M. and J. Korinek (2011), "To What Extent Do Exchange Rates and their Volatility Affect Trade?", OECD Trade Policy Papers, No. 119, OECD Publishing, Paris.

Iuliia Tarasova (2009), "Exchange rate and trade: an analysis of the relationship for Ukraine", Kyiv School of Economics".

Min Maung Oo (2003), "The Effect of Trade Liberalization on Myanmar Foreign Trade with Selected Asia Countries".

The Impact of Government Debt and Macro Variables on Economic Growth of Myanmar, Cambodia, Laos PDR and Bangladesh

SAW LALBWEL HTOO

ABSTRACT

This study examines the impact of government debt and macro variables on economic growth of Myanmar, Cambodia, Laos PDR and Bangladesh which are listed in the Least-Developed-Countries by using ARDL. In this empirical research, dependent variable is GDP and independent variables are government debt (GDEBT), inflation (INF), exchange rate (EX) and current account balance (CA). The research methodology consists three steps which are Levin, Lin & Chu, ADF unit root test and PP unit root test, ARDL approached Pooled Mean Group estimation. The study of empirical results is significant at 1% and 5% in the short run and long run. It is found that the government debt strongly impacts the economic growth: the results in this research of the study which the government debt and macro variables have the effective both positive and negative impact on economic growth during the period 2001-2015.

Keywords: Myanmar, Government Debt, Exchange Rate, Inflation, GDP and Current Account Balance

JEL Classification: C24, C51, E31, F31, F32, H63

1. Introduction

In four least developed countries; Myanmar, Laos PDR, Cambodia and Bangladesh, the governments have to take loans respectively from the World Bank (WB), the International Monetary Fund (IMF), the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) so as to fulfill their revenue for coming fiscal year as the governments get deficit in some sectors on the basis of financing; budget deficit and monetized deficit and on the basis of the type of transaction; primary deficit, revenue deficit and effective revenue deficit.

The government debt is not a burden at all for the Least Developed Countries (LDCs). Nevertheless, the governments can inject the loan (as capital) again to the aggregated economy of Myanmar, Cambodia, Laos PDR and Bangladesh under the intervention programs so as to increase the productivity of the countries. And the interest can be raised by driving the whole economic mechanism in terms of the loan (as capital). If so, what is the problem of having the

loans from the international financial institutions such the World Bank, the International Monetary Fund (IMF) and the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), the Paris Club and so forth? The only problem for the Least Developed Countries is that the countries cannot give back the debt to the international financial institutions. The debt burdens become heavy, and on the other hand, the deficit in the countries' current account balance (% of GDP) was resulted more or less. It seems the countries cannot give back the loans and the international financial institutions cannot offer more loans those countries under the procurement regulations for borrowers. Hence, the government debt pull down the respective country's economy or it causes the stagnation in aggregated economies.

This research is to support the empirical research the Least Developed Countries (LDCs) with a heavy burden of government debt. Since, Myanmar, Cambodia, Laos, and Bangladesh were chosen to do a research on the impact of government debt on economic growth. Laos PDR and Bangladesh share the borders with Myanmar except Cambodia: but it shares the region in the ASEAN, thereby economic welfare is the most crucial for those border-sharing-countries, hence other issues such as migrations, illegal narcotics-poppy trading in the golden triangle area, and some criminal cases in relations to illegal migrant-workers, the internal conflicts flaring in accordance with illegal weapon trade along the borders. Keeping the government debt stable (one of the ways that will be mentioned in next chapters) would encourage the economic growth. By an effort of economic growth, the issues which are caused due to being not rich enough for living will be reduced more or less.

Myanmar

Myanmar is remained at low risk of distress of debt. The government debt indicators are below their thresholds. In the long term, it will rise. While the risk of Myanmar debt distress is characterized low, close monitoring is required, in particular because of potential or both domestic and external downside risks to materialize that might affect the debt level. The Myanmar government debt sustainability analyses are based on the DSA framework.

Table 1: Key Macroeconomic Assumption Underlying the DSA for the Baseline Scenario (FY2015/16 – 2035/36)

	Current DSA		Previous DSA	
	Medium Term	Long Tern	Medium Term	Long Term
	2015/16– 020/21	2021/22 – 2035/36	2014/15– 019/20	2020/21 – 2034/35
Real GDP growth (%)	8.1	6.8	8.1	6.6
Inflation (%)	9.1	4.7	6.3	4.0
Overall fiscal balance (% of GDP)	-4.5	-4.2	-4.6	-3.8
Noninterest current account (% of GDP)	-7.3	-4.4	-4.7	-3.3
Revenue (nonfinancial public sector, % of GDP)	21.3	23.8	24	25

Source: IMF staff estimates

Cambodia

The debt of Cambodia rating remains low with all debt burden indicators projected to remain below the particular thresholds. The sustainability keeps being vulnerable to growth, exports, fiscal shocks, and the materialization of contingent liabilities, and it calls to continue reforming structure to increase the resilience of economy against external shocks, and to mobilize fiscal revenues.

Table 2: External Public Debt of Cambodia

	U.S dollar (millions)	Share of total External Debt	In percent of GDP
Total	5,483.5	100.0	33.1
Multilateral	1,696.8	30.9	10.3
Bilateral	3,786.6	69.1	22.9

Source: Cambodia authorities; and World Bank estimates

Laos PDR

Facing external debt distress, the risk of Lao P.D.R. remains moderate, however it is on the cusp of a transition to high risk, with heightened vulnerabilities for public debt. Given the considerable share of foreign currency denominated debt, large and unexpected exchange rate depreciation could raise the debt-to-GDP and the debt service-to-revenue trajectories for external and public debt even though revenues of large resource projects are to ease risks in the long term. While external risk change is not necessary at this time because baselines breaking the thresholds under both the traditional and probability approaches are minor and temporary, the breaches suggest vulnerabilities, which should be addressed through fiscal consolidation by strengthening public investment management capacity.

Table 3: External PPG debt indicators of Laos PDR

	U.S dollar (billion)	Share of total PPG External debt (%)	In percent of GDP
Total	5.1	100	48
Multilateral	1.8	36	17
Bilateral	3.3	64	31
Commercial	0.1	3	1

Source: Laos RDR authorities; and IMF World Bank estimates

Bangladesh

Bangladesh is at a low risk of external public debt distress. In the absence of a permanent boost to revenues, the public debt trajectory would become unsustainable.

As of the end of FY15, total public sector and public sector-guaranteed external nominal debt amounted to 26 billion USD which was 13% of GDP. The World Bank and the Asian Development Bank are the two largest creditors, with outstanding loans of US\$12 and US\$7 billion, respectively. The largest bilateral creditor is Japan, with outstanding loans of US\$2 billion

2. Literature Review

Literature review is important to guide statement of hypotheses, determine an appropriate methodology and to understand the measurement of variables in the analysis of this nature. In this regard, this chapter analyses the theoretical framework underlying growth effects of public debt as well as empirical works. An analysis of the different methodologies applied in the econometric analysis of public debt and economic growth was also given consideration under this chapter.

The relationship between the government debt and economic growth

In economic theory, at moderate levels of government debt, following typical Keynesian behavior, fiscal policy may induce growth. The classical economic view argues that government debt (manifesting deficit financing) can induce growth by stimulating aggregate demand and output in the short run. Moderate levels of debt are found to have a positive impact on economic growth through a range of channels: improved monetary policy, strengthened institutions, enhanced private savings, and deepened financial intermediation. Government debt could be used to smoothen distortionary taxation over time. Barro's model predicts that debt responds to the temporary deviation in income or government expenditure and hence, in the absence of aggregate uncertainty, debt would be constant and equal to its 'initial' level. Expansionary fiscal policies that lead to debt accumulation are argued to have a positive effect on both short- and long term growth (DeLong and Summers 2012). In a theoretical model integrating the government budget constraint and debt financing, Adam and Bevan (2005) find increase in

growth during low debt levels as they observe interaction effects between deficits and debt stocks, with high debt stocks exacerbating the adverse consequence of high deficits.

Historically, the theoretical literature argues that growth models amplified with governments issuing debt to fund consumption or capital goods tend to exhibit a negative relationship between government debt and economic growth. Modigliani (1961) argues that Government debt is a burden for posterity, which results in waning flow of income from a reduced stock of private capital. It is argued that government debt crowds out capital and leads to a slowdown of output in the long run.

Both the neoclassical and endogenous growth models inform of the negative effect of government debt on long-run growth. Government debt could have a substantial adverse effect on economic outcomes if it affects the productivity of public expenditures. Analyzing the impact of fiscal policy, peroxided inter alia by the level of government debt, in endogenous growth models, Aizenman et al. (2007) find a negative relationship. While standard growth theory advocates that an increase in government debt (due to a fiscal deficit) leads to slower growth, the neoclassical growth theory suggests a temporary decline in growth along with the transition path to a new steady state. However, the endogenous growth theory suggests a permanent decline in growth as the debt increases.

Several studies report a negative non-linear correlation between government debt and economic growth in advanced and emerging market economies. There is growing evidence that government debt is negatively correlated with economic growth, and very few studies make a strong case for a causal relationship going from debt to growth. (Swamy 2015)

Theoretical Literature

Conventional view of public debt based on the neoclassical setting informed theoretical literature analysis in this study. According to the neoclassical theories, Adam & Bevan say that the growth models are augmented with variables depicting issuance of debt to finance government expenditure which include both consumption and capital goods (Adam & Bevan, 2005). Analysis of such models tends to depict a negative relationship between public debt and economic growth. Besides, Cordella claims that the argument for this conclusion is well explained using the crowding in/out and debt overhang hypotheses as some empirical studies have done (Cordella et al, 2005). The theoretical arguments of crowding in/out and debt overhang effects of public debts are thus discussed as follows.

Debt Overhang Hypothesis

The adverse effect of public debt stock on economic growth has largely been explained by debt overhang hypothesis (Krugman 1988). Krugman, thus defines debt overhang as a situation in which investments are reduced or postponed since the private sector anticipates that the returns from their investment will serve to pay back creditors. Implying that, the expected future public debt service of a country is likely to be an increasing function of the Country's output level. Therefore, huge accumulation of public debt stock creates uncertainty behavior among investors on the actions and policies that the Government will adopt to meet its debt service obligations. In this regard, Krugman (1988) contends that most potential investors will assume that Government will finance its debt service obligations through distortionary tax measures, thus they will adopt a wait and see attitude which will affect private investments and therefore economic growth.

Isu also agrees empirical evidence to support the above theoretical arguments advanced by Krugman (1988) can be found in studies undertaken by various scholar namely; (Ezeabasii, Isu et al. 2010).

Theoretically, Rishi argues that a high level of public debt can have adverse consequences on the macroeconomic stability, discouraging capital inflows while favoring capital flight (Cerra, Rishi et al. 2008)

Focusing on the interaction effects of deficits and debt stocks, Adam and Bevan argue that a high debt stock exacerbates the adverse consequences of high deficits. Using a simple theoretical model integrating the Government budget constraint and debt financing, the study found that an increase in productive Government expenditure, financed out of a rise in the tax rate, will be growth-enhancing only if the level of public debt is sufficiently low (Adam and Bevan 2005).

Methodology approach to analysis of growth with effect of government debt

Choice and application of methodology in econometric analysis relating to time series data and the objective of the study is of particular importance. Notable estimation techniques employed in the analysis of growth effects of debt include, the Ordinary Least Squares (OLS), Instrumental Variables & Generalized Methods of Moments and the Vector Auto-Regressive (VAR) framework. The methodologies cited here have their own weaknesses and strength when it comes to choosing the appropriate model especially for studies like this one. An in-depth

understanding of the estimation technique to guide this research was therefore important. The discussion of the above cited estimation techniques are presented below.

Autoregressive Distributed Lags (ARDL) Model

ARDL cointegration technique does not require pretests for unit roots unlike other techniques. Consequently, ARDL cointegration technique is preferable when dealing with variables that are integrated of different order, $I(0)$, $I(1)$ or combination of the both and, robust when there is a single long run relationship between the underlying variables in a small sample size. The long run relationship of the underlying variables is detected through the F-statistic (Wald test). In this approach, long run relationship of the series is said to be established when the F-statistic exceeds the critical value band. The major advantage of this approach lies in its identification of the cointegrating vectors where there are multiple cointegrating vectors. However, this technique will crash in the presence of integrated stochastic trend of $I(2)$. To forestall effort in futility, it may be advisable to test for unit roots, though not as a necessary condition. Based on forecast and policy stance, there is need to explore the necessary conditions that give rise to ARDL cointegration technique in order to avoid its wrongful application, estimation, and interpretation. If the conditions are not followed, it may lead to model misspecification and inconsistent and unrealistic estimates with its implication on forecast and policy. ("Autoregressive Distributed Lag (ARDL) Cointegration Technique: Application And Interpretation")

2. Methodology

Research Design

The methodology of the paper mainly relies on ARDL approach to co-integration. These processes are used to study the relationship between macroeconomic performances including foreign direct investment (FDI), GDP per capita (GDPPC), Export (EXP) and labor force (LF) in both short-run and long run. The time series econometrics methods namely Augmented Dickey Fuller (ADF) unit root test, Philips-Perron (PP) unit root test, Autoregressive Distributive Lag (ARDL) test, F-test, Error Correction Model (ECM) tests and diagnostics tests are adopted in this research study to know whether there exist the short run and long run

relationship of macroeconomics performances. The combination of unit root test using ADF test, PP test and ARDL approach to co-integration was introduced to test the hypothesized relationships covering data for the 15 years from 2001 to 2015 in Myanmar, Cambodia, Laos PDR and Bangladesh.

The stationary test was carried out under ADF and PP test to check whether the variables that used in this research are stationary or not. The output results indicate the order of stationary at I (0) and I (1). Autoregressive Distributive Lag (ARDL) is a suitable approach for the mixed order unit root test to do the research that has small samples and testing long-run and short-run relationships. ARDL takes in the form as follows:

$$y_{it} = \sum_{j=1}^p \lambda_{ij} Y_{it-j} + \sum_{j=0}^q \delta_{ij} X_{it-j} + \mu_i + \varepsilon_{it}$$

The ARDL approach model will also provide an alternative test for examining the significance of the impact of macro forces composition including gross domestic product (GDP), current account balance (CA), exchange rate (EX) and inflation (INF) in Myanmar, Cambodia, Laos PDR and Bangladesh.

The result is taken to be figure out an appropriate estimator. The data is estimated under the Pooled Mean Group Estimator, the Mean Group Estimator, and the Hausman Test.

Pooled Mean Group Estimator

Pooled mean group (PMG) is an estimation method based on both pooling and averaging and estimates the long-run and short-run correlation with one equation. The estimator allows error variances, intercepts and short-run coefficients to differ freely across countries while long-run coefficients remained constant across groups.

The main feature is that the responsiveness of cointegrated variables can have any deviation from long-run equilibrium. Therefore, this deviation from equilibrium influenced on short-run dynamics of variables and thus error correction model needs to apply.

$$\Delta y_{it} = \phi_i (y_{it-1} - \theta' X_{it}) + \sum_{i=1}^{p-1} \lambda_{ij}^* \Delta y_{it-1} + \sum_{j=0}^{q-1} \delta_{ij}^* \Delta X_{it-j} + \mu_i + \varepsilon_{it}$$

Mean Group Estimator

The estimation gives the averaged estimates of parameters but this does not considered that certain parameters can be in same group. MG estimator allows that intercepts, error variances and slope of coefficient vary across countries. The method discussed by **(Pesaran and Smith 1995)** mentioned that panel data has small (T) and large (N). Estimation of long run parameter's coefficient can be written as:

$$\hat{\beta} = N^{-1} \sum_{i=1}^N \hat{\beta}_i$$

Hausman Test

Hausman test is used to determine the best estimation to choose among PMG and MG. The test statistic is described by λ^2 .

$$H = (\hat{\beta}_b - \hat{\beta}_B) D^{-1} (\hat{\beta}_b - \hat{\beta}_B)$$

$$D^{-1} = (V\hat{\beta}_b - V\hat{\beta}_B)$$
 which is generalized inverse

$V\hat{\beta}$ is the variance of coefficient

H0: Accept PMG if p value of $\lambda^2 > 0.05$

HA: Reject MG if p value of $\lambda^2 < 0.05$

3. Empirical Result

Levin, Lin & Chu test, Augmented Dicker-Fuller test and Phillip-Peron Unit Root Test

The standard unit root test namely Levin, Lin and Chu test, Augmented Dicky-Fuller (ADF) test and Phillip-Perron test were applied to determine the degree of stationary of the variables used in the model. The test was conducted with intercept and trend specification. Table 4 shows the computed results of time series data namely gross domestic product (GDP), current account balance (AC), exchange rate (EX), inflation (INF) and government debt (GDEBT)

Table 4: United Root Test result

	Levin, Lin & Chu		ADF test		PP test	
	Level	1 st difference	Level	1 st difference	Level	1 st difference
GDP	-1.95769 (0.0251)*	-2.70243 (0.0034)*	13.6881 (0.0903)	18.5220 (0.0176)*	7.83603 (7.83603)	34.8768 (0.0000)

EX	-.0038629	.0012299	-3.14	0.002	-.0062735	-.0014523
CA	-.0903682	.0650113	-1.39	0.165	-.2177879	.0370515
Gdebt	.3914882	.0857212	4.57	0.000	.2234777	.5594988

Source: Author's calculation

For the inflation, there is significantly correlation between GDP and INF; means the up and down of inflation will impact the economic growth definitely owing to the significant probability value 0.0000. If the exchange rate increases, the economic growth in measure of GDP will increase. The correlation between GDP and exchange rate is proved by the value of probability value 0.002. The main research of government debt is highly impact the economic growth. Current account balance has positive relationship with economic growth, but the CA slightly correlates to GDP. All are taken under the 5% probability value acceptance in long term.

Fig 6: Pooled Mean Group Estimator result for short term cointegration under ARDL method

GDP	Coef	Std.Err	z	P> z	95% Conf. Interval	
Inf	.0477705	.0594873	0.80	0.422	-.0688225	.1643636
EX	.0331335	.0351964	0.94	0.347	-.0358502	.1021172
CA	.1021172	.1869537	-1.15	0.251	-.5812057	.1516395
Gdebt	-.2225947	.2054185	-1.08	0.279	-.6252076	.1800183

Source: Author's calculation

Owing to the result, the probability value of inflation, exchange rate, government debt and current account balance is over the 10% probability acceptance with the values; 0.422, 0.347, 0.251, 0.279 respectively. So there is no correlation between inflation, exchange rate, government debt and GDP in short term.

4. Conclusion

According to empirical analysis, in the least development countries in sample of Myanmar, Cambodia, Laos PDR and Bangladesh, government debt, inflation, exchange rate, and current account balance have positive relationship with GDP: the impact of government debt and macro variables on economic growth is too serious in long run. Almost every least-development-countries take loans from international financial institutions. That is not a barrier for economic growth, nevertheless the LDCs could not keep the money assets in the market after taking loans which causes the inflation. That situation leads to money depreciation. In a years after the year taking loans, the government debt become burden gradually. So that, the contribution suggests that the respective governments of LDCs should be good at debt management.

5. Reference

- Abbas, S. A. and J. E. Christensen (2010). "The role of domestic debt markets in economic growth: An empirical investigation for low-income countries and emerging markets." IMF Staff Papers **57**(1): 209-255.
- Adam, C. S. and D. L. Bevan (2005). "Fiscal deficits and growth in developing countries." Journal of Public Economics **89**(4): 571-597.
- Alesina, A. and D. Rodrik (1991). Distributive politics and economic growth, National bureau of economic research.
- Cerra, V., et al. (2008). "Robbing the riches: capital flight, institutions and debt." The Journal of Development Studies **44**(8): 1190-1213.
- Dornbusch, R. (1984). External debt, budget deficits and disequilibrium exchange rates, National bureau of Economic Research Cambridge, Mass., USA.
- El-Mahdy, A. M. and N. M. Torayeh (2009). "Debt sustainability and economic growth in Egypt." International journal of Applied Econometrics and quantitative studies **6**(1): 21-55.
- Ezeabasii, N., et al. (2010). "Nigeria's External Debt and Economic Growth."
- Fontinelle, Amy. "Current Account Deficit". *Investopedia*. N.p., 2017. Web. 6 Feb. 2017.
- "Autoregressive Distributed Lag (ARDL) Cointegration Technique: Application And Interpretation". *Webcache.googleusercontent.com*. N.p., 2017. Web. 9 Feb. 2017.
- Giannitsarou, C. and A. Scott (2008). Inflation implications of rising government debt. NBER International Seminar on Macroeconomics 2006, University of Chicago Press.
- Gujarati, D. N. (1995). "Basic econometrics, 3rd." International Edition.

- Gross Domestic Product - GDP.* (2017). *Investopedia*. Retrieved 16 January 2017, from <http://www.investopedia.com/terms/g/gdp.asp?ad=dirN&qo=serpSearchTopBox&qsrc=1&o=40186>
- Im, K. S., et al. (2003). "Testing for unit roots in heterogeneous panels." *Journal of econometrics* **115**(1): 53-74.
- Inflation.* (2017). *Investopedia*. Retrieved 16 January 2017, from <http://www.investopedia.com/terms/i/inflation.asp?ad=dirN&qo=serpSearchTopBox&qsrc=1&o=40186>
- "Interest Rates And Economic Growth: Are They Related? Barry P. Bosworth Abstract Each Year The Board Of Trustees Of The Old-Age, ". *Webcache.googleusercontent.com*. N.p., 2017. Web. 9 Feb. 2017.
- Karagol, E. (2002). "The causality analysis of external debt service and GNP: The case of Turkey." *Central Bank Review* **1**(2): 39-64.
- Krugman, P. (1988). "Financing vs. forgiving a debt overhang." *Journal of development Economics* **29**(3): 253-268.
- Levin, A., et al. (2002). "Unit root tests in panel data: asymptotic and finite-sample properties." *Journal of econometrics* **108**(1): 1-24.
- Maddala, G. S. and S. Wu (1999). "A comparative study of unit root tests with panel data and a new simple test." *Oxford Bulletin of Economics and statistics* **61**(S1): 631-652.
- Pattillo, C. A., et al. (2002). *External debt and growth*, International Monetary Fund.
- Pesaran, M. H. and R. Smith (1995). "Estimating long-run relationships from dynamic heterogeneous panels." *Journal of econometrics* **68**(1): 79-113.
- Ranis, G. and J. C. Fei (1961). "A theory of economic development." *The american economic review*: 533-565.
- Reinhart, C. M. and K. S. Rogoff (2010). "Growth in a time of debt (digest summary)." *American Economic Review* **100**(2): 573-578.
- Sena, A. M. and R. E. S. Fontenele "The New Endogenous Growth Theory: An Investigation on Growth Policy for Developing Countries."
- Solow, R. M. (1956). "A contribution to the theory of economic growth." *The quarterly journal of economics*: 65-94.
- Swamy, V. (2015). "Government Debt and Economic Growth—Decomposing the Cause and Effect Relationship." [Browser Download This Paper](#).
- Staff, I. (2017). *Current Account*. *Investopedia*. Retrieved 16 January 2017, from <http://www.investopedia.com/terms/c/currentaccount.asp?ad=dirN&qo=investopediaSiteSearch&qsrc=0&o=40186>

Do Inflation And Its Volatility Impact On Economic Growth Rate In Myanmar?

SI THU KYAW

ABSTRACT

The aim of this paper is to examine the volatility of inflation and impacts of inflation on economic growth of Myanmar using the yearly data over the period of 1980 to 2014. Inflation volatility is estimated by developing ARMA (2, 2)-GARCH (1, 1) model which is the fitted model for forecasting inflation volatility according to AIC and SIC values and Engle and Granger co-integration is used to estimate the long run relationship between inflation, inflation volatility, higher and lower inflation and economic growth rate. Finally, the empirical results examine that inflation volatility is forecasted by ARMA (2, 2)-GARCH (1, 1) model and there is inflation volatility in Myanmar economy. The inflation volatility positively influences on economic growth rate. The results suggest that inflation volatility and economic growth rate have long run relationship and co-integration.

Keywords: Economic growth, ARMA, GARCH, Inflation, Co-integration, Forecasting

JEL Classification: E310, E370, C220

1. Introduction

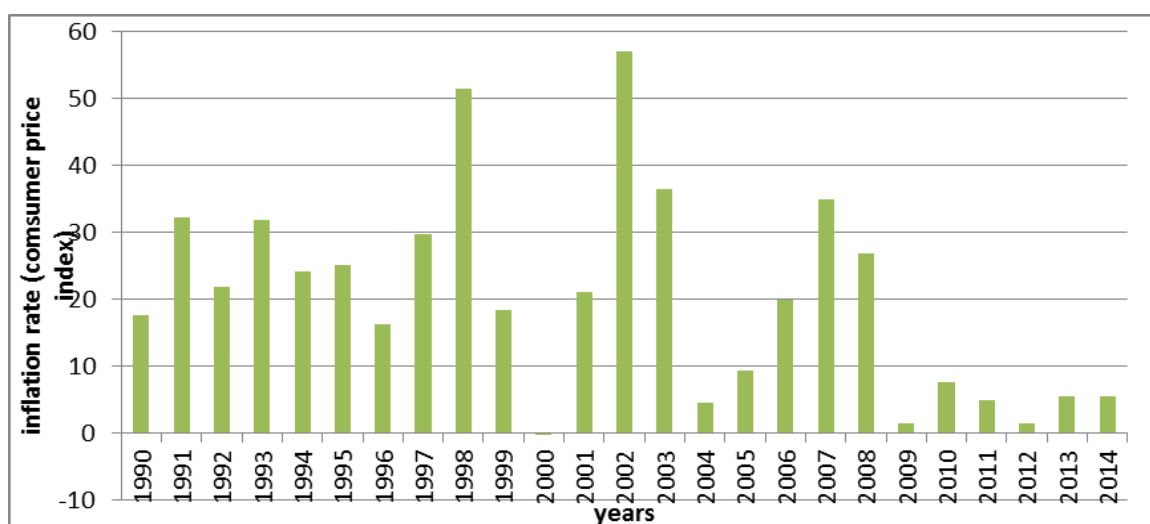
Inflation has become one of the key problems in the developing countries since the early twenty first century so both policymakers and academicians have been studying this issue. Most of the developing countries have been attempting to achieve sustainable economic growth in order to enhance the welfare and its citizenry. Therefore, they consider that there is the relationship between inflation, inflation volatility and economic growth. As Myanmar is the developing country, Myanmar government in 1962 has been attempting to enhance economic growth but there were mismanagements of economic agents when socialist economy was practiced.

From 1960 to 1988, Myanmar adopted ‘the Burmese Way to Socialism’; a variation of central planning economic system so economy was isolated from international economy. After more than two decade, since 1988, market oriented system have been introduced to economy. In the 1989-90, the rice price had raised because the liberalization of domestic rice market and these result lead to dynamic inflation (Fujita and Okamoto 2006). From this period, the inflation has

been a core circumstance for the economy and a critical cause of the existing economic problems. The long-lasting high inflation and fiscal deficit because of monetization of fiscal deficit have been deep-rooted problems in Myanmar. In early 2000's monetization of fiscal deficit as a percentage of GDP averaged four percent.

As Burma economic review (2005-2006) written by Sein Htay, the actual CPI inflation data is higher than the official released by SPCD consumer price index which is centered on unreliable lower income basket of goods selected in 1985/86 and do not include imported goods and gives a very low weighting to staple, containing rice, oil, meat, etc.... Budget deficit was the main source of inflation and other factors leading to inflationary process were over-bidding of agriculture sector export, over building of certain infrastructure facilities, depreciation of kyat.

In Myanmar, Kyat is the national currency. The inflation in the 1990s averaged around 25% per year. Between 1990 and 1997, Myanmar inflation rate was running with the annual percentage of 15 and 30. However, there was 51% in 1998 and reduced in 1999 to 18.4%. The highest rate of inflation was 58% in 2002 and the lowest inflation rate was -0.11 in 2000. After 2002, it reduced almost the half of its inflation to 36.7% in 2003. Then inflation rate was slowly increasing to 2007. The average inflation between 2005 and 2007 was about 30.01% and inflation in 2008 was 26.8%. Excess supply of money of money is the main problem for high inflation in Myanmar. Therefore, the annual inflation rate in Myanmar was over 25 percent in 2007-2008. (See in figure 1)

Sources: World Bank data

Figure 0-1: Annual Inflation Rate in Myanmar (1990-2014)

According to World Bank Report on Myanmar, ending poverty and boosting shared prosperity in a time of transaction (2014) inflation declined significantly in 2013/14 from 22.5% in 2008/09 to 5.7% due to government policy improved which is keeping fiscal deficit below 5% of GDP. In addition, an important policy moves in the financing of the fiscal deficit from dependence on the printing money to better use of treasury bonds. The exchange rate management has also developed significantly next the floating exchange rate on April 1, 2012.

Myint, U. (2012) pointed out that high money supply (M_2) growth to finance budget deficits is believed to be the main cause of inflationary pressures in Myanmar. According to official statistics, the rate of M_2 growth averaged 28% over the period of 2000 to 2008 in table 3. There were four others inflationary pressure in Myanmar since 2004. These included rising of official gasoline and diesel prices by 700% in October 2005, shift of capital to Nay Pyi Taw in

November 2005, upward adjustment of public employees by 500% for low level employees and over 1,200% for top official beginning in April 2006 and Cyclone Nargis in May 2008.

Table 0-1: Impact of money supply on Inflation of Myanmar

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Money supply rate	47.4	43.2	18.4	11	32.4	26	27.2	30	21.2
Inflation rate	-1.6	34.6	58	26.8	12	9	26.3	26.1	33.3

Notes: M2 “broad money” consists of currency, current and saving accounts and time deposits. Economies have been listed in ascending order of average rate of money supply growth for the period 2000–2008.

Sources: ESCAP, Economic and Social Survey of Asia and the Pacific 2006 and 2009 (New York: United Nations, On-line Edition); Ministry of National Planning and Economic Development, Yangon and Nay Pyi Taw.

As most developing countries, Budget deficit is the main cause of inflation in Myanmar. The state expenditure is far exceeding the increases taxation revenue so the state finances it spending by making printing money. The result of signor-age is the fact of inflation in Myanmar. Therefore, the study aims to examine the inflation volatility of Myanmar and its impact on economic growth.

2. Literature review

Empirical literature explained about the relationship between inflation and inflation uncertainty and mixed results are reported. Brunner and Hess (1993) and Grier and Perry (1998) used the ARCH and GARCH models technique for G 7 countries and the evidence supported the Friedman and Ball hypothesis. However, the study found a weakness of Cukierman and Meltzer hypothesis.

Kontonokas, A. (2004) studied inflation and inflation uncertainty in United Kingdom using the estimated conditional volatility from symmetric, asymmetric, and component GARCH-M models and the positive relation between inflation and inflation uncertainty providing Friedman-Ball hypothesis. The study used monthly and quarterly data from 1972 to 2002 to estimate inflation. In unit root testing, PP and ADF test the data are stationary at all levels. It speared two periods before and after inflation targeting (IT). With monthly and quarterly data Chow F-statistic for breakpoint in October 1992 1% level significant for monthly and failed to identify with quarterly data. That is the result mean Autoregressive model is unsatisfied with no dummy. After taking dummy variables two main advantages found that first, improve fit and a decade of IT period in UK had negative effect, applied Wald test-statistic. Using Autoregressive model (AR) it rejected null hypothesis that mean there is no homoscedasticity. According to GARCH-M model there is strong positive link between current inflation volatility and past inflation. In GARCH (1, 1) model, one period lag of inflation coefficient is positive and statistically significant and agreed to Friedman-Ball. With quarterly data threshold GARCH model examined the asymmetric effect is negative that is good news on inflation. GARCH (1, 1)-M and TGARCH (1, 1)-M model explained inflation uncertainty was lower during the IT period.

Moradi, M. A. (2006) investigated the Iran inflation by using ARCH and GARCH models to examine bi-directional causality between inflation uncertainty and inflation. In the study threshold GARCH (TGARCH) and component GARCH (CGARCH) models was applied to analysis the effect of inflation. It speared two periods 1959:03 to 1972:07 and 1972:08 to

2008:02. In the first period, inflation situation have been lower and the second period of inflationary regime have volatile. This is the sign of heteroskedastic. Therefore, GARCH modeling method was applied to study. The Engle test in AR (60) model for whole period and AR (24) model for first period explained there had ARCH effect over the whole period and however the first period test only could not find ARCH effect. GARCH (1, 1) model result explained there were positive relationship inflation and its variability, which means inflation, raised inflation uncertainty. In the TGARCH model, the existence of negative sign on asymmetric parameter is good news and positive is bad news. In both the period, the results confirmed there was the presence of long memory in the conditional variance. Thornton (2007) employed in 12 emerging markets' the relationship between inflation and inflation uncertainty by using a standard GARCH(q,v) model and the results were strongly support to Friedman hypothesis in all countries economy. Using the two-step methodology, Karahan, O (2012) studied that the first test, a conditional variance in an ARMA-GARCH model, estimated inflation uncertainty and Granger causality test was applied in second covered the period from 2002M1 to 2011M1. The results provided Friedman-Ball hypothesis.

Oten-Abayie, E. f., & Doe, S .K. (2013) paper supported Cukierman and Meltzer hypothesis which inflation uncertainty raises inflation using two approaches, GARCH-in-Mean and two-step Granger causality. Used monthly inflation data, Barimah, A and Amuakwa-Mensah, F studied Ghana economy inflation by using AR (3)-GARCH (1, 2)-M model and Granger causality test over the period of 1964:04-2012:12. First, the study found that inflation significantly raises inflation uncertainty as predicted by Friedman hypothesis. In the long- run, the result provided Cukierman and Meltzer hypothesis.

Sharaf, M. F. (2015) studied the title of inflation and inflation uncertainty revisited: evidence from Egypt using various version of the GARCH-M model. In the study Granger-causality and asymmetric GARCH-M, EGARCH-M and TGARCH-M models informed a positively and statistically significant, two-way link between inflation uncertainty and inflation, confirming the Friedman-Ball and Cukierman-Meltzer hypothesis. Fountas (2000), Crawford (1996), Samimi and Motmeni (2009), Farshid and Mojtaba (2010) and Heidari and Bashiri (2010) found that the period of higher inflation lead to higher inflation uncertainty in the various countries confirming the theoretical predictions made by Friedman.

Popkarn Arwatchanankarn (2015) studied inflation and inflation volatility in Thailand using GARCH model technique that the test supported Friedman-Ball hypothesis that the inflation raises inflation volatility in Thailand. It suggested that a rise in inflation volatile lead to be lower the inflation as anticipated by Holland. In this study autoregressive model AR (p) was not satisfied there is homoscedastic and rejects null-hypothesis. The results of GARCH (1, 1), TGARCH (1, 1) and EGARCH (1, 1) models informed to support Friedman-Ball hypothesis. The standardized residuals and correlogram shows there is no serial correlation. The null hypothesis of no Granger-cause inflation is rejected and in TGARCH (1, 1) and EGARCH (1, 1). Then, it-supported Holland's stabilization hypothesis the higher rate of inflation raises the inflation volatility. Granger test for inflation volatility and economic growth informed inflation volatility is to lower economic growth on the period from 1994q1 to 2013q4.

3. Methodology

This paper used ARMA(p,q)-GARCH(m,r) model to forecast the inflation and Engle and Granger co-integration model applied to test the impacts of inflation, inflation volatility and high and low inflation on gross domestic product growth rate.

3.1 Autoregressive Moving Average model

The forecasting method of Autoregressive Moving Average model or ARMA (p, q) model has been the method that forecast the stationary time series. The ARMA (p, q) model can be written as equation (1) in the form as follow:

$$y_t = c + \sum_{i=1}^p \phi y_{t-i} + \sum_{j=1}^q \theta_j \epsilon_{t-j} + \epsilon_t \quad (1)$$

Where, y_t = the time series needed to be model

c = constant

p = the number of autoregressive orders

q = the number of moving average orders

ϕ = autoregressive coefficient

θ = Moving average coefficient

ϵ = the error term

3.2 The GARCH (m, r) model of inflation

The mean inflation equation is developed to incorporate the existence of the time varying in the residuals to build a measure of inflation uncertainty using ARMA-GARCH model in the following equations:

$$\pi_t = \alpha_0 + \sum_{i=1}^p \alpha_i \pi_{t-i} + \sum_{j=1}^q \theta_j \epsilon_{t-j} + \epsilon_t \quad (2)$$

$$\sigma_t^2 = \beta_0 + \sum_{q=1}^r \beta_q \epsilon_{t-q}^2 + \sum_{v=1}^s \delta_v \sigma_{t-v}^2 \quad (3)$$

In the above equation, the rate of inflation measured by Consumer Price Index percentage changing (CPI) and a random error term is ϵ_t . Autoregressive process with p-th order represents

inflation. $\sum_{j=1}^q \epsilon_{t-j}$ is moving average term in equation (2), mean equation. The variance

equation (3), the time varying conditional variance of inflation, is dependent upon the ARCH term that is the distributed lag of square residuals derived from mean equation, GARCH term distributed lag of forested variance of past periods and the inflation rate.

3.3 Engle and Granger co-integration model

The Engle and Granger co-integration test will be used to estimate any link the rate of inflation, inflation volatility and GDP growth. To apply the model, it will regress following equations (4) and (5).

$$Y_t = \beta_0 + \beta_1 X_t + \epsilon_t$$

$$\epsilon_t = Y_t - \beta_0 - \beta_1 X_t$$

Where, Y_t = dependent variable

β_0 = constant term

β_1 = the coefficients and co-integrating parameter

X_t = independent variables

ϵ_t = error term

Then, it will estimate the equation and obtain residuals, ϵ_t . Besides, ADF unit root test will be tested to the residual. The null hypothesis is the residual have unit root and alternative hypothesis is residual is no unit root. The desired model is to reject the null hypothesis and it will be stationary. Although Y and X are individually (I₁) it will be interesting situation they own stochastic term and their linear combination is at (I₀). Then the linear combination cancels out the stochastic term in two series.

To test the co-integration the equation there will be simple method of ADF unit root test on residual estimated from the co-integration regression. If the residual is stationary Y and X variables are co-integrated and have long run relationship or equilibrium relationship between them. There is also long run model of equation (4). Testing the t-test, the coefficient of β_1 value explains the relationship between Y and X.

4. Data

The data used in the research was collected from International Financial Statistics, International Monetary Fund and World Bank. The study used yearly inflation and gross domestic product rate time series data. The high and low dummy inflation data is determined as 10 percent and its above is high and inflation volatility is created by the fitted model. Before the model forecasting and estimation the unit root test was applied to the time series data.

Table 1: Unit root test results

Variables	ADF test		PP Test	
	level	First difference	level	First difference
GDP	-1.3098	-2.9945**	-2.1763	-7.7430***
INF	-4.083***	-	-3.1660**	-

GINF	-1.948	-3.9508***	-2.0137	-2.9916**
------	--------	------------	---------	-----------

Note: *** and ** denoted 1% and 5% level significant level, *MacKinnon (1996) one-sided p-values

According to ADF and PP unit root test variables are 5% and 1% level significant at level and first different in the table 1. We included only a constant test. The null hypothesis for both unit root tests is that the time series data have unit root. The GDP is not significant at level thus the variables took first difference. After taking the first difference to GDP, the variable became stationary at 5% level with ADF test and 1% level with PP test which reject null hypothesis of happening unit root. The GINF, inflation volatility is significant after taking first difference. At the level, the INF, inflation rate is stationary at 5% level with PP test and 1% level with ADF test. This result suggests that the time series inflation rate reject the null hypothesis that the INF is not stationary.

5. Result

5.1 ARMA (2, 2)-GARCH (1, 1) model estimation

The method of parameters estimation has been done by EViews software. Using this software, the parameter estimation of the time series inflation is obtained and shown in table 5-1.

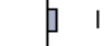

Table 5-1: ARMA (2, 2)-GARCH (1, 1) model parameters estimation

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	21.131	1.7041	12.3999	0.000
AR(1)	1.1875	0.0004	2779.1580	0.000
AR(2)	-0.3690	0.0419	-8.8082	0.000
MA(1)	-0.7730	0.0982	-7.8707	0.000
MA(2)	-0.1829	0.1089	-1.6804	0.092
Variance Equation				
C	2.7732	18.3261	0.1513	0.8797
RESID(-1)^2	-0.1948	0.1687	-1.1546	0.2482
GARCH(-1)	1.2281	0.3946	3.1117	0.0019

Source: calculated

In the table 4-3, the GARCH is significant that is the previous year inflation volatility can influences the current year inflation volatility. The normal Gaussian distribution is used in the model testing. The model is identified by testing correlogram square residual test, histogram normality test and ARCH-lm test.

The Correlogram square residual test is used to check the serial correlation in the residuals. The good sign is the residuals should be no serial correlation so there is necessary to accept the null hypothesis. The null hypothesis assumes there is no serial correlation in the residual or error term.

Autocorrelation	Partial Correlation	AC	PAC	Q-Stat	Prob*	
		1	-0.165	-0.165	0.9839	0.321
		2	0.094	0.069	1.3154	0.518
		3	-0.097	-0.073	1.6759	0.642
		4	0.105	0.075	2.1115	0.715
		5	0.340	0.395	6.8727	0.230
		6	-0.191	-0.118	8.4288	0.208
		7	0.136	0.061	9.2512	0.235
		8	-0.216	-0.140	11.407	0.180
		9	0.149	-0.030	12.471	0.188
		10	-0.027	-0.070	12.506	0.253
		11	0.150	0.237	13.683	0.251

Source: Calculated

Figure 5-1: Correlogram Square Residuals Rest for Inflation

According to the test results in Figure 4-4, the PACF and ACF spikes are within the bounds. Thus, the residuals have no serial correlation and it accept the null hypothesis with Normal Gaussian distribution. The histogram normality test indicates that the null hypothesis is accepted that is why the residuals are normally distributed. The result is desired from the model. The mean value is 0.1 and the standard deviation is equal to 0.982 which indicates the residuals are normally distributed. We applied ARCH-LM test. the value of F-statistic is 0.8531 and its probability is 0.363 that accept the null hypothesis of being no ARCH effect. The result indicates that the model is the good estimator for time series inflation.

5. Engle and Granger co-integration

There are four variables to test the model which variables have co-integration or not. The four variables are gross domestic product growth rate (GDP), inflation rate (GNF), volatility of inflation (GINF) that is created by chosen ARMA (2, 2)-GARCH (1, 1) and dummy inflation (DUMMY). The dummy inflation define that the value 10 percent and above 10 percent rate are higher rate and the value less than 10 percent is lower rate. There are two conditions to check the co-integration model. The first one is the data must be stationary at the first ordered difference. The second condition is that the residual of the OLS estimation should be stationary at level. If the residual is stationary, the model is not spurious regression model. Thus, the variables in the model are co-integrated and they have long run equilibrium relationship, which also mean the model is long run model. There is a need to test OLS estimation before the checking the variables co-integrated. The OLS estimation coefficient results are shown in Table 4.9.

Table5-2: The result of OLS estimation for Co-integration

Variable	Coefficient	Probability
C	5.1291	0.0127
INF	0.0610	0.6104
GINF	0.0267	0.0998
DUMMY	-4.5575	0.1688

Sources: calculated

According to Engle and Granger co-integration test, the R square value 0.134364 is less than the Durbin-Watson statistics 0.80767 so that it is not spurious regression. Therefore, the condition is acceptable the model. In the OLS estimation, the inflation volatility, GINF is significant and the probability of GINF 0.0998. The coefficient of GINF is -0.0267 that the inflation volatility and real gross domestic product have positively relation in the model. The others two variables, INF and DUMMY are not significant but DUMMY have negative impact on GDP and INF positively effects to GDP. The residuals unit root test checked by ADF unit root testing show that the residuals have no unit root. Therefore, the significant variable GINF and GDP have long run equilibrium relationship and they have co-integration in the model. According to the result, the inflation volatility positively influences to DGP growth rate. This research support to Dotsey and Sarte (2000) argue that inflation volatility can lead to increase economic growth.

Table 5-3: Residuals unit root for co-integration

ADF test	Critical values At 1%, 5% and 10% levels	T-statistics	Probability	Significant
Constant	-3.6537	-2.7565	0.0759	Stationary
	-2.9571			
	-2.6174			

Source: calculated

In the table 5-3, the residuals unit root test checked by ADF unit root testing show that the residuals have no unit root. Therefore, the significant variable GINF and GDP have long run equilibrium relationship and they have co-integration in the model. According to the result, the inflation volatility positively influences to DGP growth rate. This research support to Dotsey and Sarte (2000) argue that inflation volatility can lead to increase economic growth.

6. Concluding Remarks

This paper was started to find a suitable ARMA and ARIMA-GARCH models for forecasting inflation rate. ARMA-GARCH model is a very popular method for forecasting. According to theoretical distribution of autocorrelation, the various methods have made to select the appropriate model. This study applies four difference stages, which are model identification, model estimation, diagnostic checking and forecasting. In the present study, ARIMA (2, 2)-GARCH (1, 1) model is selected to forecast the inflation. After selecting the model to forecast the inflation data the final step have create new variable that is made by fitted model to check the co-integration with GDP growth rate. The new variable is the inflation volatility developed

by the ARIMA (2, 2)-GARCH (1, 1) model. Then, the co-integration test explain that the inflation volatility positively influence to GDP growth.

In this research, the study finds the fitted model forecast the inflation of Myanmar and investigates the impacts of inflation volatility on the economic growth. The fitted model explains the inflation is high volatile and fluctuation inflation that Myanmar needs to consider this high volatile and fluctuation rate of inflation in Myanmar. The independency of CBM is important to implement the monetary policy because of stabilization of inflation and its ability is needed to rebuild under the four independencies that are functional independence, personal independence, financial independence and prudential independence.

The next suggestion is that the inflation volatility positively affects to GDP growth rate. Therefore, Myanmar needs to consider the impact of inflation volatility on economic growth rate when they implement the policy for achievement of targeted growth rate. Myanmar needs the believable statistical data to calculate the economic growth rate to protect the impact of inflation.

REFERENCES

- Asghar, A., Ahmad, K., Ullah, S., Bedi-uz-Zaman, B., & Rashid, M. T. (2011). The relationship between inflation and inflation uncertainty: A case study for Saarc Region countries. *International Research Journal of Finance and Economics*, 66, 85-98.
- Arwatchanakarn, P., & Hossain, A. A. (2015) Inflation and Inflation Volatility in Thailand.
- Barimah, A., & Amuakwa-Mensah, F. DOES INFLATION UNCERTAINTY DECREASE WITH INFLATION? A GARCH MODEL OF INFLATION AND INFLATION UNCERTAINTY.
- Banerjee, S. (2013). *Essays on inflation volatility* (Doctoral dissertation, Durham University).
- Brunner, A. D., & Hess, G. D. (1993). Are higher levels of inflation less predictable? A state-dependent conditional heteroscedasticity approach. *Journal of Business & Economic Statistics*, 11(2), 187-197.
- Caporale, G. M., Onorante, L., & Paesani, P. (2010). Inflation and inflation uncertainty in the euro area.
- Crawford, A., & Kasumovich, M. (1996). Does inflation uncertainty vary with the level of inflation?. Available at SSRN 75354.
- Engle, R. F.. (1983). Estimates of the Variance of U. S. Inflation Based upon the ARCH Model. *Journal of Money, Credit and Banking*, 15(3), 286–301.
- Entezarkheir, M. (2006). The relation between inflation and inflation uncertainty in Iran. *Iranian Economic Review*, 11(17), 1-20.
- Friedman, M.. (1977). Nobel Lecture: Inflation and Unemployment. *Journal of Political Economy*, 85(3), 451–472.
- Fountas, S., Karanasos, M., & Karanassou, M. (2000). A GARCH model of inflation and inflation uncertainty with simultaneous feedback. *Queen Mary and Westfield College, Department of Economics Working Paper*, (414).
- Gujarati, D. N. (2003). *Basic Econometrics Fourth Edition* McGraw Hill Gujarati, DN,(2003). Basic Econometrics.
- Grier, K. B., & Perry, M. J. (1998). On inflation and inflation uncertainty in the G7 countries. *Journal of International Money and Finance*, 17(4), 671-689.
- Heidari, H., & Bashiri, S. (2010). Inflation and inflation uncertainty in Iran: an application of GARCH-in-Mean model with FIML method of estimation. *International Journal of Business and Development Studies*, 2(1), 131-146.
- Htay, S. *Burma Economic Review*.
- Jiranyakul, K., & Opiela, T. P. (2010). Inflation and inflation uncertainty in the ASEAN-5 economies. *Journal of asian Economics*, 21(2), 105-112.
- Jafari Samimi, A., & Motameni, M. (2009). Inflation and Inflation uncertainty in Iran. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 3(3), 2935-2938.
- Karahan, Ö. (2012). The Relationship between Inflation and Inflation Uncertainty:

- Evidence from the Turkish Economy. *Procedia Economics and Finance*, 1, 219-228.
- Kontonikas, A. (2004). Inflation and inflation uncertainty in the United Kingdom, evidence from GARCH modelling. *Economic modelling*, 21(3), 525-543.
- Koji, K. U. B. O. (2010). Natural Gas Export Revenue, Fiscal Balance and Inflation in Myanmar.
- Moroke, N. D., & Luthuli, A. (2015). An Optimal Generalized Autoregressive Conditional Heteroscedasticity Model for Forecasting the South African Inflation Volatility. *Journal of Economics and Behavioral Studies*, 7(4), 134.
- Moradi, M. A. (2006). *A GARCH Model of Inflation and Inflation Uncertainty in Iran* (No. 23800092). EcoMod.
- Myint, M. (1997). Thoughts on a Development Strategy for Myanmar.
- Myint, U. (2012). *Myanmar economy: a comparative view* (No. id: 4783).
- Nazar, D., Farshid, P., & Mojtaba, K. Z. (2010). Asymmetry Effect of Inflation on Inflation Uncertainty in Iran: Using from EGARCH Model, 1959-2009. *American Journal of Applied Sciences*, 7(4), 535.
- Oten-Abayie, E. F., & Doe, S. K. (2013). Inflation and inflation uncertainty in Ghana. *E3 Journal of Business Management and Economics*, 4(12), 259-266.
- Sharaf, M. F. (2015). Inflation and Inflation Uncertainty Revisited: Evidence from Egypt. *Economies*, 3(3), 128-146.
- Tashkini, A. (2007). Does Higher Inflation Lead to More Inflation Uncertainty? (The case of Iran). *Iranian Economic Review*, (19), 73-87.
- Thein, M. (2004). *Economic development of Myanmar*. Institute of Southeast Asian Studies.
- Thornton, J. (2007). The relationship between inflation and inflation uncertainty in emerging market economies. *Southern Economic Journal*, 858-870.
- Nian, L. C. (2009). *Application of ARIMA and GARCH Models in Forecasting Crude Oil Prices* (Doctoral dissertation, A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for the Award of the Degree of Master of Science (Mathematics)).

Difficulties of Fixing the Minimum Wage and its Impact on Inflation in Myanmar

THUREIN LWIN

Firstly, the paper shows political transaction period and minimum wage; the way of calculating the minimum wage in Myanmar together with a comparison with that of ASEAN and selected countries. Secondly, present some difficulties to set up minimum wage and barriers of policy effects to protect all level of employees with minimum wage. Thirdly, it will background theory. Fourthly, it will explain about the advantages and disadvantages of regular adjustment of minimum wage and inflation.

I. INTRODUCTION

During the term of U Thein Sein government, they made a decision on calculating the minimum wage in only two months before the election to be held in November. In this case, minimum wage was supposed to be concerned with political pressure and this concept seemed to arise from the strike of labors from the textile industry. Their aim was to reveal that they were too poorly paid to make a living.

In fact, the reasonable amount of money designated as the minimum wage for an average laborer can not only alleviate the poverty but also prevent the inequality among the laborers of the same skills.

1.1 How to calculate the minimum wage in Myanmar?

In 2013, November and December ILO and CESD¹ started working to calculate the living cost survey. According to the results of this first living cost survey, the average monthly living cost for a 4-6 members household was 203,465 Kyats in Yangon region, 166, 849 Kyats in Bago region, and 242,768 Kyats in Mandalay region.

Table-1. Average living cost per person in Myanmar

No.	State / Region	Average rate of proposal by state and regions (Kyats)	Living Cost by regions and states (Kyats)
1.	Kachin	4000	2500
2.	Kayah	3500	2600
3.	Kayin	3500	2200
4.	Chin	4000	3000
5.	Sagaing	3000	2600
6.	Tanintharyi	4000	3000
7.	Bago	4000	3000
8.	Magway	3500	2500
9.	Mandalay	4000	3500
10.	Mon	4000	2200
11.	Rakhine	4000	2800
12.	Yangon	5000	3500
13.	Shan	5000	3000
14.	Ayeyarwaddy	3000	2500
15.	Nay Pyi Taw	3500	2600

Source: Ministry of Labor, Employment, and Social Security in 2015.

In 2015, the Ministry of Labor, Employment, and Social Security conducted its own living cost survey for a total of 22,032 households from 108 different townships, and calculated an average living cost per person. The main ideas of the decision of minimum wage come from the negotiation between employee and employer groups. Then the government made a final decision that the specific amount of money to be determined as the daily minimum wage was 3600Kyats. In this way, the process of calculating and designating of the daily minimum wage per person was successfully done on the 1st of September, 2015.

-
- 1- The Centre for Economic and Social Development (CESD) is an independent and non-political think tank supporting evidence-based policy making that mobilises development resources, both domestic and international, to bring Myanmar to her rightful place in the region and the world

II. Difficulties in setting the minimum wage and barriers of policy effects to protect the employees from all levels by means of this

There are many difficulties relating to the implementation of the concept of the daily minimum wage. The first difficulty is how to define the minimum wage. There is no generally accepted definition of the minimum wage. The necessary factors to be taken into account are the minimum wage that can enable a worker and his family to meet their social security needs, the efficient wage for a worker and his family to ensure a decent standard of living and to overcome the poverty issue measured by the poverty line formulated by the World Bank.

The ILO definition is: The Committee considered that the minimum wage may be understood to mean “the minimum sum payable to a worker for work performed or services rendered, within a given period, whether calculated on the basis of time or output, which may not be reduced either by individual or collective agreement, which is guaranteed by law and which may be fixed in such a way as to cover the minimum needs of the worker and his or her family, in the light of national economic and social conditions”. (ILO, 2014)

In fixing the minimum wage, it is necessary to balance the cost and benefits of the two parties i.e of the employers and the employees from the legal point of view. Unlike the calculations of an employee’s living cost, the calculation of an employer’s (a company) cost and benefit is really difficult. It is generally true that neither a report nor a record is made to indicate the exact amount of profit that a business owners or a company makes every year or every quarter. In other words, there is no evidence to clearly declare the economic status of a company due to no transparency in every aspect of life, the bad legacy of the past regime. Therefore, business owners (companies) should prepare their financial reports annually to submit to the authorities concerned so that transparency can be ensured. The government should manage on companies for transparency in their financial reports and can properly levy taxes on the capital gains of business firms.

It seems impossible to enact a law of fixing the minimum wage to be followed by all citizens in a country. However, this concept should be adopted as a useful measure to prevent the majority of laborers from being exploited by the employers. Despite this, in the cases of house keeper, domestic maids, temporary laborers of the seasonal workers, migrant workers and small entrepreneurs, the law stipulating the minimum wage is unlikely to protect them effectively. The minimum wage law is supposed to have a positive impact on the general public of Myanmar, one of the least developed countries in the World, because it can facilitate poverty reduction. Thus, the laborers will be able to enjoy a better life through the passing of this wage.

On the other hand, the minimum wage bill is likely to give a considerable benefit for the welfare of laborers and employees alike. On the other, it may probably have a negative impact on the employers’ attitude towards the employees. The employers may possibly change their incentive schemes to promote productivity and to create a pleasant working environment.

In general, employers or the owners of business firms tend to offer bonus to their employees or staff members in addition to their usages and salaries. They also tend to award the outstanding workers. They organize holidays and other trips, make arrangements for sickness benefits and insurances. Moreover, some business firms provide their workers with perks such as free lunch, ferry service, and

health care free of charge such attempts of employees to provide a job satisfaction for the workers are very likely to change when they need to follow the instructions concerning the basic minimum wage for the workers.

Some factory owners may probably push their workers to do overtime to cover the increases they have to pay to an average worker. Consequently, the workers' health may break down leading either to the loss of job or to lack of money to support the family. The employer is responsible to pay a double wage to a worker if he has to work more than eight hours a day. In some cases, the factory owners may offer the overtime wages to the workers but they may either raise the fees for ferry service or reduce the amount of bonus etc as a response to the bill of the minimum wage. The employees from the formal sector (steady job) will probably lose their jobs due to an increase in the daily minimum wage. They may have to work at informal sector or self-employment.

Another difficulty is to fix proper minimum wages for child laborers. Many children under 18 years of age are found to be working at tea-shops and restaurants etc in poor countries like Myanmar. Their parents are too poor to send them to school. Being middle school drop outs, they become child laborers. So, the government is supposed to determine their daily minimum wage to support, their livelihood. Another way of helping such children is open evening classes for them. Only when these children are made accessible to the opportunity to learn or to suitable jobs, will their future be good enough for them to enjoy social security. And their younger generations will also be able to enjoy social security. The new government is spending money more on education and health sectors. But those large expenses are still insufficient to develop human resources continuously. The main problem of education sector seems to be the shortage of competent teachers due to the wrong focus on quantity rather than on quality.

If the fixing of minimum wages is not done properly, there will be extra cost both for the employer and the employees. For instance, if the minimum wage is fixed less than it should be, the employees will get into trouble as they cannot afford the costs for their social security such as expenses for health care and social functions. Thus, there will be loss of human resources.

For these reasons, fixing the amount of new minimum wages should be done at least three months in advance the time of next general election. Although it is appropriate to conduct the renewal process of fixing minimum wages of the workers at least every two years, it is more important to do this activity at a quite distant time before the time of general election. A law that requires the two activities to be performed as separately as possible should be stipulated. Or else, the bill of calculating minimum wage will become an exploitation tool for political parties rather than a useful measure to solve the social issue between the employers and the employees.

It is found that the minimum wage for workers on daily wage in government service is less than it should be. A sum of 80,000Kyat (or) 61\$ per month is too little for them to meet their basic needs. Even the government servants are not supposed to be well-protected by the law. Let alone the workers in the private sector. So, it is necessary to check if the enforcement of minimum wage law can effectively enforce the private sector. Unless the penalty for the isolation of this law is serious, the level of effectiveness will be low. To ensure the effectiveness of this law, the government is required to create a channel through which complaints can be sent to the authorities concerned whenever each party either the employer or the employee violates this law.

Besides, it is learnt that the new democratic government led by the President U Htin Kyaw will change the starting point of a fiscal year from April to October. Therefore, calculating the minimum wages should be done at the start of a fiscal year when the government allots the budget in order to control the inflation by indirect way.

In terms of the prices of goods, if the amount of the minimum wage is changed according to the law at least every two years, there will be inflation as this process can encourage the undesirable drive in the business people who always want to do speculation of prices. It is evident that price rapidly rise in our country every time the government increased the salaries of the service personnel. Likewise, the increase in the minimum wages of workers may also create such a dilemma. On part of the employees, they might possibly go on a strike to demand more wages that will be legally allowed by the government. As a consequence, the nearer to the month designated to allow a new wage, the more likely there will be strikes. So, the government should consider the link between strikes and increased wages. The new method of fixing minimum wages, adopted in 2011, still takes into account the increase in the cost of living, or more specifically the forecast inflation, with a corrective to compensate for the difference between the forecast inflation rate and the CPI for the previous six months.

2.1 Minimum wage can cause of rise of short-term unemployment and inflation.

In 1967, however, Friedman gave a presidential address to the American Economic Association in which he argued that the correlation between inflation and unemployment, even though it was visible in the data, did not represent a true trade-off, at least not in the long run. "There is," he said, "always a temporary trade-off between inflation and unemployment; there is no permanent trade-off." In other words, if policymakers were to try to keep unemployment low through a policy of generating higher inflation, they would achieve only temporary success. According to Friedman, unemployment would eventually rise again, even as inflation remained high. The economy would, in other words, suffer the condition Paul Samuelson would later dub "stagflation." [Paul Krugman](#)

2.2 How to calculate the minimum wage in selected countries?

1. Brazil

In Brazil, a law has established that minimum wage adjustments be determined by a formula that considers past inflation and GDP growth. In the case of inflation, the formula considers the inflation accumulated during the previous year (t-1), while for GDP, due to the lag in receiving final results, they apply the rate of increase of year t-2.

Brazil's formula for determining adjustments (where MW is minimum wage) is as follows:

$$\Delta \text{ MW } t = \Delta \text{ CPI } t-1 + \Delta \text{ GDP } t-2$$

The law establishes that this formula should be revised every four years. It was first adopted in 2008, and renewed in 2012 and 2016.

2. Malaysia

In the case of Malaysia, the minimum wages rate was set using a combination of several socio-economic indicators grouped as either base criteria or adjustment criteria. The base criteria were the Poverty Line Income (PLI) per worker and median wages. The PLI is used to account for the basic cost of living per worker in a household while median wages of the lower half of wage earners in the private sector reflects the firms' ability to pay. These two elements were then averaged to represent the floor wage. This floor wage is then adjusted by the adjustment criteria. This second group of criteria includes: labour productivity growth, the percentage change in the Consumer Price Index (CPI) and real unemployment rate, as illustrated below:

MW = Minimum Wages (RM)

PLI = Poverty Line Income (RM)

P = Productivity growth (%)

CPI = Consumer Price Index (% change)

UE = Real Unemployment Rate (%) = (Unemployment rate – 4%)

i = Region (Peninsular Malaysia, Sabah and Sarawa)

3. France

In France, annual minimum wage adjustments are linked to the evolution of the CPI, as well as to the increase in the purchasing power of blue-collar workers' basic hourly wage. The minimum wage adjustment takes place every January. It incorporates the change in the CPI over 12 months (November t-2 to November t-1).

The annual revision of the minimum wage also incorporates half the annual increase in the hourly basic rate of blue collar wages (from September t-2 to September t-1), resulting from a specific survey carried out quarterly by the Ministry of Labour.

France's formula is:

$$\Delta MW_t = \Delta \text{CPI Nov } t-2/\text{Nov } t-1 + 0.50 * \Delta \text{Blue collar hourly wage Sep } t-2/\text{Sep } t-1$$

France's minimum wage also has an automatic guarantee concerning the evolution of prices. This adjusts the minimum wage every time the price index increases by 2 per cent or more since the last adjustment.

In addition to this mathematical determination of minimum wage adjustments, France also has a discretionary component that can introduce an additional percentage to the final increase.

Table-2. Comparative minimum wages rates of daily and monthly in ASEAN and selected countries (in US \$) (As of 29 September 2017)

ASEAN and Selected Countries	Daily Minimum Wage	Monthly Minimum Wage
Brunei Darussalam	NA	NA
Cambodia*	5.67	170
Indonesia	3.33 – 8.35	99.91 – 250.63
Lao PDR	3.68	110.34
Malaysia	7.27 – 7.90	218.16 – 237.13
Myanmar	2.68	80.28
Philippines	6.68 – 7.46	200.26 – 223.82
Singapore**	NA	NA
Thailand	9.02 – 9.32	270.71 – 279.74
Viet Nam	4.92 – 5.55	147.47 – 166.57
China	5.02 – 11.00	150.64 – 329.90

* *The Ministry of Labour and Vocational Training of Cambodia notification issued on October 5 declared that the USD170 will take effect from 1st January 2018.*

** *Singapore has no minimum wage laws or regulations. However, two exceptions were made recently: Cleaner jobs to have a minimum wage of \$1,000 per month effective January 2014 and Security guards have a minimum wage of \$1,100 per month effective September 2016. Singapore's minimum wage was last changed in 1-Sep-2016.*

Note: Daily minimum wage rates were calculated with 30days.

Source: Philippine Department of Labor and Employment, National Wages and Productivity Commission,

www.nwpc.dole.gov.ph/pages/statistics/stat_comparative.html

Like other ASEAN countries, Myanmar has fixed the minimum wages for worker. But the amount of wages fixed by Myanmar is found to be the lowest one among ASEAN countries. Unlike other countries, Myanmar does not divide into three or four regional minimum wage. Myanmar's minimum wages are the lowest even among CLMV countries.

III. Theory Background

3.1 Theory of inflation

The two main causes of inflation are demand-pull inflation and cost-push inflation.

1. Demand-pull inflation

If the economy is at or close to full employment, then an increase in AD leads to an increase in the price level. As firms reach full capacity, they respond by putting up prices leading to inflation. Also, near full employment with labor shortages, workers can get higher wages which increase their spending power.

Aggregate Demand can increase due to an increase in any of its components $C+I+G+X-M$

We tend to get demand-pull inflation if economic growth is above the long-run trend rate of growth. The long run trend rate of economic growth is the average sustainable rate of growth and is determined by the growth in productivity.

2. Cost-push inflation

If there is an increase in the costs of firms, then businesses will pass this on to consumers. There will be a shift to the left in the AS.

Cost-push inflation can be caused by many factors.

1. Rising wages

2. Import prices

3. Raw material prices

4. Profit push inflation

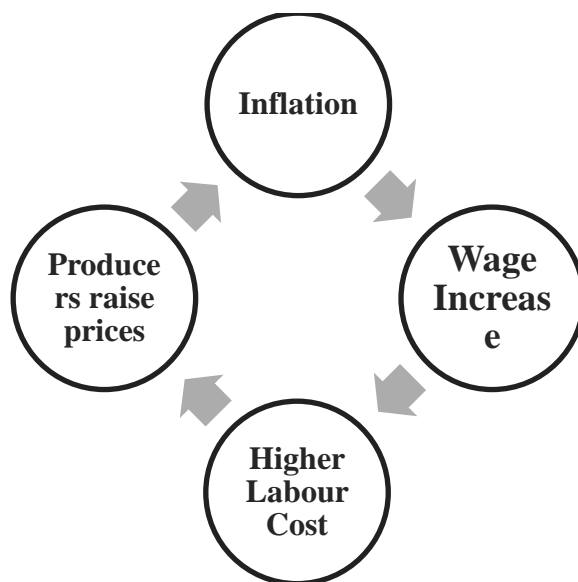
5. Declining productivity

6. Higher tax

7. Rising house prices

8. Printing more money

9. Inflation expectations

The above diagram shows how inflation is caused by wage increase.

IV. Advantages and Disadvantages of Regular Adjustments on Minimum Wage

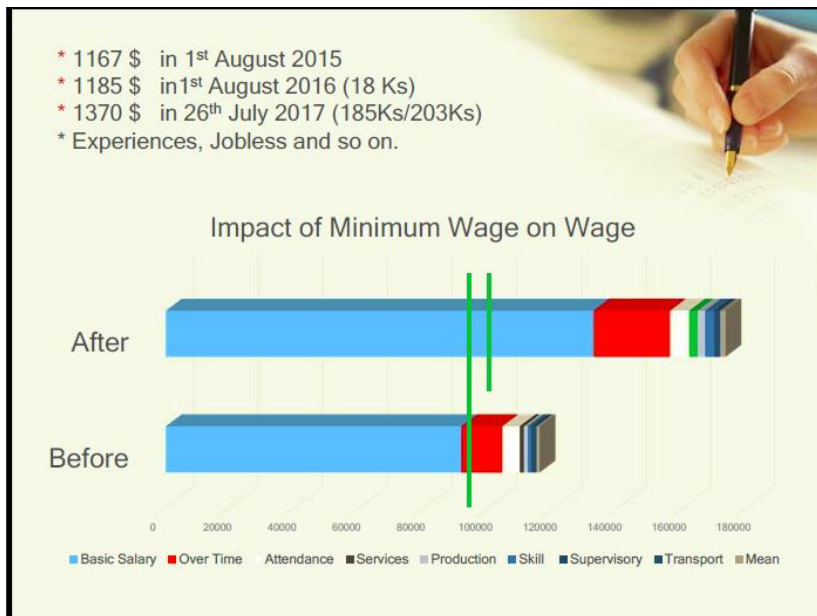
4.1 The advantages of regular adjustments

Most frequently, countries adjust their minimum wages once a year. Some countries, adjust rates every six months, while others have 2-years intervals. Annual adjustments seem adequate in periods of low or moderate inflation, providing workers and employers with appropriate predictability and allowing for regular adjustments, in line with evolving economic circumstances.

Findings on the impact of minimum wage policies on inequality are also mixed. Various studies find that minimum wage legislation plays a role in reducing wage inequality among wage workers and that minimum wages help compress wages among workers in the lower part of the wage distribution. Ximena Del Carpio and Laura Pabon,(2014)

Figure 1: Impact of Minimum Wage on Wage in Myanmar

Source: CESD

According to the figure 1, before the minimum wage employee are not sure to get regular wage but after increase in wage for employee, its sure to get basic salary. Passing the bill of fixed minimum wage can reduce the conflict between the employer and the employee. Thus there is an increase of job pleasure for the employees proper intervention and mediate of the government between the employers and employees can also bring about benefits.

4.2 The disadvantages of regular adjustments

The problem of inflation linked to increased minimum wage is a difficult one to solve just as the problem of egg and the hen in which no one can calculate which one is origin. It is evident that, inflation has already taken place in Myanmar long before the wage adjustment process is introduced. Myanmar has experienced of speculative motive inflation of firms on increase of government servants salaries.

Wage adjustment process to be performed every two years can have negative impact on economy. The first one is the rapid rise of prices especially in rental of flats and hostels. So, the government should control and monitor the macroeconomics conditions before it introduces increased wages.

In Myanmar, the punishment for the violation of the minimum wage law for employer is one year's imprisonment (or) a fine of 500,000 Kyats. This mode of punishment is a major difficulty for negotiation between employers and employees. Employers don't need to care the law because the punishment of law is minor. According to the Myanmar's minimum wage law, NMWC has right to adjust the minimum wage at least once every two years.

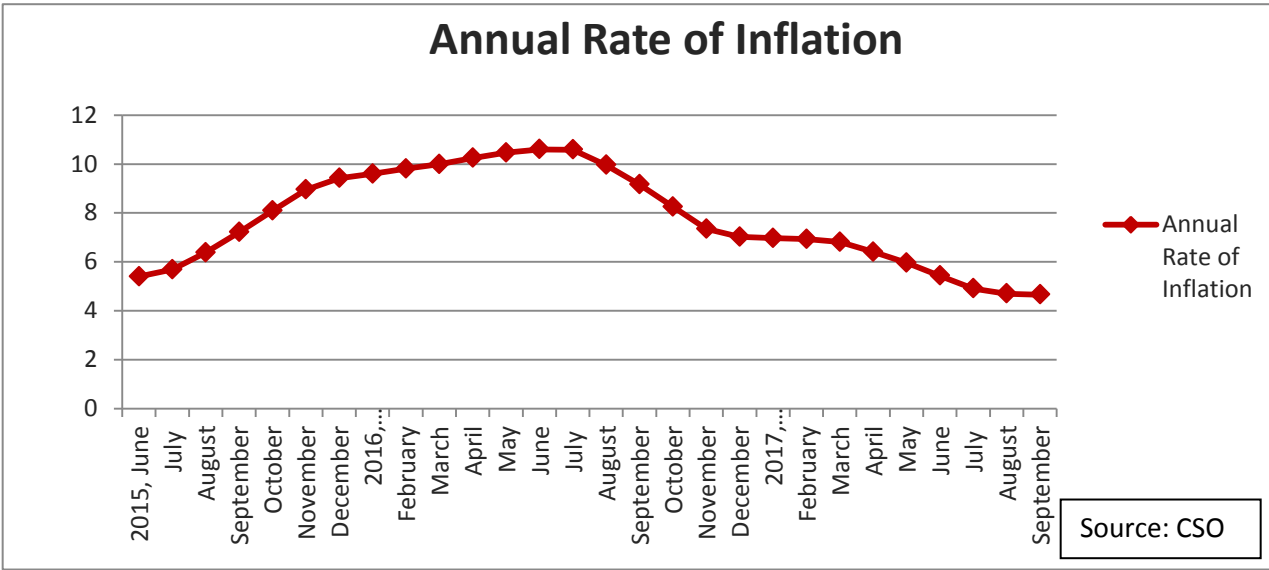
Fixing the minimum wage is not now. In 1949, there was a similar measure to fix the minimum wages in Myanmar. In 2015, minimum wage adjustment was re-introduced to Myanmar sixty six years after it was first initiated. So this activity had no considerable effect on inflation. But this activity is supposed to be done every two years. If so, it can have significant effects on inflation rate.

4.3 Inflation Rate

In July 2015, The National Minimum Wage Committee (NMWC) ² calculated the inflation rate of three months. The problem is that April is also included in those three months. Yet, there is water festival in April so every office and business are closed for 10days. Meanwhile, people prepare to collect their basic needs such food and water. At that time, inflation rate increases for 2 point compared with that of the previous month. Then NMWC collected the data of inflation rate in living cost for the three months yet, calculation might be higher than the real price. {The National Minimum Wage Committee (NMWC) waited 60 days}.

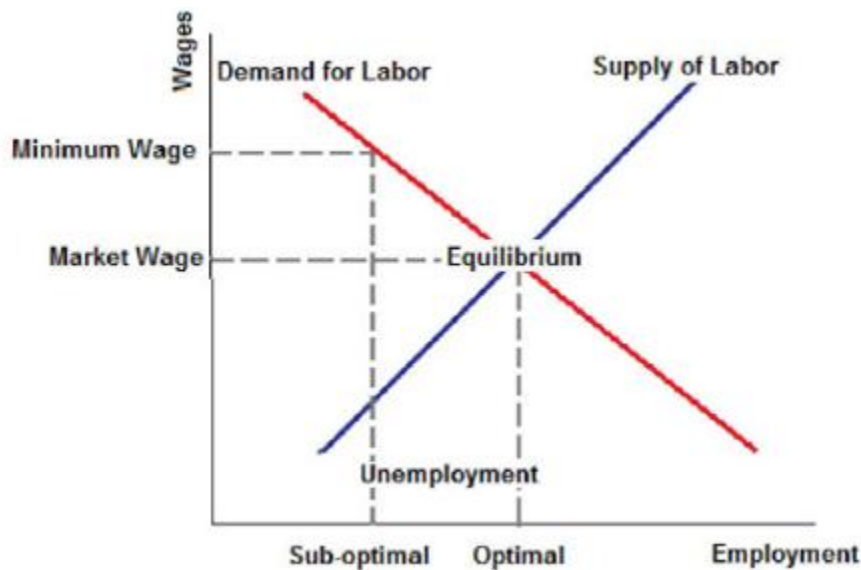
On the 1st of September 2015, the Minimum Wage rate was designated to be 3,600 Kyats per day for working eight hours per day by government. After this decision, the annual inflation rate continuously increased starting from September 2015. Inflation and minimum wage are positively related and they affect each other.

Table- 3: Annual Rate of Inflation 2015 to 2017(July)

4.4 Impacts and effects of minimum wage in ASEAN countries

Minimum Wage in a Competitive Labor Market

Source: Ximena Del Carpio

Specifically, increases in the minimum wage reduce the number of wage workers and increase self-employment. The number of wage workers declines because many workers with informal contracts lose their jobs, but only a fraction of them is absorbed by the creation of jobs outside of the formal economy or self-employment. In addition, the analysis found that minimum wages in Vietnam help raise the average wages of workers who remain employed. *Del Carpio, Nguyen, Nguyen, Wang, 2013*

According to the figure, increase in minimum wage effect on unemployment rate. Increased wages can solve the problem of living cost for employees but they cannot assure in productivity increase. *Del Carpio, Nguyen, Nguyen, Wang, 2013*

Some studies focusing on the ASEAN region have found that impacts of raises in the level of the minimum wage can disproportionately reduce the employment opportunities of subsets female workers (mainly less skilled workers), younger workers, recent entrants to the labor market, and lesser skilled workers *Del Carpio, Nguyen, Nguyen, Wang, 2013*

Notably, a study measuring the impact of minimum wage increases on inflation in Vietnam between 1994 and 2008 finds that, when properly measured, minimum wage level increases did not cause inflation during those years; rather, price increases came about due to increased consumption of goods around the Vietnamese New Year festivals *Del Carpio, Nguyen, Nguyen, Wang, 2013*

Findings from Thailand highlight that while the effects of minimum wage increases can be positive along the wage distribution, the effects vary across groups. *Del Carpio, Nguyen, Nguyen, Wang, 2013*

A simulation exercise for the Philippines finds that minimum wage changes can bring varying degrees of poverty reduction across different types of households and geographic locations. The simulation exercised undertaken for the Philippines also found that although the minimum wage has an impact on household income, the impact is very small. For Indonesia, for instance, one study by Chun and Khor (2010) shows that the minimum wage legislation has played a role in reducing wage inequality in Indonesia. *Del Carpio, Nguyen, Nguyen, Wang, 2013*

The minimum wage policy could potentially affect firm performance in a number of ways. One potential impact is that firm profit margins are negatively affected, thus reducing profitability. Another possibility is that firms pass on increased wage costs through price increases. third and perhaps more dire possibility is that firms are unable to cope with lower profits or pass on the increased costs to consumers and are forced to enter the underground economy or exit the market altogether. *Del Carpio, Nguyen, Nguyen, Wang, 2013*

The analysis found that in Indonesia's manufacturing sector, minimum wages have significant and negative employment effects in small firms, while they have limited effects on large firms. The analysis also found that minimum wages are more correlated with average wages in small firms than in large firms. *Del Carpio, Nguyen, Nguyen, Wang, 2013*

The effects of minimum wage increases on inflation were investigated in Vietnam by Nguyen (2011), who found that the drastic (245 percent) increase in the consumer price index (CPI) in Vietnam for the 1994-2008 time period is not attributable to increases in the minimum wage level; instead, inflationary pressures were caused by other economic factors, including increased consumerism around holiday periods. *Del Carpio, Nguyen, Nguyen, Wang, 2013*

Table-4: Minimum Wages in ASEAN and Selected Countries

Legislation of the Minimum Wage in ASEAN (except Lao PDR) and Selected Countries, Status as of 2013		
Country	Relevant Law	Relevant Institutions/ Entities/ Notes
Brunei	- No Minimum Wage Law	- Enforcement of other labor regulation is under the Department of Labor
Cambodia	- Labor Law (1997)	- Ministry of Labor - Labor Advisory Committee - Only applicable to the garment sector
Indonesia	- Law on Manpower Affairs (Act 13,2003)	- National Wage Council 2003) - Provincial Wage Councils - District (Regency)/City Wage Councils - Ministry of Manpower and Transmigration - Head of local governments: Governors, Mayors, etc.

Malaysia*	<ul style="list-style-type: none"> - Wages Councils Act (1947) - Employment Act (1955, revised, 1981) - Industrial Relations Act (1967, amended 1980) - National Minimum Wage Act (2011 with implementation scheduled for 2013) 	<ul style="list-style-type: none"> - National Wages Council - Ministry of Human Resources - National Wages Consultative Council (as of 2011)
Myanmar***	<ul style="list-style-type: none"> - Minimum Wage Law was set in 1949 - Minimum Wage Law (2013) - Minimum Wage Rules (2013) 	<ul style="list-style-type: none"> - National Minimum Wage Committee under the office of the President was formed in September 2013 - Ministry of Labor, Employment, and Social Security - In March 2013, new Minimum Wage Law was enacted by Parliament, replacing the 1949 Minimum Wage Act. Implementation started on 1 September 2015.
Philippines	<ul style="list-style-type: none"> - Labor Code (1974) - Wage Rationalization Act (1989) 	<ul style="list-style-type: none"> - Regional Tripartite Wage and Productivity Boards - National Wages and Productivity Commission - Department of Labor and Employment - Parliament has power to enact a legislation setting statutory minimum wage rate
Singapore	<ul style="list-style-type: none"> - No Statutory minimum wage 	<ul style="list-style-type: none"> - Enforcement of other labor regulations is under the Ministry of Manpower
Thailand**	<ul style="list-style-type: none"> - Labor Protection Act (1998) 	<ul style="list-style-type: none"> - National Wage Committee - Provincial Minimum Wage Sub-Committees (appointed by the National Wage Committee) - Major (uniform) 2013 reform
Vietnam	<ul style="list-style-type: none"> - 1990 government decree {introducing two minimum wage rates (one for domestic establishment and another for foreign invested enterprises)} - Labor Code (1994) - Series of decrees, latest in November 2007 - Decree 49/2013/ND-CP in July 2013 to establish National Wages Council 	<ul style="list-style-type: none"> - Ministry of Labor (MOLISA) - National Wage (Policy) Reform {Steering} Board [governmental body] - Four zones, four distinct levels - National Wages Council {Since 2013}
China	<ul style="list-style-type: none"> - Regulations on Minimum Wage in Enterprises[1993, revised in 2004] 	<ul style="list-style-type: none"> - Labor and social security bureaus in each province, autonomous

	- Labor Law (1994)	region or municipality and city - Ministry of Human Resources and Social Security (MOHRSS)
Source: Various. World Bank, 2013 and ILO's Database of Conditions of Work and Employment		
- Laws		

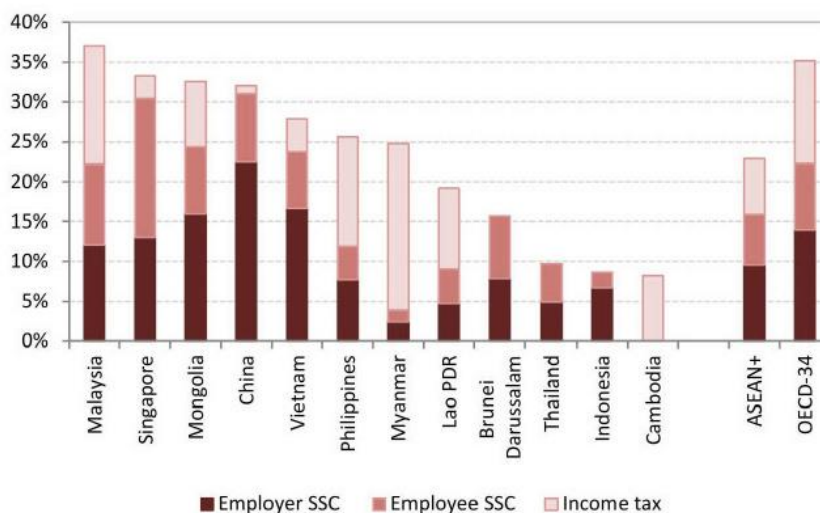
Notes: *Malaysia just passed the Minimum Wage Law, and enforcement began in 2013.

**Thailand has recently introduced a uniform minimum wage across the country, but the law for future revisions of the level continues to be at the provincial level.

***Edited from CESD Labor Market Reform Working Paper No. 1/2016, Thomas Bernhardt , S Kanay De, Mi Win Thida and Aung Myo Min, JULY 2016

Source: Various, author's research from reviewing legal documents.

Figure 2: Tax Wedge on Labor for OECD and ASEAN Countries, 2010 (% of Labor Costs)

Source: Country tax regulations; KPMG Individual Income Tax and Social Security; Taxing wages report 2011 OECD

Figure 2 disaggregates tax wedge by components 2010 as a share of the labor costs. In most countries, social security contributions account for the largest share of the tax wedge, and within these, the employers' contributions dominate, except in Singapore and Brunei. China imposes the highest tax rate for social security among the countries reviewed; it represents 22 percent of the total labor cost for a worker. Singapore on the other hand, imposes most of the tax burden for social security on workers; they contribute 17 percent of the total labor cost for social security, while employers only pay 13 percent of total labor costs in social security contributions.

There is a clear association in **ASEAN** between high non-wage labor costs, lower employment rates and higher unemployment. And this is true for all workers as well as youth and women. This finding is consistent with evidence from around the world. *Del Carpio, Nguyen, Nguyen, Wang, 2013*

V. CONCLUSIONS

"The case [of minimum wage] is in one respect very much like public housing. In both, the people who are helped are visible-the people whose wages are raised; the people who occupy the publicly built units. The people who are hurt are anonymous and their problem is not clearly connected to its cause: the people who join the ranks of the unemployed or, more likely, are never employed in particular activities because of the existence of the minimum wage and are driven to even less remunerative activities or to the relief rolls; the people who are pressed ever closer together in the spreading slums that seem to be rather a sign of the need for more public housing than a consequence of the existing public housing." Milton Friedman, Capitalism and Freedom, 2002

The factors to be taken into account in fixing the minimum wage in Myanmar.

- a) To be a moderate wage for both the employer and employee
- b) To designate the minimum wage in a proper time depending on the fiscal year
- c) To prevent the potential problems and loss that may arise from fixing the minimum wage like inflation rate by seeking various means of solution for them on government's part
- d) To change the weakness of law enforcement
- e) To establish a system through which the government can check and balance the potential conflicts between the employer and employee due to the increased minimum wage.

References

1. https://mdricesd.files.wordpress.com/2016/01/presentation-myanmar_s-minimum-wage-cambodia.pdf
2. http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/---ilo-yangon/documents/publication/wcms_546641.pdf
3. <https://www.thebalance.com/causes-of-inflation-3-real-reasons-for-rising-prices-3306094>
4. <http://www.s-cool.co.uk/a-level/economics/inflation-and-monetary-policy/revise-it/what-are-the-causes-of-inflation>
5. <http://www.economicshelp.org/macroeconomics/macroessays/what-causes-sustained-period-inflation/>
6. Minimum Wage Policy: Lessons with a Focus on the ASEAN Region, Ximena Del Carpio and Laura Pabon, January 2014. World Bank
7. Minimum Wages Law 2013, Myanmar
8. Minimum Wages Rules 2013, Myanmar

သမဂ္ဂိန် တပေါ သုခေါ